

DE TROUWE DRIE-ENIGE VERBONDSGOD

**Toelichting over de Heilige Geest,
Zijn eeuwige Uitgang van de Vader en de Zoon,
Zijn werken en Zijn Inwoning in de gelovigen**

Door

Willem Westerbeke

6^e brochure in de serie: Het genadeverbond

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2011**

INLEIDING

God is groot en wij begrijpen Hem niet, mogen wij wel uitroepen als we beginnen om serieus aan Hem te denken. Toen de Heere Zich aan Mozes bekend maakte, riep Hij hem eerst toe: *Doe de schoenen van uw voeten, want de plaats waarop gij staat is heilig land*. Wanneer Hij Zich aan Mozes openbaarde, bedekte Mozes zijn gezicht met zijn mantel. En Daniël riep uit bij een van de openbaringen van God aan hem: *ik kan voor U mijn Heere, niet bestaan*. En wat gebeurde er, toen de opgestane Heere Jezus Zich aan Johannes openbaarde op Padmos? Hij viel als dood aan Zijn voeten. Maar Jezus zei tot hem: *vrees niet!*

Diep, diep ontzag moet onze ziel vervullen als we denken, spreken of schrijven over de Drie-enige God. Geen woorden zijn er die de Oneindig Volzalige God naar waarde kunnen uitdrukken. De Heere weet dit en Hij wil Zich met eenvoudige menselijke woorden aan ons bekend maken. Deze woorden kunnen zonder Zijn Geest geen gepast Goddelijk denkbeeld in onze ziel afdrukken. Daarom is de verlichting van Gods Geest nodig, om Gode betamelijke kennis van Hem te ontvangen en woorden die de Heilige Geest leert. Om te kunnen getuigen: *wij hebben het zelf uit Zijn mond gehoord*.

Deze brochure heeft een lange voorgeschiedenis. Wij leren niet alles op één dag. Kaleb beleefde een periode van 47 jaar vanaf de Uittocht, tussen de belofte van zijn erfenis in Kanaän en het bezit ervan. De vrijmoedigheid om over dit onderwerp te schrijven moet ons ook gegeven worden. De Heere moet voor alles in het geestelijk leven de weg banen. Als Hij de weg baant gaat het door diepe kruiswegen. Dan moeten we op veel tegenstand rekenen. Het werk van God de Heilige Geest wordt van nature door ieder mens tegengestaan. Stefanus zegt tot de Joden, die de leer van Torah zó goed wisten: *gij wederstaat altijd de Heilige Geest*. Wat was het gevolg? Stefanus werd gestenigd. Wat was de vrucht hiervan? Stefanus bad door de Heilige Geest: *Heere, reken hun deze zonde niet toe!* Wat was de verhoring? Saulus, werd kort daarna bekeerd en preekte tegelijk Jezus Christus in de synagoge. En de zegen? Duizenden werden gelovig en wij kregen Paulus' brieven.

De leer van de Heilige Geest en de kennis van Zijn Persoon is erg spaarzaam. Hoewel iedere gelovige deelgenoot is van de Inwoning van de Geest.

Ik hoop dat deze brochure mee mag werken om ons ernstig te bezinnen op Zijn werk, Zijn leer en Persoon en in Hem te geloven. Onlangs klaagde een voorganger toen hij van de preekstoel kwam: *wat is de Heilige Geest toch een achtergesteld Persoon in de kerken!* Dat moet ons met diepe smart vervullen, want zonder Zijn zaligmakend werk is ieder geestelijk dood. De Geest is het Die levend maakt. *Och, of al des Heeren volk profeten waren; en dat God Zijn Geest in hen gave!* Dat was de wens van Mozes.

Om te besluiten: *De Heilige Geest zij met de Vader en de Zoon eeuwig lof en eer!*

*Ik geloof in God de Heiligen Geest geprezen,
Dat er een Christenkerk is en zal wezen.
Een vergadering der gelovigen 't zame
Een gemeenschap der heiligen bekwame.
Een vergeving van onze zonden al,
En dat dit vlees eens heerlijk verrijzen zal.
Een eeuwig leven 't welk wij zullen erven.
Op dit geloof wil ik leven en sterven. (Berijmde geloofsartikelen, Datheen)*

INHOUD

Inleiding

I. CHRISTUS DE HEMELSE HOGEPRIESTER

II. IK GELOOF IN GOD, DE VADER

III. DE HEILIGE GEEST, ZIJN PERSOON EN ALS INWONER IN DE ZIEL

1. DE MANIER VAN UITGANG UIT DE VADER EN DE ZOON

1. *Formulering over de Uitgang van de Heilige Geest van de Vader en van de Zoon.*
2. *Verschillend inzicht tussen de Oosterse en de Westerse Kerk*
3. *Augustinus over de Heilige Drie-eenheid*
4. *Dr. J. Owen in zijn 'Verhandeling over de Heilige Geest'*
5. *Toelichting over de stelling dat de manier van Gods werken overeenkomt met de manier van bestaan in de Drie-eenheid*
6. *Is de Gemeente als bruidskerk van Christus een belichaming van God?*
7. *Waarom 'Heilige' Geest?*
8. *De Heilige Geest is God*

2. DE HEILIGE GEEST EN ZIJN WERK

9. *De Heilige Geest in het Oude Testament*
10. *De Heilige Geest in het Nieuwe Testament*
11. *Andere Namen van de Heilige Geest*
12. *De Heilige Geest op Christus*
 - A. *De ontvangenis en geboorte van Jezus*
 - B. *De doop van Jezus*
 - C. *Het lijden van Jezus*
 - D. *De opstanding van Jezus*
13. *De Heilige Geest op de Bruidskerk*
14. *De Wet van de Heilige Geest*
15. *Moeten of mogen wij tot de Heilige Geest bidden?*

3. DE GAVEN VAN DE GEEEST

16. *De visie van Dr. J. Owen*
17. *Een overvloed van gaven*
18. *De Gereformeerde Belijdenisgeschriften*
19. *De toekomst met de Heilige Geest*

4. INWONING VAN DE GEEST

20. *De overtuiging van de Heilige Geest maakt plaats voor Zijn inwoning*
21. *Kennen van de Geest en in Hem geloven.*
22. *De verzegeling met de Heilige Geest.*
23. *De Heilige Geest blijft bij hen als een Onderpand.*
24. *De Heilige Geest voltooid Zijn werk.*
25. *Gebed van Augustinus*

I. CHRISTUS DE HEMELSE HOGEPRIESTER

Het aanbeddelijke Wezen Gods heeft ons geopenbaard dat Hij bestaat in drie Personen. Hij heeft Zichzelf in de Heilige Schrift geopenbaard in Zijn Namen, die Zijn *Wezen*seigenschappen uitdrukken, die de Personen gemeenschappelijk hebben, zoals eeuwigheid, liefde, wil, macht, rechtvaardigheid, wijsheid, enzovoort.

De Schrift openbaart ons tevens dat deze heilige Personen bestaan in een eeuwige relatie en *Persoon*seigenschappen. De Vader genereert van eeuwigheid tot eeuwigheid Zijn Zoon. De Zoon wordt van eeuwigheid tot eeuwigheid gegeneerd. En de Heilige Geest gaat uit van Beiden. Deze zijn daden van eeuwige Goddelijke liefde en harmonie tot Elkaar.

De Schrift spreekt in menselijke woorden en beeldspraak over het onderscheiden bestaan van de Personen in de Drie-eenheid. Namelijk, de Vader spreekt en werkt in en door het Zelfstandig Woord, en de Geest gaat gelijk uit van Hem. De Heilige Geest gaat uit van Vader en Zoon, door een zelfstandige uitgaande en eeuwige daad. Voor ons mensen met een verduisterd verstand is het onbevattelijk. Het hoe ervan kunnen we nooit begrijpen. Het is ook de bedoeling niet dat we het begrijpen, want de zonde om God te begrijpen en te evenaren, was de begeerte van Eva, door de slang verleid. Het was de val van het mensdom.

De Heere heeft zichzelf geopenbaard met menselijke woorden en denkbeelden, om ons tot Goddelijke zaken op te leiden. De meest voorkomende uitdrukking waarin de Vader Zich openbaart in Christus door de Heilige Geest, is zoals een man spreekt en daarbij ademt. De persoon, zijn woorden en adem is een eenheid. Vandaar dat Christus *het Woord* genoemd wordt en de Heilige Geest *Adem* of *Geest* wordt genoemd, wat in het Hebreeuws hetzelfde woord is (*Ruach*). Het spreken van de Vader is Zijn werken. Daarbij gaat altijd de Geest des Heeren, of de *Adem des Heeren* samen. (Het gaat nu niet over de belofte die de Heere in de Bijbel doet, maar over Zijn werken.)

De Vader bemint Zijn Zoon met een eeuwige nooit verminderende liefde en Hij ontvangt Goddelijke liefde van Zijn Zoon. Daarin bestaat een eeuwige Goddelijke vermaking dat de ene Persoon Goddelijke liefde geeft en ontvangt van de andere Persoon. Hierin oefent de Heilige Geest uit Beiden een Goddelijke daad van eeuwige liefde. Godgeleerden noemen dit de *inblijvende werken* Gods, in het Wezen Gods.

Ten eerste, de verkiezende liefde van de Vader

De Vader heeft Zichzelf in de Schrift geopenbaard als hebbende - menselijk uitgedrukt - ook behoefte aan liefde van schepselen. Deze stap buiten Zichzelf, - in de werken Gods naar buiten, - is een onbevattelijk, nederbuigende goedheid van de oneindige liefde Gods. In deze *werken Gods naar buiten* openbaren de Wezenseigenschappen Zich op een Eigen vrijmachtige, Persoonlijke wijze in de Drie Personen. Dit komt openbaar in de eeuwige *Vredesraad*. Het is de wil van de Vader om mensen tot de zaligheid te brengen. Het is een Persoonlijke wil, voortkomende uit eeuwige, innige en vurige liefde om die mensen door de diepte van de zonde heen te herstellen. De Vader handhaaft hierin de eisen van het geschonden Wezen Gods. De Drie-eenheid wordt gekwetst en onteerd in zowel het Wezen Gods in ál Hun deugden, alsook in ieder Goddelijk Persoon afzonderlijk. In die daad van de Vader stelt Hij aan Zijn Zoon de eisen voor die tot herstel nodig zijn. In Zijn verkiezing openbaart de Vader voornamelijk Zijn eeuwige alles voorafgaande soevereine liefde. Maar in de Verbondseis openbaart Hij de gekwetste rechtvaardigheid en blinkende Majesteit van het Wezen Gods.

Wij spreken van ‘de stilte der nooit begonnen eeuwigheid’, maar we bedoelen daarmee de eeuwige Drie-enige God Zélf. Vóór de schepping was er alleen God.

Ten tweede, de onuitsprekelijke liefde van de Zoon

Gods Zoon, heeft een eeuwig gelijke Godheid met de Vader, (Joh. 5: 26). Hij wordt van eeuwigheid tot eeuwigheid gegeneerd van Zijn Vader. De Personele eigenschap van de Vader is Zijn Zoon te genereren. De Personele eigenschap van de Zoon is gegeneerd te worden. Deze eeuwige waarheid is zeer ver boven onze menselijke begrippen. De Zoon bewilligt in de Vredesraad in de onkreukbare en volkomen rechtvaardige eisen van de Vader. Dit is een vrijwillige daad van de Zoon uit liefde tot Zijn Vader en Zijn uitverkoren kinderen en om die als een Bruid te mogen verkrijgen. Hebreeën 2: 9 -18. De bewegende Oorzaak is de Vader Die Zijn uitverkoren kinderen zó onuitsprekelijk bemind, dat Hij Zijn Eigen Kind voor de dood overgeeft, om Zijn aangenomen kinderen van de eeuwige dood te verlossen.

Owen wijst er met nadruk op, dat deze daad van de Zoon een onderwerping is, een Goddelijke daad van God de Zoon aan God de Vader.

Uit dit eeuwig voornemen en besluit vloeit voort dat het Woord vlees zal worden in de tijd. De mensheid krijgt een bestaan in de tweede Persoon van de Heilige Drie-eenheid. “God is geopenbaard in het vlees”. Hier ligt de grondslag van het Priesterambt van Jezus Christus. De Zoon onderwerpt zich als Middelaar, als de God-Mens in gehoorzaamheid aan Zijn Vader. Die onderwerping zal zelfs tot in eeuwigheid duren (1 Kor.15: 28).

De verborgenheid van de Godzaligheid is groot: God is Mens, en bleef die Hij was. De openbaring van deze God-Mens was zo onbegrijpelijk nederig, waarin Zijn Godheid Zich volledig verborg achter Zijn Mensheid, dat de Engelen er zich eeuwig over verwonderen. Én Hij bleef God! De Tweede Persoon in het Goddelijk Wezen lag, met eerbied gesproken, als Baby in een kribbe, speelde als Kind met andere kinderen en Zijn broertjes, leefde en wandelde als gewone Jongen op aarde, werd Man en timmerde totdat Hij Zijn ambtelijke bediening aanvaardde.

Ten derde, de diepe vernedering van de Zoon

De tweede Persoon, de God-Mens, moest lijden en sterven. Daartoe heeft de Heilige Geest de Middelaar Zijn lichaam en ziel toebereid. Dit was tevens een scheppende daad van de Vader, (Jer. 31:22) door de Heilige Geest, die Maria overschaduwde. Het was dus geen nieuwe schepping van een nieuw soort mens was. *Het was een scheppende daad van de Vader*, zegt dr. Owen, op bladzij 106 in zijn boek *Over de Heilige Geest*. De aanneming van de menselijke natuur was méér dan een onderwerping, (want onderwerping met een onzondig lichaam behoeft geen vernedering in te houden) maar de Zoon kwam in *de gelijkheid des zondigen vleses* (Rom. 8:3). Het aannemen van de menselijke natuur, die door de mens in de zondeval was ontluisterd en waaraan de volle uitstraling van Gods beeld ontbrak, was een diepe vernedering. Paulus zegt: “Maar heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is de mensen gelijk geworden” (Filippenzen 2:7). Daar kwam bij dat Jezus vanaf de ontvangenis onder de toegerekende schuld lag, niet door overerving, maar door Zijn borgstelling, door de Vader toegerekend. Vervolgens kwam de Koning der Koningen in diep vernederende omstandigheden op aarde. “En in gedaante gevonden als een mens, heeft Hij Zichzelf vernederd” (Fillip. 2:8a). Op aarde was voor Hem geen plaats dan in een beeststal.

Ten vierde, Christus' lijden afgeschaduwd

Een zwakke, onvolledige afbeelding van deze eeuwige besluiten kwam tot uiting in de ceremoniële wetgeving. Deze ceremoniën dienden tevens als type en heenwijzing naar de volmaakte Hogepriester, Die zichzelf zou opofferen aan Zijn Vader. Deze afschaduwingen waren allen onvolkomen en werden op velerlei manieren en offers voorgesteld, omdat de volmaakte Persoon niet door afschaduwing ten volle kan geopenbaard worden. De priester beeldde Zijn Persoon af en het altaar met het offer Zijn onderscheiden naturen als God-Mens. God kan niet anders dan door God worden verzoend; maar tegelijk moest God door een Mens, - omdat de menselijke natuur gezondigd had - worden verzoend. Het Goddelijk Schuldoffer van de God-Mens kon de Vader alleen behagen.

Een schuldoffer werd genomen van het persoonlijke eigendom van de offeraar. Daarmee werd aangetoond dat persoonlijke schulden overgedragen werden. De mystieke overdracht op Wie de schuld gelegd werd, werd duidelijker aangewezen in het offer op de grote Verzoendag. Toch bleef het voor de meeste Joden nog bedekt. In Hebreëen staat, dat David - volgens Psalm 40 - wel een duidelijke openbaring kreeg Wie de schuld-overnemende Borg was. *De wet is een schaduw van de toekomstige goederen*, Hebr. 10:1. Waar een schaduw is, daar volgt het lichaam. *Nl. het lichaam van Jezus Christus, in welke wij geheiligd zijn.*

Ten vijfde, de schuld verzoend

Voordat het Schuld- en Zoenoffer werd geslacht, ging de grote Hogepriester eerst in gebed. Het Hogepriesterlijk gebed in Johannes 17. Daarna kwamen de knechten van het Joodse Sanhedrin om Hem te binden en weg te leiden. Vervolgens hebben de Romeinse soldaten Hem gebonden aan de hoornen van het altaar. Daar werd Hij in overdrachtelijke zin, geslacht, het vel afgestroopt en naakt tentoongesteld. Het Goddelijk Offerlam voltooide Zijn werk met de uitroep: *het is volbracht!* De Tweede Persoon, Die God is, was en blijft, gaf Zijn bloed en de God-Mens lag in het graf. "Waarlijk, deze was Gods Zoon!", riep de Romeinse hoofdman.

Het voorhangsel scheurde. Het is een van de grootste zonden van het Sanhedrin geweest om de betekenis hiervan te negeren. Hierdoor werd het Plaatsbekledend en verzoenend werk van Christus tot in de allerdiepste zin geloochend.

Het is voor allen die onder het Evangelie leven een ontzaglijke belediging iets te willen toevoegen door eigen werken of gestalten, aan het volbrachte Offer van Christus aan het kruis (1 Kor. 3:11-13). *Zij die in Christus geloven zijn rechtvaardig voor God.* Dit leert de Schrift overvloedig. Deze geloofsweg loopt naar Golgotha, buiten de legerplaats, Zijn smaadheid dragende.

Ten zesde, de kerk verzoend

Tijdens de inwijding van de Tempel viel het vuur van de hemel en verbrandde het Slachtoffer. Daarmee was het vuur geblust, 2 Kronieken 7: 1. Dat wil zeggen, het vuur in het offer hield op toen het offer verteerd was, maar het vuur bleef wel branden op het altaar. Daar werd het vuur altijd brandend gehouden.

Hieruit kunnen we leren, dat allen die dit dierbare, hemelse geslachte Lam veronachtzamen, eens in het vuur moeten lijden, want: "onze God is een verterend Vuur." Hebreëen 12: 29. Het is een ernstige misvatting om Christus liefdevoller te schatten dan de Vader. "Ik en de Vader zijn één" (Joh. 10:30). Zij zijn één in liefde. De vader gaf uit liefde Zijn Eniggeboren Zoon. Daarmee gaf Hij Zichzelf. Maar Zij zijn ook één in hun toorn. Buiten het Offer van Christus is ook Hun toorn één; *het is de toorn Gods en des Lams (Openb. 6:16)*. En wie zal voor Zijn aangezicht kunnen

bestaan?

Johannes zag het Lam Gods in het midden van de troon. Dus de Vader ziet Zijn Kerk altijd aan in en door het Lam. Zo is Zijn Bruidskerk volkomen gelijkvormig aan het verheerlijkte Hoofd Christus. Kan de zaligheid hen ontgaan, nu de Drie-enige God er meer en hoger belang bij heeft dan zijzelf?

“Uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de eer en de heerlijkheid tot in eeuwigheid.”

(Geschreven Pasen 2009)

II. “IK GELOOF IN GOD, DE VADER”

“Ik geloof in God de Vader” is het eerste van de 12 geloofsartikel. De Heidelberger Catechismus heeft dit artikel verklaard in de volgorde van de 12 Geloofsartikelen. Deze volgorde is analoog aan de Heilige Drie Personen. Dus niet geheel conform de orde in het bevindelijk geestelijk leven. Want dat zou inhouden dat wij eerst de Vader als verzoend in Christus leren kennen (volgens Zondag 9) en daarna de Zoon in Zijn ambten en staten. Maar Gods Geest begint met de zaligmakende overtuiging.

De Catechismus beschrijft in de eerste 6 Zondagen hoe men het eigendom van Christus wordt om getroost te leven en te sterven; namelijk *door het geloof in Hem*. In Zondag 7, antwoord 21 beschrijft de Catechismus de aard of het wezen van het geloof: ... *dat ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit loutere genade, allen om de verdiensten van Christus wil.*

In antwoord 22, 23 volgt een korte samenvatting van de voorwerpen van het geloof, namelijk *alles wat God ons in Zijn woord geopenbaard heeft*. De inhoud hiervan wordt in Zondag 8 t/m 22 verklaard.

In Zondag 23 grijpt de Catechismus terug naar, Zondag 7, Antwoord 21 en geeft een omschrijving van de baten, de vruchten van het geloof en hoe het geloof rechtvaardigt. *Wat baat het u nu dat gij dit alles gelooft?* (Zondag 23)

Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben en een erfgenaam des eeuwigen levens.

Het valt direct op, dat de inhoud van beide zondagen 7 en 23 heel veel overeenkomst heeft. Beide zondagen spreken over *de rechtvaardigmaking voor God*.

Op gezelschappen - en soms ook op de preekstoel - wordt Zondag 7 verklaard als *de gave van het geloof* en Zondag 23 als *de rechtvaardigmaking*, die niet eerder plaats vindt voordat men alles geloofstukken heeft geleerd die in voorgaande zondagen worden behandeld. Sommige oude kinderen van God spraken over Zondag 7 als de rechtvaardigmaking *in de belofte*. In Zondag 23 is dan sprake over *de volle zekerheid* van de rechtvaardigmaking. Deze onderscheiding is pastoraal leerzaam. Maar het ontkennen dat Zondag 7 spreekt over *het rechtvaardig zijn voor God door het geloof*, is in feite een wezenlijke stelling van de Reformatie terzijde schuiven. De Reformatie leerde: *door het geloof is men rechtvaardig voor God*.

In Zondag 9 en 10 geeft de Catechismus een beschrijving van het persoonlijk geloof in God de Vader, als een trouw God en liefhebbend Vader.

Zondag 9, vraag 26: Wat gelooft gij met deze woorden: *Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper des hemels en der aarde?*

Antwoord: ***Dat de eeuwige Vader van onze Heere Jezus Christus Die hemel en aarde, met al wat er in is, uit niet geschapen heeft, Die ook dezelve nog door Zijn eeuwige raad en voorzienigheid onderhoudt en regeert, om Zijns Zoons Christus' wil, mijn God en mijn Vader zij; op Welke ik alzo vertrouw, dat ik niet twijfel, of Hij zal mij met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen, en ook al het kwaad, dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt, mij ten beste keren; dewijl Hij zulks doen kan als een almachtig God, en ook doen wil als een getrouw Vader.***

In het geloofsartikel wordt dus gesproken over God de Vader. De benaming Vader spreekt eerst van Zijn eeuwige Bestaanswijze in het Goddelijk Wezen, *ten opzichte van en met betrekking tot de Goddelijke natuur van de Persoon van de Zoon van God*. Hij is Vader door de generatie van de Zoon, die van eeuwigheid tot eeuwigheid gegeneerd wordt als een innerlijke Goddelijke daad.

De eerste Persoon wordt vervolgens de Vader van de Heere Jezus genoemd ten

aanzien van Zijn menselijke natuur, uit oorzaak van de toebereiding van Zijn heilig lichaam (Hebr. 10:5), waardoor de vereniging van de menselijke natuur met de Goddelijke in éénheid van Persoon, tot stand kwam (Lukas 1:35).

Verschil tussen geloven in God de Vader; of, geloven dat Hij mijn Vader is

De Nadere Reformatoren hebben in hun verklaring van de Catechismus verschil gemaakt tussen het *wezen* van het *welwezen* des geloofs.

Het wezen des geloofs houdt in, dat iemand de toevlucht heeft genomen tot de Borg Christus, uit bevindelijke kennis van zijn ellenden en verlorenheid; zoals in de voorgaande zondagen van de Catechismus verklaard is. Joh. 1:12: "Zo velen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven."

En dit geloof eindigt niet alleen in Christus, maar het geloof strekt zich door Hem uit tot de Vader, "Niemand kent de Vader, dan die het de Zoon zal openbaren." (Matth.11:27). Dit wezen van het geloof sluit een bevindelijke kennis in van de trekking van de Vader in het brengen van die onmachtige ziel tot Christus. Want Jezus zegt: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij het hem gegeven zij van Mijn Vader." (Joh. 6:65). Dat wordt vroeg of later ook gevolgd door een bevindelijke kennis van de eeuwige liefde van de Vader. "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde." (Jer. 31:3) en "Want door Hem hebben wij de toegang door één Geest tot de Vader" (Ef. 2:18).

Het welwezen van het geloof houdt de *volle zekerheid* van het geloof in dat God ook mijn God en Vader is geworden. Zoals de Catechismus dit uitdrukt: *Op Welke ik alzo vertrouw, dat ik niet twijfel, of Hij zal mij met alle nooddrift des lichaams en der ziel verzorgen, ... dewijl Hij zulks doen kan als een almachtig God, en ook doen wil als een getrouw Vader.* Enz.

Andere verklaarders delen deze mening niet. Zij gaan ervan uit dat de zekerheid van het geloof ook behoort tot het *wezen* des geloofs, omdat er *een vastheid tot toe-eigening in het allerzwakste geloof is, hoewel een gelovige vanwege geestelijke duisternis deze toepassing op zichzelf slechts zelden geloven kan.* Het geloof zelf is aan geen twijfeling onderworpen, maar kan wel een gelovige aan twijfel onderworpen zijn. Het artikel begint met: *ik geloof.*

Het persoonlijk geloof *in de Wet* gaat samen *met toepassing op zichzelf*, dat men verdoemelijk voor God ligt. In de spiegel van de Wet ziet men zichzelf in Goddelijk licht.

Ook het geloof *in het Evangelie*, namelijk de kennis van God verzoend in Zijn Zoon zoals in Zondag 7 beschreven, wordt zonder toepassing op zichzelf niet recht beoefend. In de spiegel van het Evangelie ziet men Christus in het licht van de Heilige Geest. En in Hem ziet men de Vader, met toepassing op zichzelf. Namelijk, dat Hij ook mijn Vader mocht worden; óf dat Hij mijn Vader geworden is.

Het spreken in de gemeente

De belangrijkste vraag is: *wat leert de Bijbel over het persoonlijk geloof in God de Vader?* Want er staat: *ik geloof.*

Als het goed is leggen wij de Bijbel of enkele Bijbelteksten uit, in zover wij licht van Gods Geest gekregen hebben. Het gaat mij nu niet over theologie en dogmatiek, maar over bevindelijke leringen uit de Schrift. Het heeft de Heilige Geest behaagd om diverse soorten gaven en inzichten aan de kerk mee te delen (1 Kor. 12). Sommigen krijgen de gave van wijsheid in de Schrift, sommigen van uitleg, anderen van onderscheiding van geesten. De bevindelijke lessen in de Schrift gelden voor *alle gelovigen*, maar persoonlijk onderwijs van Gods Geest - hetzij met meer of minder

kracht en licht - is gericht op persoonlijke ervaring, persoonlijke raad, bestuur, troost en kennis van God in Christus, enzovoort.

Omdat iedere gelovige een unieke persoonlijkheid is en in een persoonlijke relatie tot God staat, mogen wij persoonlijk onderwijs niet dwingend voorschrijven aan anderen, maar moeten dit overlaten aan de vrijmachtige werking van de Heilige Geest. Het is ook verkeerd, - zo niet zondig, - als wij het onderwijs wat anderen ontvangen hebben, ongegrond veroordelen of kleineren, enzovoort. In de diversiteit van Gods lessen en leidingen ligt een Goddelijke schoonheid en wijsheid. Wij mogen onze persoonlijke ervaring of inzicht elkaar wel meedelen, maar met deze belangrijke stelregel: *een of meerderen spreken, anderen oordelen*, (1 Korinthe 14:27). Deze regel gold voor het spreken en uitleggen van Schriftgedeelten in en met vreemde talen en dergelijke. Als wij dit ook toepassen op onze onderlinge gesprekken kan dat voorkomen dat de spreker eigenwijs wordt. En degenen die oordelen, - als zij een gave van onderscheid bezitten, - kunnen corrigerend optreden. Zo blijft de balans in evenwicht, zo hebben wij elkaar nodig en leren elkaar waarderen. God is een God van orde en vrede.

Dit in acht nemende wil ik mijn persoonlijke mening geven over enkele teksten in het Nieuwe Testament waarin de discipelen van Jezus onderwijs kregen in de kennis van de Vader, als de God en Vader van Jezus, zowel als de Vader van Zijn discipelen.

De Catechismus en de bevinding

Als de catechismusopstellers alle geloofsartikelen hebben toegelicht trekken ze een conclusie uit de hele geloofsleer. *Wat baat het u, dat gij dit alles gelooft? Zondag 23 dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben, alleen door het oprechte geloof*, enzovoort.

De uitleg, de opvatting en de bedoeling van de Catechismus wordt door veel gelovigen niet altijd juist weergegeven.

In het algemeen wordt het meestal zo opgevat, dat het geloof doorbreekt na de overtuigingsweg en Christus Zich openbaart in de ziel, zoals beschreven in Zondag 7. Daarna volgt een weg van geloofsoefeningen en geloofsbeproevingen. Tenslotte openbaart de Heilige Geest de Vader als een verzoend God in Christus en worden de gelovigen in volle zekerheid des geloofs gerechtvaardigd in de vierschaar der consciëntie. De Heilige Geest verzegelt het kinschap en zij mogen door het geloof zeggen: *Abba Vader*. Deze laatste weldaad wordt beschreven in Zondag 23, wat men beschouwt als het welwezen van het geloof. Tussen zondag 7 en zondag 23 leeft de bekommerde kerk in het wezen van het geloof. Als het de Heere behaagd verder te werken gaat de 'bekommerde kerk' met een geopenbaarde Christus de dood in tot verzoening van zonden, om met Hem weer op te staan tot de rechtvaardigmaking. Daarna volgt het geloofsleven in de ware heiligmaking. Dit is de meest gangbare opvatting van het geloofsleven. Wellicht schematisch voorgesteld, maar goed bedoeld, om doorvloeiing tegen te gaan. Sommige kinderen Gods hebben deze gang beleefd, met zulke krachtige inspraken in hun hart en in zo'n afgebakend tijdstip dat wij God mogen bewonderen in Zijn onuitsprekelijke liefde, dat Hij zó wonderbaar met enkele van Zijn kinderen wilde handelen. In de oude geschriften wordt deze gang beschreven als een extra-ordinaire (buitengewone) werking van Gods Geest.

Allereerst moet worden vermeld dat de beleving van deze bevindelijke gangen, zoals hiervoor beschreven, een onuitsprekelijke weldaad is. De grote vraag is echter, of de opstellers van de Heidelberger Catechismus het zo systematisch bedoeld hebben, dat de baten van het geloof alleen ten goede komen aan hen die met volle zekerheid

gerechtvaardigd zijn in de vierschaar van hun consciëntie, zoals in Zondag 23 beschreven wordt? In welk schema moeten we dan de waarachtige bekering opvatten, die pas in Zondag 33 wordt verklaard? De beschrijving van de rechtvaardigmaking in Zondag 7 komt in grote lijnen overeen met de beschrijving ervan in Zondag 23. In Zondag 7 staat, *dat het ware geloof is, ... een vast vertrouwen hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om de verdiensten van Christus wil.* In Zondag 23 luidt het: ... *dat God mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid van Christus schenkt en toerekent evenals had ik nooit zonde gehad of gedaan; ja had ik zelfs al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft; zover ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem.* De woordkeus van Zondag 23 is krachtiger en toont een sterker geloofsvertrouwen. Er is groei en wasdom in de onnaspeurlijke rijkdom van Jezus Christus en de Vader door Hem.

De Catechismus volgt vanaf Zondag 7 tot en met Zondag 22 de volgorde van de 12 Geloofsartikelen. De vergeving van zonden, dus *de rechtvaardigmaking* wordt in Zondag 21 uitgelegd. Ná de uitleg van de 12 Geloofsartikelen maakt de Catechismus een samenvatting in Zondag 23 en 24 van de grote baten die het geloof in de Drieënige God met zich meebrengt.

Als wij het *Schatboek* van Zacharias raadplegen en de *Uitleg van de 12 Geloofsartikelen* door Caspar Olevianus dan moeten we concluderen dat de opstellers van de Catechismus de bevindelijke gangen in de Catechismus niet in zo'n strak schema geplaatst hebben als velen het de laatste 100 jaar gedaan en voorgeschreven hebben. Door gebrek aan *bevindelijke* kennis hanteert men teveel menselijke begrippen of tradities in de geloofsleer.

In Zondag 8 en 9 wordt al gesproken, *dat God de Schepper van hemel en aarde, mijn God en Vader in Christus geworden is en dat ik er niet aan twijfel of Hij zal het eeuwig blijven.* Naar mijn mening is de Schriftuurlijke uitleg van de Catechismus weergaloos. Ze is meer dan een gewoon menselijk geschrift en de opstellers waren niet geïnspireerd, maar wel hoog verlicht door Gods Geest in de Goddelijke zaken. Daarmee wordt niet ontkend dat er groei nodig is in het geloofsleven. Integendeel, juist het geestelijk leven is een levenslang groeiproces, tot op de *dag van Jezus Christus* (Fillip.1:6). Als het geloof aanwezig is, zoals in Zondag 7 beschreven, dan is er ook minder of meerder zekerheid van geloof in God de Vader. Hetzij in de *wensende* zin, dat Hij mijn Vader mag worden in Christus, hetzij in meer *geloofszekerheid*, dat Hij mijn Vader wil zijn. Die groei in het geloof zien we heel mooi bij de discipelen. Laten we eens enkele facetten uit het Evangelie bekijken.

Het 'Onze Vader'

1. De Heere Jezus leerde Zijn discipelen bidden: *Onze Vader, Die in de hemelen zijt.* Onze Catechismus leert ons: *dat God onze Vader door Christus geworden is, enzovoort, Zondag 46.* De discipelen waren toen nog beginnelingen in het geloofsleven en in de omgang met Jezus. De diepte van het verzoenend Borglijden van Christus verstonden zij toen nog niet. En een verzoend Vader kenden zij niet. Maar deze bede - wat betreft de woorden op zichzelf genomen, - was hen niet onbekend. Uit de Joodse gebedenboeken van die tijd blijkt dat de godsdienstige Joden elke dag het zogenaamde ACHTTIEN-gebed opzegden, waarin herhaaldelijk de uitdrukking voorkomt: *onze Vader, onze Koning.* Jezus leerde de discipelen eerst kort voor Zijn dood bidden in Zijn Naam. *Tot nog toe hebt gij niet gebeden in Mijn Naam; bidt en gij zult ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld zij,* Joh, 16: 24. Hierin zien we

dat het *Onze Vader* nog niet compleet was, zolang Jezus nog geen Voorbidder bij de Vader in de hemel was.

Jezus leerde als Machthebbende en niet als de Schriftgeleerden. Hij had natuurlijk Zijn discipelen in een ogenblik de hele verborgenheid van Godzaligheid kunnen leren. Maar zoals er een begin is in ons natuurlijk leven en een groeien, zo gaat het toe in het geestelijk leven.

De Vader en de Zoon

2. De Heere Jezus heeft enkele keren met Zijn discipelen over de Vader gesproken. Althans, het is enkele keren beschreven, want niet alles wat Jezus heeft gezegd en gedaan werd beschreven. Johannes zegt zelfs: *als alles genoteerd moest worden zou de wereld de boeken niet eens kunnen bevatten*. Het is sterk uitgedrukt, maar als Johannes zo iets zegt doet hij het niet zonder reden.

In Mattheüs 11 vers 26 zegt Jezus: *Niemand kent de Vader dan de Zoon en die de Zoon het wil openbaren*. De discipelen hadden behoefte aan deze openbaring om de Vader te leren kennen. Dat kunnen wij vinden in Johannes 14.

Toen Jezus aan het eind van Zijn leven afscheid ging nemen van Zijn discipelen zei Hij tegen Thomas en Filippus: *Niemand komt tot de Vader, dan door Mij. Indien gijlieden Mij gekend had, zo zoudt gij ook Mijn Vader gekend hebben; en van nu kent gij Hem en hebt Hem gezien. Filippus zei tot hem: Heere, toon ons de Vader en het is ons genoeg. Jezus zeide tot hem: ben Ik zo langen tijd met ulieden en hebt gij Mij niet gekend Filippus? Die Mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien en hoe zegt gij: toon ons de Vader.*

Het is opmerkelijk dat de Heere Jezus zegt van Zijn Vader: *van nu kent gij Hem en hebt Hem gezien*. Daaruit kunnen wij concluderen dat de kennis van Christus die zij tot nu toe hadden nog niet voldoende was om in Christus de Vader te zien. Als wij logisch redeneren vanuit de Schrift kunnen we gemakkelijk zeggen: *de Vader is in Zijn Zoon en Christus is in Zijn Vader*. Maar een levend geloof heeft behoefte aan persoonlijke openbaring en aan persoonlijk onderwijs van de Heere Jezus Zelf. Niet alleen dat er sommige teksten licht verschaffen in een bepaalde zaak, maar dat er een inwendige band gelegd wordt tussen de ziel en in hetgeen in die tekst besloten ligt. Met andere woorden, als de tekst spreekt *dat de Vader in Christus is*, heeft een gelovige er behoefte aan dat de Vader Zich ook in Christus wil openbaren, of bekendmaken en dat er een liefdeband gelegd wordt met kinderlijk geloofsvertrouwen. Daar had Filippus behoefte aan.

De Heere Jezus onderwijst hem erin, *dat hij de Vader niet moet zoeken buiten Christus, maar door Christus alleen*. De Vader is buiten Christus een rechtvaardige, strengeisende Rechter, Die een verterend Vuur is voor de zondaar vanwege zijn zonden. Iemand die Gods woord innerlijk gelooft, gevoelt dat en erkent het met min of meer overtuiging en aandoening. Filippus had evenals de andere discipelen geloofd en erkend dat Christus van God was uitgegaan. Maar dat Christus het Lam Gods was, die de zonde der wereld weg zou dragen, dat het heilig Offerlam geslacht moest worden om de Godheid te bevredigen, was een verborgenheid. Toch was deze verborgenheid helder geopenbaard onder het Oude testament in het Evangelie van de ceremoniële wet. Maar wij hebben in alle dingen onderwijs nodig van de Heilige Geest. Dat is de beste Leermeester.

Filippus zei tegen Jezus: *toon ons de Vader, dan is het genoeg*. Waarop Jezus hem terechtwees en zei: *Geloof gij niet dat Ik in den Vader ben en de Vader in Mij is?* Filippus zocht nog steeds een goede verhouding met de Vader te krijgen en de Vader zo goed te mogen leren kennen, maar ... buiten Christus. Daarom zei Jezus: *Dat is*

onmogelijk; de Vader is in Mij.

De discipelen kregen dit onderwijs uit de mond van hun liefdevolle Leermeester, met Wie zij zo vriendschappelijk omgingen, en toch begrepen zij de diepte ervan niet. Nu, de Heere Jezus is altijd heel vriendelijk tegen mensen die erg onkundig zijn en zich ook daarnaar gedragen, maar toch van Hem willen leren. Jezus zegt: *Nog een kleine tijd en de wereld zal Mij niet meer zien, maar gij zult Mij zien; want Ik leef en gij zult leven. In dien dag zult gij bekennen dat Ik in Mijn Vader ben, en gij in Mij en Ik in u.* ‘Dus, mijn lieve vrienden, zegt Jezus, als Ik uit de dood ben opgestaan en leef dan zullen jullie Mij weer zien en dan zijn we weer bij elkaar. En dan zul je pas begrijpen dat Ik in Mijn Vader ben en mijn Vader in Mij is’.

Jezus stierf om Zijn volk tot de Vader te brengen

3. Maar er is nog meer. Kijk eens naar Johannes 14 vers 28. Jezus zegt: *Gij hebt gehoord, dat Ik tot u gezegd heb: Ik ga heen en kom weder tot u. Indien gij Mij liefhad, zo zoudt gij u verblijden, omdat Ik gezegd heb: Ik ga heen tot den Vader; want Mijn Vader is meerder dan Ik.*

Mijn inziens bedoelt de Heere Jezus hiermee te zeggen: ‘als Ik uit de dood ben opgestaan, ben Ik nog korte tijd bij jullie, maar daarna ga ik naar Mijn Vader. Mijn Vader is meerder dan Ik. Ik ben door Hem naar deze wereld gestuurd, om Zijn wil te doen. Zijn wil is dat Ik moet lijden, straks sterven en voor jullie in de dood te gaan. Dit gebod heb Ik van Mijn Vader gekregen (zie vers 31) en Ik wil Zijn gebod gehoorzamen. Als jullie Mij zouden liefhebben dan zouden jullie Mijn gehoorzaamheid aan Mijn Vader respecteren en jezelf erin verblijden. Want het uitvoeren van de wil van Mijn Vader is tot jullie behoud.

Ik sta gereed om de vreselijke, ondeelbare toorn van Mijn Vader te ondergaan. Dat is een buitengewone lijdenservaring. De eeuwige Goddelijke Personele daad van Mijn Vader is Mij te genereren en eeuwige Goddelijke liefde toe te dragen. Mijn hoogste lust, liefde en vermaak is om Mijn Vader te beminnen. Deze wederzijdse liefdeband is het voornaamste bestanddeel in de Personele bestaanswijze van Vader en Zoon. Deze band wordt straks als het ware doorbroken aan het kruis. (Natuurlijk niet naar Zijn Goddelijke natuur, maar als Middelaar.) *O, hoe wordt Ik geperst, totdat het volbracht zij(Luk. 12:50)!* Dat houdt in dat Ik van Mijn God verlaten zal worden, zodat dat Ik moet uitroepen: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* Dit is een onuitsprekelijke diepte die in der eeuwen eeuwigheid nooit doorgrond kan worden. Niet zo, dat de Vader Mij haat, maar de Vader haat de oneindige massa gruwelijkste, vuilste, en godslasterlijke zonden die Mij is toegerekend en Ik in Mijn Persoon draag. Mijn lieve vrienden, kunnen jullie nu begrijpen wat een onuitsprekelijk verlangen Ik heb om weer hersteld te worden in de heerlijkheid van Mijn Vader? Dat Ik weer die Heerlijkheid mag aanschouwen, die Ik bij de Vader had, eer de wereld was?

En als Ik daar zal zijn, vergeet Ik jullie niet, want Mijn Vader is ook jullie Vader. Straks vaar Ik op naar Mijn Vader en naar uw Vader, naar Mijn God en naar uw God.’ Dan is Jezus voorlopig even klaar met onderwijs geven en zegt: *“Sta op, laat ons van hier gaan”!*

De Inwoning van de Heilige Geest

4. Het was allemaal teveel om te kunnen verwerken. Dat wist Jezus heel goed. Daarom zei Hij, *dat Hij de Heilige Geest zou sturen en Die zou hen in al de waarheid leiden en Die zou hen indachtig maken alles wat Ik tot u gezegd heb.* Die Heilige Geest is een *Geest van aanneming tot kinderen.*

‘Dan worden jullie verzekerd en verzegeld met het Onderpand van de Heilige Geest

dat jullie kinderen zijn van Mijn en jullie Vader. Wij zijn broeders. Ik ben in de hemel en Ik woon door Mijn Geest in jullie hart op aarde. Ik woon in het hart van jullie mensen; mensen van vlees en bloed. En vlees onderwerpt zich aan de wet Gods niet en nooit, en dat kan ook niet. Want vlees moet sterven en het graf in. Jullie persoon is in Mij heilig en volmaakt. Maar in jullie ziel blijft een bijwoner aanwezig, die heel sterk kan worden. Die bijwoner is het goddeloos verdorven vlees, de oude mens der zonde. Daarom zullen jullie ervaren dat die oude mens jullie gevangen neemt onder de kracht van de zonde (Rom. 7 en 8). Maar de wet van de Geest des levens in Christus Jezus zal jullie aanvankelijk in dit leven vrijmaken en na dit leven volkomen. En dan mogen jullie zijn waar Ik ben en dan zijn wij samen voor goed en voor eeuwig bij elkaar. Dan, eerst dan, ja eerst dan zullen jullie kunnen begrijpen Wie Mijn Vader is, voor Mij en voor jullie! Dan zal onze Vader alles zijn in allen.'

De wedergeboorte

5. De geestelijke lessen hieruit en de persoonlijke bevinding hiervan wordt op onderscheidene wijze beleefd en ervaren.

De wedergeboorte maakt ons tot een kind van de Vader. Er is verschil in de uitleg over de wedergeboorte in een engere zin en in een ruimere zin. Een van de duidelijkste schrijvers hierover is Alexander Comrie. In een preek over 1 Joh. 5:4, beschrijft hij de wedergeboorte als een proces vanaf de ontvangenis tot de uitgang uit de moeder. De ontvangenis is het begin van de wedergeboorte en de geboorte zelf is de voltooiing. Het zelfde uitgangspunt heeft Wilhelmus A. Brakel in zijn hoofdstuk over *de wedergeboorte* in de *Redelijke Godsdienst*.

Wij zijn gewoon om te zeggen, een kind in de wieg heeft een vader maar het weet dit nog niet. Toch is een van de eerste personen die een klein kind leert kennen zijn vader. Als wij dit beeld geestelijk overbrengen betekent het, dat iemand die wedergeboren is, kennis begint te krijgen aan God, Die hij niet gezien heeft maar toch lief krijgt. En zoals in het natuurlijke leven er groei is in de kennis en omgang, zo ook in het geestelijk leven. Maar in het geestelijke leven is er in die eerste gangen van het geloofsleven geen vrijmoedigheid om Vader te zeggen. Dat komt omdat God onze rechtvaardige Rechter geworden is en wij onder Zijn rechtvaardige toorn liggen buiten Christus. De Heere wil dat wij daar goed van doordrongen worden. Deze overtuigingen, ontdekkingen en ontgrondingen die de Heilige Geest werkt, dienen om onze diepverloren toestand recht te leren kennen. Daardoor worden we in ons Godsgemis geplaatst en die droefheid naar de levende God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid.

Voor de vertrouwelijkere omgang met de Vader gebruikt de Heilige Schrift een ander beeld. Namelijk, *dat een bruid tot vader krijgt de vader van de bruidegom*. Daarin kunnen wij overeenkomsten vinden tussen de gangen die er plaatsvinden in een natuurlijk huwelijk, die een afspiegeling kan zijn van het geestelijk huwelijk. Alleen met dien verstaande, dat wij geen persoonlijke beleving als maatstaf mogen nemen voor anderen.

In het boek Ruth wordt wel uitvoerig toegelicht hoe een ziel in ondertrouw komt, hoe het huwelijk gesloten wordt, hoe daarna de huwelijksvruchten geopenbaard worden; maar de openbaring van God de Vader als verzoend in Christus, vinden wij niet afgebeeld in het boek Ruth. Daarvoor hebben we het Nieuwe Testament nodig.

Vershil in trap en mate van bevinding

6. Er is altijd trap en maat geweest de kennis van de Vader bij de gelovigen. Wij lezen dat Jezus drie discipelen meenam op de Berg van Verheerlijking om getuige te zijn

van Zijn heerlijkheid die Hij na Zijn uitgang uit Jeruzalem zou ontvangen. Alleen deze drie nam Jezus met Zich mee, dieper in de Hof van Gethsémané. Zo doet Hij nog. Er zijn gelovigen die dieper ingeleid worden in de heilgeheimen dan anderen. De één krijgt dieper inzicht in de gangen van Gods koninkrijk op aarde, zowel in het verleden als in de toekomstige heerlijke staat van Christus' kerk op aarde. De ander krijgt meer licht in de exegese van de Schrift, of in de bevindingen van Gods volk. Weer anderen krijgen dieper inzicht in de kennis van God de Vader en van Christus. Ook is er verschil in bevinding over de diepte van de gelijkvormigheid met de lijdende en gestorven Zaligmaker. Allen liggen geen drie dagen in het graf van dood en afsnijding. Het stervensproces in het geestelijk leven kent zijn fasen. Ieder moet sterven aan de wereld, aan zijn eigengerechtigheid en aan het hopen op eigen ondervinding. Christus is alleen de grond van Zaligheid. De ervaring van de ene is geen regel voor de ander.

Er zijn onderscheiden trappen in de gerechtelijke, maar goedertieren onderhandelingen van God met Zijn volk. In het leven van sommige kinderen van God begint de Rechter Zich in toorn te openbaren in de overtuiging van de zonde tegen de wet en de zonde van ongeloof tegen het Evangelie. In deze overtuiging ligt liefde. Deze liefdeband kan in eeuwigheid niet meer gebroken worden. Langzaam maar zeker worden zij geleid door de hand van God naar dieper overtuigen en de kennis van hun verdoemelijke erfschuld en erfsmet in en met hun verbondshoofd Adam. Worden zij zelf Adam voor God, dan behaagt het de Heere hen in korte tijd af te snijden van hun leven, dat wil zeggen, van hun leven zoals ze in Adams val geworden zijn: goddelozen, die met alle ontvangen weldaden alleen God getergd hebben. De hel wordt hen geopend, en afgesneden onder Gods recht, vallen zij de eeuwige Rechtvaardige God toe, als op een punt van een naald, maar worden opgehaald uit de afgrond. Jezus openbaart Zich vanachter de Rechtvaardige Rechter, komt tussenbeide en brengt hen tot hun verzoend God en Vader, door Wie zij vrijgesproken worden van schuld en straf en ontvangen een recht op het eeuwig leven.

Niet allen worden extra-ordinair vrijgesproken door de Vader in hun geweten. Niet allen worden even schokkend van het ene ogenblik op het andere in de volle vrijheid van de kinderen Gods geplaatst. Het komt voor dat God in het leven van gelovigen soms aan het *begin* van de overtuigingsweg zulke diepe wegen inslaat, dat zij radeloos en bijna wanhopig worden. De helse verschrikkingen omringen hen, de duivel wordt losgelaten om hen vreselijk te kwellen, de dood overvalt hen en de eeuwigheid ligt voor hen. De gapende afgrond kan hen elk moment verslinden. Ja, ze dreigen er elk moment in te vallen. Geen verwachting blijft erover dan de vreselijke en ondragelijke toorn van de almachtige God. Hierna opent de Geest het Evangelie in de kennis van Christus, in meerder of mindere mate. De weg des Heeren leidt hen trapsgewijs in diepere ontdekking van hun schuld in Adam.

Gods vrijspraak van een gelovige in Christus ligt in de Schrift. Het behoort bij het ambtelijk werk van de Heilige Geest deze vrijspraak toe te passen in de ziel. We moeten echter niet gering denken over de diepe wegen die God houdt met hen die tot de volle vrijspraak mogen komen. De praktijk leert dat zij die meer extra-ordinair geleid worden misschien voor korte tijd dieper in hun verlorenheid wegzinken, maar hen die langzamer worden geleid, hebben dikwijls veel langduriger zware drukwegen te ondergaan. Vroeger zei men onder Gods volk: *je kunt beter sterven door het zwaard, dan van de honger.*

7. *De vernederende gang van Christus*

In de gang die Christus gegaan is in Zijn vernedering hebben we een richtlijn, hoe de Heilige Geest sommigen wil leiden in diepe afsnijdende wegen.

- Toen de grote Borg stond als Schuldenaar tegenover Zijn heilige Rechter, ontroerde Hij in Zijn Geest, verloochende zichzelf en Zijn God werd het Middelpunt. Hij zag Zichzelf onder het vonnis van de doods, want het tarwegraan moest sterven. Toen zei Hij: *Vader verheerlijk Uw Naam!* Joh. 12:20-34. *God verheerlijken* is het kenmerk van een ware afsnijding. Niet zoals sommige gelovigen zeggen in hun diepe emotie: *werp mij maar in de hel; ik heb het verdiend.* H. Witsius schrijft: *“Zijt Gij met mijn doem gediend, zoek Uw eer; ik heb het verdiend.”* Wij mogen dit niet zo opvatten alsof God meer zou verheerlijkt worden in onze verdoemenis dan in ons behoud. Want ons grote Voorbeeld zegt: *Verheerlijkt Uw Naam.* Gods deugden, Die God Zelf zijn worden meer verheerlijkt in ons behoud dan in onze verdoemenis. Christus heeft Zijn Vader verheerlijkt; Hij, Hij heeft God verheerlijkt! In de doortrekking van onze afsnijding wordt onze wil óók afgesneden. Wij hebben geen keus meer, dan GOD alleen, zoals HIJ is! Er ligt een vermaking in de Goddelijke rechtvaardigheid, ja in alle Goddelijke Deugden. Want wij hebben niet alleen tegen De Rechtvaardige Rechter gezondigd, maar ook tegen Gods liefde, Die op 't hoogste geschonden is.
- Toen de Rechter dieper doortrok - o ondoorgroendelijke diepte!! - bad Jezus: *Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker voorbijgaan,* enz. Maar Hij voegde eraan toe: *De drinkbeker die Mij de Vader gegeven heeft, zal Ik die niet drinken?* Joh. 18: 11. Alle voorgaande bevindingen kunnen niet meer baten. In de vierschaar van God worden deze niet goed- noch afgekeurd. Het gaat er over, dat we tegen die liefdevolle, heilige en rechtvaardige Heere gezondigd hebben, na zoveel ontvangen weldaden. Daarom hebben we Zijn rechtvaardige straf, die vreselijke drinkbeker van de hel verdiend.
- Toen Jezus het diepste punt bereikte aan het kruis op Golgotha, bad Hij: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* Alleen de vrouwen en Johannes, waren hierbij aanwezig. Wij kunnen hieruit leren, dat de een dieper in de Godverlating wordt ingeleid dan de ander. De diepte die Christus leed, kunnen wij niet ondergaan, want we verteerden ogenblikkelijk. Sommige gelovigen zeggen: *ik heb onder Gods recht gelegen.* Die uitdrukking is goed bedoeld, maar in feite kan dat niet. Niemand kan rechtstreeks met het oneindige recht van God in aanraking komen als zondaren. Wij worden betrokken in het Goddelijk rechtsgeding, waar de Vader Zich als Rechter openbaart, maar ... GóD is Rechter. En omdat Hij God is, Die de Liefde Zelf is, kan Hij ons dan geen kwaad meer doen; dat wil zeggen, geen onrecht doen (Ezech. 33:11). Want we zijn het met Hem eens. Het hele rechtsgeding is Goddelijke liefde, hoewel de Heere Zijn liefde dikwijls verbergt. Jesaja 1:27: *Sion zal door recht verlost worden.* Dat wil zeggen door de 'gerechtigheid Gods', zoals de kanttekeningen opmerken. En die verlossing door de 'gerechtigheid Gods' geschiedt alleen in Jezus Christus.
- Toen de Hemelse Rechter Zijn leven afsneed, *boog Hij Zijn heilig hoofd onder des Vaders gezag en Majesteit en gaf de geest.* Hier eindigt ons leven, wat onze eigen zondige werkzaamheden aangaat, wat onze ondervindingen betreft, en bij sommigen ook de vaste mening wat hun natuurlijk leven betreft. Het is voorbij. We zijn het helemaal met God eens. Voor honderd procent. Hier brengt de Wet ons als dood in de handen van de levende God. Namelijk gestorven aan onze verwachtingen van doen en laten en ervaringen. Hier zijn we ook met het Evangelie uitgewerkt. Dat wil zeggen, onze werkzaamheden naar Jezus, enz.

komen tot een eind. Hier zijn we leem in de handen van de Grote Pottenbakker en kan Hij met ons doen naar Zijn wil. Hier zien we alles in een ander perspectief en dan leren we anders bidden. Tevoren bidden we om kracht om Gods wil te mogen doen. Maar nu zien wij dat God verheerlijkt is in Zijn Zoon en dat Jezus Christus de Vader verheerlijkt heeft op aarde en in de hemel en dat de Heilige Geest Beiden verheerlijkt op aarde. Dan bidden we dat des Vaders Naam, eer, koninkrijk en wil verheerlijkt moge worden op aarde zoals in de hemel, naar Zijn welbehagen.

Het is wellicht goed om het couplet van Witsius, zojuist genoemd, vollediger te citeren. Van de 56 coupletten volgen hieronder 2 stuks.

*'k Zal, en moet, en wil 't ook dragen.
B'haagt het U, 't moet mij behagen,
'k Zeg en meen het: Gij doet wel,
Schoon Gij wierp mij in de hel.
't Is wel hard; maar 't is rechtvaardig.
Ik ben schand', Gij ere waardig.
Zijt Gij met mijn doem gediend,
Zoek Uw' eer. Ik heb 't verdiend
(...)
Moet nochtans Uw recht betaald zijn?
Maar Heer', zou Gij dan verdwaald zijn?
Als Gij, zonder mij te doên,
Zocht betaling bij Uw Zoon?
Geen gewin is in mijn bloed, en
Wil Hij voor mijn zonden boeten,
Hij is 't die betalen kan.
Zeg, wat schade lijdt Gij dan?*

God *rechtvaardig verklaren* wanneer Hij ons verloren laat gaan is iets anders dan gewillig te zijn om verloren te gaan. Gewillig te zijn om met de allervreselijkste godslasteringen eeuwig God te vloeken is onbijbels. Zo'n gewilligheid zou betekenen dat wij in ongeloof de aangeboden verlossing in Christus zouden mogen verwerpen. Zie Jacobus Koelman in zijn voorrede van het boek van Thomas Hooker: *'De ware zielsvernedering en heilzame wanhoop'*.

Goddelijke vrijspraak

Na deze afsnijdingen, (in sommige gevallen, liever gezegd, *ermee samengaand*) ontvangt een zondaar de zekerheid van de vrijspraak door de Vader. Deze wordt bekend gemaakt door de Heilige Geest, Die de Schrift opent. Veel en onderscheiden zijn de teksten die de Heere gebruikt om de verzoening met de Vader bekend te maken. Bij de één valt de nadruk op de openbaring van Christus als de grote Gift van de Vader, Die de losprijs heeft betaald en opgestaan is tot onze rechtvaardigmaking. Waarbij Zijn onuitsprekelijk lijden geopend wordt en men van Golgotha geleid wordt naar de Opstanding.

Bij de ander wordt de Middelaar van het Genadeverbond in al Zijn Middelaarsgraveerselen geopenbaard, in Wie de Vader woont en Zijn welbehagen heeft. Bij anderen wordt de liefde van de Vader in zo'n grote mate uitgestort in het hart, dat ze in vervoering en verwondering uitroepen: *O, liefde van de Vader, liefde van de Zoon en liefde van de Heilige Geest!*

Bij anderen wordt de Heilige Geest, Die van de Vader uitgaat, zó zeer uitgestort dat

zij ten volle verzekerd worden van hun aanneming tot kinderen en dat zij erfgenamen zijn van de eeuwige zaligheid. Erfgenamen van God en mede-erfgenamen van Christus.

Bij anderen wordt tevens de gemeenschap met de heilige zielen in de hemel ontsloten, ja ook met de engelen, waarbij zó'n innige betrekking op beiden valt, dat men verzekerd wordt dat zij samen eens voor de Troon Gods en des Lams zullen staan.

Dat dit alles door diepe drukwegen, met veel uitwendige omstandigheden en inwendige gevoelseigenschappen samen kan gaan, laten we hier rusten.

*Toen vlucht' ik tot Jezus! Hij heeft mij gered
En heeft mij verlost van 't vonnis der wet.
Mijn Heil en mijn Vrede en mijn Leven werd Hij;
Ik boog mij, ik geloofde; - en mijn God sprak mij vrij.*

*Nu reis ik getroost onder 't heiligend Kruis
Naar 't erfgoed Daarboven, in 't Vaderlijk Huis,
Mijn Jezus geleid mij door d' aardse woestijn,
Gestorven voor mij, zal mijn zwanenlied zijn.*

R. M. Mac Cheyne

Na duisternis het Licht, 21 juni 2010.

III. DE HEILIGE GEEST, ZIJN PERSOON EN ALS INWONER IN DE ZIEL

1. DE MANIER VAN UITGANG UIT DE VADER EN DE ZOON

1. Formulering over de eeuwige Uitgang van de Heilige Geest van de Vader en van de Zoon.

Als wij spreken over de Drie-enige God, moeten wij op twee leerstellingen of Bijbelse onderscheidingen acht geven.

De eerste is het Bestaan, de Natuur, of het Wezen van God. De Wezenseigenschappen hebben de drie Personen gemeenschappelijk, zoals liefde, heiligheid, alwetendheid, enz. Thans spreekt men meestal van Triniteit, het Latijnse woord voor Drie-eenheid. De immanente (=innerlijke) Triniteit betreft het Wezen (ousia) van God. Dit Heilig Wezen is echter geen bovenpersoonlijke Godheid.

Er is een onderscheidingen in de manier van Bestaan van de Drie Personen in de Godheid. De Vader genereert de Zoon en Beiden doen de Heilige Geest uitgaan, de zogenoemde Persoonsrelaties en Persoonskenmerken, karakter, of merkteken.

Het tweede onderscheid is, hoe de Personen Zich openbaren in het werk van schepping en herschepping (zie zondag 8 Heid. Catechismus). Vroeger werd dit het *huishoudelijk werk van God* genoemd. Thans spreekt men over de *oikonomische Triniteit*, afkomstig van oikonomia, de heilsgeschiedenis, of heilsorde van de Hypostasi, (=Personen).

Over de Bestaanswijze van de Heilige Geest in het Goddelijk Wezen zijn vanuit de oude Christelijke Kerk van de eerste twee eeuwen geen duidelijke Schriftuurlijke uiteenzettingen in geschrift nagelaten en bekend. De eerste kerkelijke uitspraak die bekend is, is de Geloofsbelijdenis van Nicea uit het jaar 325.

Ik geloof in één God, ... ***En in den Heiligen Geest, Die Heere is en levend maakt, Die van den Vader uitgaat, Die tezamen met den Vader en den Zoon aanbeden en verheerlijkt wordt, Die gesproken heeft door de Profeten.***

Rond het jaar 357 kwam er een stroming op, die bekend staat als de 'pneumatomachen.' Dat zijn bestrijders van de Godheid van de Geest. Athanasius, een vurig voorstander van de Bijbelse Leer verdedigde op een synode te Alexandrië in 362 de Godheid van de Heilige Geest.

Er stond in de Geloofsbelijdenis van Nicea: 'Die uitgaat (of voortkomt) uit de Vader'. De meeste concilievaarders, geloofden dat er een toevoeging bij behoorde; dat de Geest voortkwam 'uit de Vader door de Zoon' (*processio ex Patre per Filium*).

Basilus, bisschop van de stad Caesarea in de provincie Cappadocië, poogde in zijn geschrift *Over de Heilige Geest* (374/375) helderheid te verkrijgen tegenover de pneumatomachen.

Inzet van zijn boek vormt de formulering van de lofverheffing in de eredienst. Naast het traditionele gloria 'aan de Vader door (Grieks: *dia*) de Zoon, **in** (Grieks: *en*) de Heilige Geest' voegt Basilus er ook aan toe: 'aan de Vader **met** (Grieks: *meta*, *samen tegelijk met*) de Zoon **met** (Grieks: *sun*; *samen, tegelijk met*) de Heilige Geest.' Over deze liturgische vernieuwing werd hij hevig aangevallen.

Hij verdedigde zich dat die eerste formule geenszins verkeerd is, maar men moet het zo opvatten, dat het '**in de Heilige Geest**' alleen gepast is in de geloofsbeweging van een mens, die langs de weg van de Zoon tot de Vader wenst op te stijgen, met hulp van en door de Geest. In de omgekeerde beweging van God tot de mens zou het niet gepast zijn om te zeggen: **in de Geest**; want dan zou het lijken of de Geest een

instrument van God zou zijn en niet Zelf degene is, Die in ons werkt. Omdat de Geest medewerkt met de Vader, komt ook de Geest de lof toe, - Die onuitsprekelijk is - naast de Vader en de Zoon gelijk zijnde in eer en waardigheid. (onvolledig citaat)

Basilius' leerling, en later ook collega *Gregorius van Nazianze*, heeft aan deze formulering de nodige precisie gegeven. In de nazomer van 380 houdt hij te Constantinopel, een vijftal redevoeringen waarvan de laatste aan de Heilige Geest is gewijd. Bij alle huiver die hem bevangt bij het spreken over het bestaan van relaties binnen de Godheid, hetwelk een geheim is en moet blijven, acht hij het toch nodig om tot een omschrijving te komen die misverstanden in het spreken over God vermijden. 'Het *eigene* (idiotés, Persoonseigenschap) *van de Geest binnen de Godheid* benoemt hij als het "uittrekken, of uitgaan" (Grieks: ekporeusis) van de Geest uit de Vader (vgl. Joh. 15:26). Alleen zó kan de eenheid van het levende Woord van de Heere, dat verwekt wordt en de Adem, die uitgaat uit Zijn mond goed tot uitdrukking worden gebracht. En zo kan de gelijkwaardigheid van Elk van Beide en tevens Hun eigenheid en specificiteit in die gelijkwaardigheid op juiste waarde beschouwd worden. Hoewel we het geheim van die Uitgang niet kunnen bevatten.'

Deze verschillende elementen bij elkaar werden samengevoegd in de uitspraken over de Heilige Geest in de Geloofsbelijdenis die wordt toegeschreven aan een kerkvergadering in 381 te Constantinopel, die het 'tweede oecumenisch concilie' wordt genoemd.

In later tijd vond in deze formule een korte uitbreiding plaats, het zogenoemde FILIOQUE. Dit is een Latijns woord, wat letterlijk betekent *én van de Zoon*. Het komt niet voor in de geloofsbelijdenis van het Concilie te Nicea in het jaar 325; opnieuw vastgelegd op het Eerste Concilie van Constantinopel 381.

Paus Leo de Grote verkondigde in 447 dat deze formule erop neerkomt dat de Geest ook *van de Zoon uitgaat*.

De eerste keer dat de formule in een kerkelijk document besproken werd, is in 589 op de Derde Synode van Toledo. Vanuit Spanje drong het Filioque door tot het hof van Karel de Grote (742-814), die een groot pleitbezorger van het Filioque was.

Het Filioque werd ten slotte in 1014 door Paus Benedictus VIII aan de geloofsbelijdenis toegevoegd.

De Geloofsbelijdenis van Nicea luidde vanaf die tijd, vertaald uit het Latijn: Ik geloof in één God, ... *En in den Heiligen Geest, Die Heere is en levend maakt, Die van den Vader en den Zoon uitgaat, (of: voortkomt) Die tezamen met den Vader en den Zoon aanbeden en verheerlijkt wordt; Die gesproken heeft door de Profeten.* enz. Deze formulering treffen we aan achterin onze Psalmbijbels.

2. Verschillend inzicht tussen de Oosterse en de Westerse Kerk

De benadering van de **Oosterse, of Griekse kerk** over de Bestaanswijze van de Godheid ontwikkelde zich enigszins anders. Deze bestaat voornamelijk in 'gemeenschap, samenzijn' (Grieks: hè koinónia tès theotètōs). Dus niet zozeer de bekende formule 'één Wezen in drie Personen', maar: Vader, Zoon en Geest zijn tezamen God. Zij waakten ervoor dat er in de leerstelling geen twee Bronnen of Beginselen in de Godheid zouden zijn, van Wie de Geest uitgaat, maar Één Oorsprong (Arché). Zo wilden de Griekse theologen de unieke positie van de Vader in de Godheid waarborgen.

In het licht van de Geest verschijnt het Beeld, (Grieks: hè eikón) van de Zoon. Het vernieuwende werk van de Geest bestaat erin, *dat een mens in of door de Geest het*

Beeld van de onzichtbare God, dat schijnt in de Zoon, gaat aanbidden.

In deze visie ligt de gedachte, dat de Vader als de Oorsprong van alles, Zijn Eeuwige Zoon genereert. De Zoon komt op aarde om te lijden, te sterven, op te staan en tot Zijn Vader te gaan, de Heilige Geest komt als de Levendmaker en vertegenwoordigt de Zoon. Beiden zijn Zelfstandig, vrijwillig en gewillig om de wil van de Vader te doen.

Het Filioque vormde lange tijd een twistpunt tussen de Latijnse Kerk en de Griekse Kerken, maar was niet de aanleiding voor het Oosters Schisma van 1054, zoals vaak gedacht wordt. De ongekende aanmatiging van de Paus, als vertegenwoordiger van het drievoudige ambt van Christus, was een doorn in hun oog. De vreselijke verering, ja aanbidding van de beelden in de kerk, konden ze ook niet verdragen.

Nilius, aartsbisschop van Thessalonika, schreef: “De oorzaak van de tweedracht tussen de Latijnse en Griekse kerken was nergens anders door veroorzaakt, als omdat de Paus hetgeen in verschil was (te weten de uitgang van de Heilige Geest) tot kennis en een oordeel van een Algemene Kerkvergadering niet wilde brengen, maar daarover als een Meester en Rechter des geloofs alleen zitten, moettende zich al de overige gelijk discipelen onder hem gedragen; hetwelk voor zeer vreemd van de wetten en de handelingen zowel van de Apostelen als de andere Kerkvaderen moest gehouden worden.” Daniël le Roy, *Waarheid der Heilige Godgeleerdheid*, Rotterdam, 1714.

Dat de Oosterse Kerk de leerstelling, dat de eeuwige Uitgang van de Geest óók uitgaat van de Zoon, niet accepteert moeten we niet beschouwen als een ketterij, maar als theologisch verschil. De Oosterse kerk leerde wat ca. 4 eeuwen in de Christelijke kerk geleerd werd, dat de Geest uitgaat van de Vader. De Oosterse kerk hield ook vast dat God *door* Zijn Zoon de wereld heeft geschapen en *door* Zijn Geest heeft toebereid, Hebr. 1:1. En dat de Geest Maria overschaduwde in Zijn menswording, enz. En dat het Uitgaan van de Heilige Geest niet buiten de Zoon omgaat. Gregorius van Nyssa leerde zelfs, dat de Heilige Geest Zijn bestaan heeft door de Zoon.

Het verschil ligt in de leer over de eeuwige Uitgang van de Heilige Geest. De leer van de Latijnse Kerk, of de kerk in het westen is, dat de eeuwige uitgang van de Geest uit de Vader *en uit* de Zoon is. “Ik en de Vader zijn EEN”. In de werken Gods naar buiten, de *herscheping*, gaat de Geest uit van de Vader *door* de Zoon, namelijk door Hem als verzoenende Middelaar. Echter zo, dat de wijze van werking volgt de wijze van Bestaan. De Zoon is geen mindere dan de Eerste Oorzaak, de Vader. Er is geen rangorde in de Godheid, maar een bestaansorde. De Zoon ontving niet Zijn Goddelijke natuur in het Wezen Gods, maar Zijn *Persoonseigenschap*.

Er zijn na de Reformatie theologen geweest die leerden dat de Geest *vanuit* de Vader gaat *door* de Zoon, omdat God de Zoon in de Vader Zijn eeuwig Bestaan heeft. In die zin zegt men dat de Geest uit de Vader *en door / uit* de Zoon gaat, bij wijze van blazing of uitademen. Hier wordt de Vader als eerst bewegend Beginsel gehandhaafd, en de Goddelijke eenheid bewaard. Met deze uitdrukking ontkomt men aan de beschuldiging dat de Kerk zou leren dat de Heilige Geest uit twee zelfstandige Beginselen of Personen zou voortkomen.

W. á Brakel, in zijn *Redelijke Godsdienst*, hoofdstuk 4, no. 32, schrijft: “De werkingen van de Vader en de Zoon, ten opzichte van de uitgang des Heiligen Geestes zijn niet aan te merken als twee verscheiden **Beginselen**; want het is één enige werking, ‘t is dezelfde kracht; waaruit dan ook gezien wordt, dat de Vader en de Zoon Beiden zijn de eerste werkende Oorzaken, en niet de Zoon een mindere eerste oorzaak, zodat de Vader de Heilige Geest zou doen uitgaan door Middel van de Zoon.

Doch ten opzichte van de wijze en orde van Bestaan én van werking, gaat de Heilige Geest uit van de Vader *en* van de Zoon, en van de Vader *door* de Zoon.”

3. Augustinus over de Heilige Drie-eenheid

Voor de positie van de kerk in het westen is de gedachtegang over de Heilige Drie-eenheid beslissend die *Augustinus* heeft neergelegd in zijn vijftien boeken *De Triniteit*, waar hij van 399-419 in zijn eigen tijd aan werkte. Hij zocht de ondoorgrondelijke Goddelijke verborgenheid uit te leggen, ‘dat de enige en Drie-ene God *Drie-Één* is, een Cirkel van Liefde. Juist dit Drie-Één zijn in drie Personen, is de meest werkelijke en diepste eenheid van de enige God.’ Behoedzaam voegt hij eraan toe: ‘de theologische uiteenzetting van het leerstuk van de Triniteit – de Drie-eenheid – is geen geschikt onderwerp voor gewone gelovigen.’

Toch leerde hij een nieuw gezichtspunt over de Heilige Geest. Hij leerde ***dat de Geest nodig is als de Band (het vinculum) tussen de Vader en de Zoon.***

Augustinus ging uit van “de ene God, die liefde is en die Zijn liefde meedeelt aan de menselijke geest. Liefde is naar haar aard mede-deelzaam en dus is de ene God naar Zijn Natuur relationeel, Zelf in relaties bestaande. De Oorspronkelijke relatie is dan die van de Vader en de Zoon tot Elkaar. De Geest is nodig als de Band (het vinculum) tussen de Vader en de Zoon. Deze functie maakt de Geest onmisbaar, maar tegelijk ook tot de Derde, de toegevoegde Instantie binnen de Triniteit, de Drie-eenheid. De Geest is duidelijk onderscheiden van zowel de Vader als de Zoon, terwijl Hij datgene is wat Beiden gemeenschappelijk hebben; Hij is Hun gemeenschappelijke Heiligheid en Liefde. *God is (een) Geest*, Joh. 4:24; in het Grieks staat geen lidwoordje *een*. Dus de Vader is Geest, de Zoon is Geest en *de Geest* is Geest. *Hij is tussen Hen de mede consubstantiële gemeenschap en gelijkeeuwig*. Latijn: ‘*Ipsa communio consubstantialis et coaeterna*’. Vervolgens is Hij ook de gemeenschap tussen de gelovigen en God; en tussen de gelovigen onderling.”

Zie: *Over de Drie-eenheid; (De Triniteit)* door Augustinus van Hippo; vertaald en ingeleid door T.J. van Bavel. Uitgave Peeters, 2005. 483 pag.

Op bladzij 184 schrijft Augustinus dat de Heilige Geest *een zekere gemeenschap is tussen Vader en Zoon.*

“... Toch als men onder de Heilige Geest niet de Triniteit verstaat maar wel een Persoon binnen de Triniteit, die men in kenmerkende zin Heilige Geest noemt, dan spreekt men in feite op relationele wijze, omdat men Hem in relatie ziet tot de Vader en de Zoon, daar de Heilige Geest de Geest is van de Vader en de Zoon. Die relatie blijkt niet uit de benaming ‘*Heilige Geest*’, maar wel uit die andere, namelijk ‘Gave van God’ (Hand. 8:20), Hij is immers de Gave van de Vader en de Zoon omdat Hij van de Vader komt (Joh. 15: 26), zoals de Heere zegt; en bovendien omdat de apostel zegt: “Wie de Geest van Christus niet bezit, behoort Hem niet toe” (Rom. 8: 9), wat Hij ongetwijfeld over de Heilige Geest zegt. Wanneer wij spreken van de Gave van een Gever en de Gever van een Gave, dan spreken wij over de relatie van beiden tot elkaar. ***Zo is de Heilige Geest een zekere onuitsprekelijke gemeenschap tussen Vader en Zoon.*** Wellicht wordt Hij daarom zo genoemd, omdat dezelfde benaming past voor de Vader en de Zoon. Want dat zegt men van de Geest als Eigenaam wat men van Vader en Zoon gemeenschappelijk zegt. De Vader is Geest en de Zoon is Geest, de Vader is heilig en de Zoon is heilig. Om dus één naam te gebruiken die beiden past en die de gemeenschap van Beiden betekent, noemt men de Gave van Beiden de Heilige Geest.

Augustinus over de Drie-eenheid en over de Geest die LIEFDE wordt genoemd

(29.) Toch noemt men binnen deze Triniteit niet zonder reden alleen maar de Zoon Woord van God, en alleen de Heilige Geest Gave van God, en alleen Hem uit Wie het Woord voortgebracht is en uit Wie de Heilige Geest oorspronkelijk (= als Beginself) voortgekomen is, *God de Vader*. Ik heb er ‘oorspronkelijk’ aan toegevoegd omdat men vaststelt dat de Heilige Geest ook voortkomt uit de Zoon. De Zoon ontving dit van de Vader; niet als reeds bestaande Persoon die de Geest nog niet bezat, maar al wat de Vader aan Zijn eniggeboren Woord gaf, gaf Hij door voort te brengen. De Vader bracht dus de Zoon zó voort, dat ook uit Hem de Heilige Geest zou voortkomen (= uitgaan) als gemeenschappelijke Gave, om Heilige Geest te zijn van Beiden.

Het onderscheid van de onafscheidelijke Triniteit mag men niet even in het voorbijgaan noteren, maar moet men aandachtig bezien. Want op grond van dit feit is ook het Woord van God in kenmerkende zin de Wijsheid van God genoemd, hoewel de Vader en de Heilige Geest ook Wijsheid zijn. Als dus iets van deze Drie in kenmerkende zin (= Persoonseigenschap) Liefde genoemd moet worden, wat is dan meer geschikt dan de Heilige Geest? Op deze manier evenwel dat in die enkelvoudige en verhevenste natuur er geen verschil is tussen substantie (= Wezen Gods) en liefde, maar de substantie Zelf Liefde is, zowel in de Vader als de Zoon en de Heilige Geest; en toch noemt men in kenmerkende zin de Heilige Geest Liefde. (...)

(31.) Zoals wij dus het enige Woord van God in kenmerkende zin ‘wijsheid’ noemen, hoewel algemeen gesproken ook de Heilige Geest en de Vader wijsheid zijn, zo noemen wij ook de Heilige Geest *Liefde* in kenmerkende zin, hoewel in algemene zin ook de Vader en de Zoon liefde zijn. Maar het Woord van God, dat is de eniggeboren Zoon van God, noemt de apostel uitdrukkelijk de Wijsheid van God: “Christus, de Kracht van God en de Wijsheid Gods” (1 Kor. 1:24). Waar is de Heilige Geest *Liefde* genoemd? Dat vinden wij als we nauwkeurig een uitspraak van de apostel Johannes ontleden. Nadat hij gezegd heeft: “Geliefden, laat ons elkander liefhebben, want de *liefde is uit God*” (1 Joh. 4:7), voegt hij daaraan toe: “Ieder die liefheeft, is uit God geboren en kent God; Die niet liefheeft, die heeft God niet gekend want God is Liefde” (1 Joh. 4:8). Hier laat Johannes zien dat hij God *Liefde* heeft genoemd, waarvan hij zegt *dat ze uit God was*. De Liefde is dus *God uit God*. Maar omdat ook de Zoon uit God de Vader geboren is en de Heilige Geest voortgekomen (uitgegaan) is uit God de Vader, vraagt men zich terecht af, van Wie van Hen wij hier bij voorkeur moeten aannemen dat Hij “God is Liefde” wordt genoemd. Want alleen de Vader is zó God dat Hij niet *uit God* is. Bijgevolg is de Liefde die zó God is dat ze uit God is, ófwel de Zoon ófwel de Heilige Geest.

In het vervolg van de tekst, na ons herinnert te hebben aan de Liefde van God, en niet de liefde waarmee wij Hem, maar waarmee “Hij ons bemind heeft, en ons zijn Zoon gezondend heeft als zoenoffer voor onze zonden”, maande Johannes ons op grond daarvan aan om elkaar lief te hebben en zo God in ons te laten verblijven, omdat God Liefde is, zoals hij gezegd had. Onmiddellijk daarop wilde Johannes over deze zaak nog iets uitdrukkelijker verklaren: “Hieraan kennen wij dat wij in Hem blijven en Hij in ons, omdat Hij ons van Zijn Geest gegeven heeft” (1 Joh. 4:13). Dat doet de Liefde. De Heilige Geest is dus de: “God *is* Liefde”. Tenslotte, iets verder, na herhaald te hebben dat God Liefde is, voegde Johannes er onmiddellijk aan toe: “En wie in de Liefde blijft, blijft in God en God in hem”, waarvan hij juist gezegd had. “Hieraan kennen wij dat wij in Hem blijven en Hij in ons, omdat Hij ons van Zijn Geest gegeven heeft”.

Dus waar men leest, “God is liefde” is *de Heilige Geest* bedoeld. Dus God de Heilige Geest, Die voortkomt uit God, ontsteekt de mens, wanneer Hij hem gegeven is, in liefde tot God en de naaste. Hijzelf is liefde. De mens heeft immers niets waarmee hij God kan beminnen, behalve wat hij uit God heeft. Daarom zegt hij een weinig verder: “Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft” (1 Joh. 4: 19). Ook Paulus zegt: “De liefde van God is uitgestort in onze harten door de heilige Geest, die ons geschonken is” (Rom. 5:5). Blz. 421-423 Augustinus, *Over de Drie-eenheid*.

... Daarom, *ook al is de Geest de Geest van Beiden, als een bepaalde mede-substantiële gemeenschap tussen Vader en Zoon*, toch is Hij niet de Zoon van Beiden genoemd, wat iets verwerpelijks is. Maar om dit helder en duidelijk waar te nemen, daarop kun ge uw blik niet vestigen; ik weet het, dat kunt u niet. Ik spreek de waarheid, ik spreek ze ook tot mijzelf, ik weet wat ik niet kan. Blz. 443

4. Dr. J. Owen in zijn ‘Verhandeling over de Heilige Geest’

Owen schrijft: Ten vierde. Deze Personen zijn zo onderscheiden in Hun bijzonder bestaan, dat Hun worden toegeschreven onderscheiden daden en werkingen van twee soorten.

1. *Ad intra*, (naar binnen): deze zijn de inwendige werkzaamheden in de ene Persoon, waarvan een ander Persoon het Voorwerp is. Deze daden *ad invicem*, of *intra*, zijn natuurlijk en noodwendig onafscheidbaar van Gods Wezen en Bestaan. Dus kent de Vader de Zoon en bemint Hem, en de Zoon ziet, kent en lieft de Vader. In deze onderlinge werkzaamheden is de ene Persoon het Voorwerp van de kennis en liefde van de Andere, Joh. 3:35: *De Vader heeft de Zoon lief, en heeft alles in Zijn hand gegeven*, Joh. 5: 20, *De Vader bemint de Zoon*. Matth. 11:27, *Niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon*. Joh. 6:46, *Niemand heeft de Vader gezien dan die van God is, deze heeft de Vader gezien*. Deze onderlinge kennis en liefde van Vader en Zoon wordt in het brede uitgedrukt Spr. 8: 22, elders door mij geopend en verdedigd; en zij zijn volstrekt, oneindig, natuurlijk en noodwendig tot Gods Wezen en gelukzaligheid. ***Dus is de Geest de onderlinge liefde van de Vader en de Zoon, kennende Hen gelijk Hij gekend is, en onderzoekende de diepten Gods***. In dit onderling, inwendig, eeuwig in Zichzelf werkzaam zijn, bestaat veel van de oneindige gelukzaligheid van de Heilige God.
2. Twee soorten van onderscheidene daden van de verscheidene Personen *ad extra* (naar buiten) zijn vrijwillig, of gewrochten van wil en keus; niet natuurlijk of noodwendig.
 - (1) Die Elkander betreffen. Want daar Zijn daden naar buiten van de ene Persoon jegens de Andere; doch dan wordt de Persoon die het Voorwerp is van deze daden, niet aangemerkt volstrekt als een Goddelijke Persoon, maar ten opzichte van enige bijzondere bedeling en nederbuiging. Dus geeft, zendt, gebiedt de Vader de Zoon, als hebbende nederbuigende ingewilligd onze natuur aan te nemen, en te zijn Middelaar tussen God en mensen. Dus zenden Vader en Zoon de Geest als nederbuigende op een bijzondere wijs tot het ambt van Heiligmaker en Trooster van de kerk. Deze nu zijn vrije vrijwillige daden, afhange van Gods oppermachtige wil, raad en welbehagen, en kunnen niet geweest zijn zonder Zijn eeuwige gelukzaligheid in het geringste te verminderen.
 - (2) Er zijn bijzondere daden *ad extra* (naar buiten) jegens de schepselen. Dit getuigt de gehele Schrift, dus is onnodig het met bijzondere plaatsen te

bewijzen. Allen die onderwezen zijn in de eerste gronden van Christus' leer, weten welke werken eigenlijk de Vader, welke de Zoon en welke de Heilige Geest worden toegeschreven. Wij hopen het in het vervolg te tonen in al de onderscheiden daden van de Geest, hetwelk genoeg is tot ons oogmerk.

Dr. J. Owen, *Verhandeling aangaande den Heilige Geest*. Leiden 1893.

Dr. Owen beschrijft in een andere redevoering opnieuw de oneindige nederbuigende goedheid van de Heilige Geest; hij toont de aard en eigenschappen aan van Zijn ambt en bediening in de gelovigen. Hij spreekt in navolging van Augustinus terzijde even van de Heilige Geest als een Goddelijk Persoon die *Liefde* genoemd wordt.

“Onuitsprekelijke Liefde vergezeld de aanneming en de uitoefening van deze bediening en die werking door tederheid en medelijden. De Heilige Geest wordt gezegd te zijn *de Goddelijke eeuwige onderlinge Liefde van de Vader en de Zoon*. Hoewel ik weet dat er veel omzichtigheid moet gebruikt worden in de verklaring van de verborgenheden, dat geen gewaagde uitdrukking hierover mogen gedaan worden die niet bevestigd worden door de letter van de Schrift, echter denk ik dat dit denkbeeld uitnemend uitdrukt, - weliswaar niet de onderscheiden wijze van Bestaan, - echter de onderlinge innige Werking van de gezegende Drie-eenheid. Want wij hebben geen term voor, noch denkbeeld dan die onuitsprekelijke vergenoeging en eeuwige rust die daarin is, dan die van liefde. Hierom wordt gezegd, *dat God Liefde is*, 1 Joh. 4: 8, 16. ... Want zó is God Liefde, dat de inwendige werkingen van de Heilige Personen, welke zijn in en door de Geest, allen samen zijn de onuitsprekelijke Werkingen van Liefde, waarin de Natuur van de Heilige Geest aan ons wordt uitgedrukt.” *Twee redevoeringen rakende de Heilige Geest*, door John Owen, ‘s-Gravenhage 1733. Blz. 36, 37.

De uitdrukking van Augustinus dat *de Geest de band (het vinculum) is tussen de Vader en de Zoon en dat de Geest de gemeenschap tussen Beiden is*, mogen wij niet zó opvatten dat de Heilige Geest als ‘t ware een Tussenpersoon is tussen Vader en Zoon, want Hij gaat uit van Beiden. Maar zoals de Vader en de Zoon Hun eeuwige liefde en vermaking hebben in Elkaar, zo heeft ook de Heilige Geest Zijn eeuwige liefde en vermaak in Hun wederzijdse band en relatie. En wederkering, de Vader en de Zoon hebben Hun eeuwige liefde en vermaak in de Heilige Geest. Deze eeuwige liefde is tevens de eeuwige uitgang van de Geest, *vanuit* Beiden. Dit alles bestaat in een onuitsprekelijke heilige harmonie tussen de Drie Personen.

Dit is de mening van Dr. Owen. Een aantal theologen stemmen niet helemaal in met de visie van Augustinus. Zij menen dat met zijn uitdrukking de Persoonlijkheid van de Heilige Geest - theologisch - in het geding komt. Een zelfstandige werkelijkheid en werkzaamheid van de Geest is op deze manier niet goed te plaatsen.

Hoewel het de vraag is, of Augustinus de theoretische deling tussen de bestaanswijze van de Personen en de werking van de Personen zó uitsplitst als de Dogmatieken doen na de Reformatie.

Dr. Owen heeft met grote instemming de visie van Augustinus verdedigd, *dat de Geest genoemd wordt de verpersoonlijking van de Liefde van de Vader en van de Zoon in Hun werken*. In Hem zijn Vader en Zoon eeuwig verenigd om het grote Raadsplan met de ganse schepping uit te werken. De Geest is Hun *liefde die in toepassing wordt gebracht* op de uitverkoren engelen en mensen. De Heilige Geest is immers volmaakt bekend met Hun afzonderlijke Persoonseigenschappen. De Vader en de Zoon worden vanwege Hun werking door de Geest als het ware in Hem gehuld.

God is LIEFDE, in Zijn Bestaan en in Zijn werk. De Heilige Geest vertoont op deze manier Zijn eeuwige liefde en trouw aan God de Vader en erkent Hij Zijn eeuwige afhankelijkheid van God de Zoon, ondanks Zijn gelijkheid met de Vader en de Zoon. Gods Woord maakt onderscheid tussen het eeuwig Bestaan van de Heilige Geest en tussen Zijn zending in de wereld tot zaligheid van de uitverkorenen. Joh. 15:26: “Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, die van de Vader uitgaat.” Deze nederbuigende goedheid van de Geest om in mensen te wonen is nooit genoeg te bewonderen.

De uitgang van de Geest wordt genoemd als een wijze van *uitademen*. Hebreeuws: *roeach*. De Vader ademt Zijn Geest op de wereld. De Geest Gods zweefde op de wateren, toen God de aarde schiep. Daarom wordt de Heilige Geest in Psalm 33:6 *de Geest van Gods mond* genoemd. En Job zegt: “De Geest van God heeft mij gemaakt, en de adem des Almachtigen heeft mij levend gemaakt.” Job 33:4. De Heere Jezus gebruikt ook dit woord in Joh. 20:22: “Hij blies op hen en zeide: Ontvangt de Heilige Geest.” Hierin zien we de schepping als type van de herschepping.

Het Hebreeuwse woord *roeach* betekent in Gen. 8:1 *de wind*. Het Griekse woord *pneuma* in Joh. 3:8, wordt ook met wind vertaald. Dit verduidelijkt nog meer de werkwijze van de Heilige Geest. Het is een verborgen, maar tevens krachtig werk, wat in de uitwerking en gevolgen openbaar wordt.

5. Toelichting over de stelling dat de manier van Gods werken overeenkomt met de manier van bestaan in de Drie-eenheid

Er zijn theologen die de *eeuwige* uitgang van de Heilige Geest, uitgaande van de Vader en de Zoon ontkennen omdat voor dit leerstuk geen afdoende bewijsteksten in de Bijbel te vinden zijn. De teksten in het Evangelie van Johannes spreken volgens hen over de *uitgang* van de Geest in de tijd. Zoals, Joh. 15:26: “Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, die van de Vader uitgaat.” En: *Want de Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was*, Joh. 7:39.

Het is waar, het eerste deel van de tekst uit Johannes 15 spreekt inderdaad van de zending van de Geest door de Vader in de tijd. Het volgend deel: *Die van de Vader uitgaat*, kan toch ook zien op de eeuwige uitgang van de Vader? De tekst uit Johannes 7 bedoelt niets meer te zeggen, dan dat de Heilige Geest nog niet was uitgestort in zichtbare gedaante in de Kerk.

Oudere theologen leren dat de werken van God die buiten het Wezen Gods zijn, rusten op de Bestaanswijze van de Personen in het Wezen. De *wijze van werking* komt overeen met de *wijze van bestaan*. Hun werken zijn een afspiegeling van de manier van Hun Bestaan. De Oorsprongrelaties in het Goddelijk Wezen staan model voor Gods handelen in de heilshistorie. Bijvoorbeeld, de Tweede Persoon is van eeuwigheid uit God geboren, Hij wordt ook uit de mens geboren. De derde Persoon werkt door een wijze van aanblazing, dus dan bestaat Hij ook op die wijze. Zie: Joh. 3:8. *De wind blaast waarheen hij wil ... also is een ieder, die uit de Geest geboren is*. Daarom gebruikte ook de Heere Jezus Zijn adem als Hij Zijn discipelen de Geest beloofde. Joh. 20:28. *Hij blies op hen, en zei tot hen: Ontvangt den Heiligen Geest*.

Nieuwere theologen vragen, waar het bewijs is van deze stelling?

God openbaart Zich in Zijn Woord. Omdat wij mensen zijn, openbaart Hij Zich met menselijke begrippen en woorden die aan menselijke zaken ontleend zijn. Alles wat wij van God denken en zeggen is niet alleen menselijk, maar wij hebben bovendien

een verduisterd verstand in Goddelijke zaken. Daarom is de verlichting van Gods Geest nodig. 1 Korinthe 3. Daarbij komt dat alles wat wij bedenken tijdgebonden is. Wij kunnen niet ‘eewig’ denken, ook niet onszelf in de eeuwigheid inleven. Wat God openbaart wordt met *tijdelijke beelden* aan ons bekend gemaakt.

Ook moeten wij er beslist rekening mee houden dat dit leerstuk een verborgenheid is, boven alle eindig menselijk begrip. Elk onzuiver begrip van de Heilige drie-eenheid, is het inwendig formeren van afgoderij.

Openbaart de Heere dat de Geest uitgaat van de Vader en de Zoon en over Zijn kerk zal worden uitgestort, dan ligt de eeuwigte Uitgang hieraan ten grondslag; want God is niet tijdelijk. Joh. 15:26: “Maar wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen.” God is eeuwig. Werkt Hij in de tijd, - die eerst geschapen is - dan is Zijn werk overeenkomstig Zijn eeuwigte aard of karakter, om het eens eenvoudig uit te drukken.

Daarom staat er ook in Psalm 2: *Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd*. Dat eeuwig *heden* geldt ook van Zijn andere werken in de tijd. Johannes zegt dat Jezus getuigt: “Geloof gij niet, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is? De woorden die Ik tot u spreek, spreek Ik van Mijzelf niet, maar de Vader, Die in Mij blijft, Dezelve doet de werken.” Joh. 14:10.

Dat Jezus de Zoon van God hier spreekt als Middelaar is voor iedereen duidelijk. Dat Hij één is met Zijn Vader op het *moment* van deze uitspraak zegt de Schrift duidelijk genoeg. Bedenk daarbij dat Hij *eewig* is. En als eeuwig God is Hij van eeuwigheid één met Zijn Vader.

De teksten die de onderlinge betrekkingen der Goddelijke Personen uitdrukken, zoals *genereren, geboren worden, uitgaan*, moeten wij dus verstaan worden op een Gode waardige manier, overeenkomende met de onbegrijpelijke *eeuwige* Goddelijke natuur. Christus in de tijd, is het uitgedrukte Beeld van de eeuwigte Vader, Zijn verlossingswerk is het uitgedrukte beeld van het eeuwig Raadsplan van de Drie-enige God. Zie ook A. Meesters, *God in drie woorden*, Blz. 184. Op voortreffelijke wijze weet de schrijver deze problematiek te verwoorden.

Wij moeten ons wachten voor denkbeelden over vervolg van tijd, van eerder of later, van meerder of minder. Goddelijke woorden komen uit Goddelijke denkbeelden voort. De woorden alleen kunnen nooit Gods zuivere denkbeeld in ons overbrengen, of projecteren op onze geest dan alleen door de Heilige Geest, de voortreffelijke Leraar. Wij behoren met eerbied voor de hoge en onbekende Majesteit van God vervuld te zijn. Laten wij onze ogen sluiten voor dit ontoegankelijk Licht. Korte tijd in de felle zon kijken verblindt ons. Indringen in het oneindig Licht verblindt ons nog meer.

Zie ook tot een voorbeeld het ‘verslag’ van de eeuwigte *Vrederaad*. Het hele ontwerp van zaligheid wordt genoemd met een woord ontleend aan een raadsvergadering, als een tijdelijke gebeurtenis. Het houdt echter wel in, een eeuwigte verbondsmatige onderhandeling tussen drie Personen, wat in de tijd geopenbaard wordt als het Genadeverbond. Onze taal en ons verstand is eindig en klein en het is de goedheid van God, dat Hij Zich voegt naar ons klein begrip om zaken in tijdsvolgorde te openbaren die alle in God één eenheid zijn. ‘Wij zijn veel te lomp en te dwaas’, schrijft de van God geleerde dr. Kohlbrugge, ‘om die Goddelijke heilgeheimen te verstaan’.

Komt de Godheid ‘vrouwelijk’ voor?

Er kan ook nog worden opgemerkt, dat in de relatie Vader – Zoon een Derde Persoon vereist wordt. Want de benaming is genomen van een menselijke generatie en

geboorte, waartoe drie mensen nodig zijn. Dat houdt in, dat de Heilige Geest nooit gescheiden van de Vader en de Zoon kan beschouwd worden.

In de 3^e of 4^e eeuw na Christus werd in de Syrische Handelingen van Thomas de Heilige Geest bezongen als de Wijsheid, vrouwelijk. En sprak men over de Heilige Geest als Moeder. In Spreuken 8 en 9 wordt de toekomstige Messias ook bezongen als de Wijsheid, die Haar huis gebouwd heeft, enz. Het gaat over het werk van Christus door de Geest. Maar wij vinden geen letterlijke uitdrukking in de Schrift om te denken aan een moederfiguur in Zijn eeuwige wijze van Bestaan. De Geest mag nooit als een vrouwelijk Persoon of van het vrouwelijk geslacht beschouwd worden, zomin als wij de Vader en de Zoon in Hun bestaanswijze, een mannelijk geslacht mogen toekennen. Alleen als Mens was *Jezus* Zijn broeders in alles gelijk, uitgenomen de zonde.

Wat wij wel vinden inde Bijbel, is een figuurlijk spreken van een moeder als het gaat over de werkingen en bijzondere daden van de Heilige Geest buiten (*ad extra*) het Eeuwige Wezen. Zoals in het natuurlijk leven een zoon veronderstelt een moeder te hebben, zo is de Heilige Geest *in Zijn werkingen* als een moeder is. Dat wil zeggen, scheppend, levengvend, voedend, onderhoudend, troostend, liefdegevend, enz. In één woord, de Geest bracht het moederlijke voort op aarde, wat al direct duidelijk blijkt in de schepping van Adam en Eva naar Gods beeld, met potentie en een baarmoeder om nageslacht voort te brengen. Het moederlijke in de uitwerking van de Heilige Geest blijkt onder andere hierin:

1. De schepping; “In den beginne schiep Elohim de hemel en de aarde. De aarde nu was woest en ledig, en duisternis was op de afgrond, en de Geest Gods zweefde op de wateren.” Dat zweven kan betekenen, om het werk van de geschapen aarde te volmaken of uit te broeden als een moedervogel.
2. De Heilige Geest is in het bijzonder als Voortbrengend te beschouwen in de Menswording van Jezus. De Engel zegt tot Maria: “De Heilige Geest zal over u komen *en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen*. De Geest maakte het moederlijk zaadcel vruchtbaar, daardoor, - én door de inkomst van de Geest in het hart van Maria – werd zij vervuld met de Heilige Geest. Jezus werd voortgebracht in het Beeld Gods. Zijn menselijke natuur, ziel en lichaam straalde het uit. Hoewel Hij de gevolgen onderging van de zondeval en een ontluisterende mensheid aannam in enigheid van Zijn Persoon.
3. De herschepping van een mens. Het grote werk wordt met één woord genoemd: *de wedergeboorte*, waaronder de generatie, groei en koestering in de baarmoeder tevens besloten ligt. Johannes 3. Ja, tot het maken dat de gelovigen óók geest worden. “Hetgeen uit de Geest geboren is, dat is geest.” Joh. 3:6.
4. Het valt op, dat de werken van de Heilige Geest dikwijls ontleend worden aan vrouwelijke aspecten. Bijvoorbeeld:
 - a. Bij de doop van Jezus, toen de Heilige Geest in de gedaante van een duif op Hem neerdaalde. Misschien betekent dit hetzelfde als bij de schepping, dat de Geest *zweefde* over de wateren. Het Hebreeuws kan ook de betekenis hebben van broeden.
 - b. In het werk van herschepping om de vruchtbaarheid van de Kerk aan te tonen. Psalm 110: 3. *Uit de baarmoeder des dageraads zal U de dauw Uwer jeugd zijn*. De kinderen Gods die in Sion geboren worden, zullen zó'n groot aantal zijn als de dauwdruppels. Wij gebruiken ook nog de uitdrukking, *dat het zwangere Raadsbesluit van God baart*, als een langverwachte zaak aanbreekt.

6. Is de Gemeente als bruidskerk van Christus een belichaming van God?

Letterlijk staat dit niet zó in de Bijbel. Echter er staat nadrukkelijk: *God is geopenbaard in het vlees*; of, God woont in het lichaam van Christus. De heilige ontvingenis van Christus vond plaats door de Heilige Geest. In dit opzicht woonde de Heilige Geest in Maria. De Heilige Geest daalde als een Duif op Christus toen Hij gedoopt werd. Jezus heeft krachtig betoond dat Hij de Zoon van God was naar de Geest der heiligmaking, Die Hem uit de dood heeft opgewekt. Rom. 1:4. Christus is het Hoofd van de Gemeente. In Hem woont de Heilige Geest zonder mate. Daarna daalde de Geest op de apostelen en op de gemeente, de Bruid van Christus. De Vader zendt de Heilige Geest in Naam van Christus in de ziel, of beter gezegd in de persoon van een gelovige; dat is ziel en lichaam. Paulus zegt in 1 Kor. 6:19: “Of weet gij niet dat ulieder lichaam een tempel is van de Heilige Geest, Die in u is, Die gij van God hebt?” Paulus zinspeelt op de inwoning van de Heilige Geest in de tabernakel en de tempel, waar God door Zijn Geest wilde wonen. Deze inwoning betreft niet de Totaliteit van de Geest, maar als een Gave, in gemeenschap met Christus.

Er is een parallel tussen Adam en Christus, de Tweede Adam. Adam kreeg zijn bruid na een diepe slaap, vanuit zijn geopende zijde. Jezus verkreeg Zijn bruid na Zijn doodsslaap. ‘Deze verborgenheid is groot, doch ik zeg dit ziende op Christus en de gemeente.’ Christus gaf 50 dagen later Zijn Geest in hen, zoals de Heilige Geest bij de schepping aan Adam geschonken werd.

Nadat de Heere Adam geformeerd had, blies Hij in zijn neus en ontving Adam zijn levensgeest, zijn levende ziel. Daardoor begon hij te ademen. Deze inblazing is het werk van God de Heilige Geest, die als het ware Zichzelf uitademende in Adam. Hij ontving de heilige Geest. Die inblazing was in Adam en Eva, voordat zij van God afvielen een zichtbaar teken van de tegenwoordigheid van de Heilige Geest. De Geest werkte in Adams ziel en lichaam, in hart, keel, woord, mond en lippen. Dit is het Beeld van God in Adam en Eva. Deze lering houdt in dat het lichaam zonder de Geest geestelijk dood is; zonder kracht, zonder richting, zonder zijn God. Zo woonde de Heilige Geest in Adam. Daarom had de Heere Jezus zo’n buitengewoon vermaak in Adam en Eva. *Spelende in de wereld Zijns aardrijks. En mijn vermakenen zijn met de mensenkinderen.* Spreuken 8:31.

Zoals gezegd, het Hebreeuwse woord *Roeach* betekent allereerst geest, zoals in het geestenrijk en vervolgens onze ziel, daarna onze levensadem. In Psalm 33:6 staat: *Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt, en door de Geest (Adem) van Zijn mond al hun heir.* Woord (debar) en Geest (roeach, adem (pneuma) staan hier bij elkaar. Ze komen beide uit dezelfde mond, maar ze doen iets anders.

God de Vader spreekt door het Woord (Zijn Zoon), dat is bij God en dat is God Zelf, maar het Woord kan niet spreken tenzij de adem van de Geest, Die uitgaat van de Vader de spraak effectueert. Gods spreken is Zijn werken. “God spreekt en het is er; Hij gebiedt en het staat er.” Althans zo is het in de schepping; niet in Gods beloften die Hij in de Bijbel doet.

Wij worden bij de schepping naar Gods beeld ook opmerkzaam gemaakt dat het Beeld van God betrekking heeft op Adam én Eva. “En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld van God schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij hen.” (Gen 1:27) Dezelfde samenvoeging staat in Gen. 5: 1, 2, namelijk, het beeld van God en het mannelijk-vrouwelijk bestaan van de mens. God schiep de mens niet als enkelvoud, maar als meervoud. De mens straalt het beeld van God uit, Die Zelf meervoudig is. *Laat Ons mensen maken naar Ons beeld,* Gen. 1:26. Het beeld van God bestaat dus óók in een relatie van liefde tussen de ene mens met de andere. Het is mede en

afspiegeling van God in de onderlinge relaties. Het is wel tekenend dat Paulus op de Aeropagus zich beroept op een heidens wijsgeer als hij nadrukkelijk vaststelt: *Wij zijn ook Gods geslacht*. Hand. 17: 28.

7. *Waarom 'Heilige' Geest?*

De Heilige Geest wordt in het Oude Testament bijna altijd *Gods Geest* genoemd. Want God werkt uitsluitend door de Heilige Geest. In het Oude testament komt drie keer de Naam *Heilige Geest* voor.

Waarom wordt de Geest *Heilig* genoemd terwijl Vader en Zoon evenzeer heilig zijn? De Heere Jezus beval Zijn discipelen te dopen. "Gaaf dan henen, onderwijst al de volkeren, dezelve dopende in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes." Matth. 28:19. Daaruit blijkt dat de naam Heilige Geest een Persoonsnaam is. Het woord *Heilig* moet niet opgevat worden verstaan met uitsluiting van de Vader en de Zoon. Want Jezus bidt tot Zijn Vader: "Heilige Vader." Joh. 17:11. En de engel zegt van Jezus: "Dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden." Lukas 1:35. Het moet ook niet opgevat worden de ene Persoon heiliger is dan de Ander. Jesaja hoorde de engelen zingen: "Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen." Jes. 6:3. De oneindige heiligheid van God laat geen trappen van vergelijking toe. 1 Joh. 5:7: "Drie zijn er Die getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest. En deze Drie zijn Een."

In het Nieuwe Testament wordt Hij door Jezus de *Heilige Geest* genoemd, als Hij spreekt over Zijn Persoon, de Trooster, enz. Dat is niet alleen om Hem te onderscheiden van de goede en boze geesten, maar als Zijn Persoonsnaam, of Eigenaam. Deze Naam werd Hem niet, of bijna niet in het Oude Testament gegeven, omdat Zijn Persoonlijke inwoning in de gelovigen niet zo helder geopenbaard werd. Het is ermee als met de kennis van Christus. Christus werd afgeschaduwed in de ceremoniële wet en in de beloften aangekondigd. Maar Zijn Persoonlijke komst in het vlees moest nog plaats vinden. Zo ook met de Heilige Geest. Zijn komst in ruime uitstorting over Joden en heidenen, kon niet plaats vinden zolang Christus de Geest nog niet verdiend had. De Geest kon alleen komen nadat de Gezalfde Zijn werk had voltooid en bij de Vader was verhoogd. *Want de Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was*, Joh. 7:39.

Wij moeten in acht nemen dat de heilige God een onuitsprekelijke volmaakte Geest is, die voor Zichzelf geen Namen nodig heeft in de hemel. Dus, dan is de Geest of de Adem uit de Vader en de Zoon *Heilig*, een bijzondere Heiligheid. De Heiligheid is derhalve een prominente eigenschap van de Godheid, van het Goddelijk Wezen. De miljarden geesten, zowel goede als boze geesten, kennen elkaar door geestelijke intelligentie. God openbaart Zich door Zichzelf met een Naam te benoemen, alleen voor mensen die zo lang ze op aarde zijn, door Zijn namen een verstandelijke kennis van Hem kunnen krijgen. Om het Goddelijke denkbeeld wat in die Naam verborgen ligt te kunnen begrijpen, is de Heilige Geest nodig. En om op juiste wijze van Hem te spreken is de Geest ook nodig. Daarom staat er in een Korinthe 2: 10 -13: "Doch God heeft het ons geopenbaard door Zijn Geest. Want de Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods. ... Dewelke wij ook spreken, niet met woorden die de menselijke wijsheid leert, maar met woorden die de Heilige Geest leert, geestelijke dingen met geestelijke *samenvoegende*." Het Griekse woord betekent zoveel als: *elkaar verklarende*.

De Heilige Geest wordt in de herscheppend werk ook genoemd *de Geest van dienstbaarheid, de Geest der Waarheid, de Geest des geloofs, de Geest der liefde, de Geest van aanneming tot kinderen*, enzovoort. Zijn Eigennaam is *Heilige Geest* wat de volgende zaken inhoudt.

- Ten eerste. De Heilige Geest draagt die Naam in relatie tot de Vader en Zoon. Een bewijs dat de heiligheid van Vader en Zoon zó prominent en allesoverheersend is, dat de Geest die van Beiden uitgaat, ook de Heiligheid Zelf is. De Drie-enige God is de *Heiligheid der Heiligheden*. “Wees heilig, want Ik ben heilig”, sprak de Heere tot Israël. “Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen.” Jes. 6:3. Zongen de engelen in tegenwoordigheid van de Heilige Drie-eenheid.
- Ten tweede. De Heilige Geest draagt die Naam in het grote werk van herschepping, omdat de heiligheid, of heiligmaking hierin domineert. Vandaar is Zijn Naam de ***Geest der heiligmaking***. Rom. 1:4. Met *heiligmaking* wordt bedoeld, het werk van de Geest vanaf de wedergeboorte tot de heerlijkmaking. Dus niet de werkzaamheden van de gelovigen, de persoonlijke heiligmaking, maar de inwoning van Gods Geest, Die verenigt met Christus. Dit inzijn in Christus maakt een mens heilig. Paulus noemt de heiligheid één van Gods grote doeleinden in het zaligmaken van zondaren. “Opdat Hij u zou heilig en onberispelijk en onbeschuldiglijk voor Zich stellen,” Kolossenzen 1: 22. Gods doel is *een volmaakt heilig mens te herscheppen*; daarmee wordt het hele raadsplan van de zaligheid tot openbaring en voltooiing gebracht. 2 Thess. 2:13: “In de heiligmaking des Geestes.”
De inwoning van de Heilige Geest onder het oude Israël wordt Zijn ‘Heiligdom’ genoemd. En de plaats waar de ark stond het ‘Heilige der Heiligen’. Daarom worden de gelovige Israëlieten genoemd, een heilig volk, Exod. 19:6. “Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen zetten”, belooft de Heere, als Hij Zijn Geest zal uitstorten over Zijn volk, Ezech. 37.
- Ten derde. De Geest van heiligmaking bewerkt de gelovigen zodanig dat zijn goede werken voortbrengen, door hun inzijn in de levende Wijnstok. De Catechismus geeft een onovertroffen beschrijving hiervan in het stuk van dankbaarheid, Zondag 32. Deze heiligmaking is hemelsbreed onderscheiden van een wettische heiligmaking die onbekeerde mensen beoefenen en die onder Gods volk ook dikwijls voorkomt. Paulus noemt alle godsdienstige werken die niet uit Christus vloeien en het verval in de Evangelische heiligmaking *een betovering van de Satan*, Galaten 3 en 4.
- Ten vierde. De Persoonsnaam *Heilige Geest* draagt Hij ook in betrekking tot al wat geschapen is. Niet alleen om Hem te onderscheiden van andere geesten, goede en kwade, maar ook om Zich te openbaren als de vlekkeloos Heilige, de onkreukbaar Rechtvaardige en de blinkende Majesteit, voor Wie niets en niemand kan bestaan, dan zij die volmaakt heilig zijn in Christus. Een Heilige Geest der liefde is Hij zowel in Persoon als in Zijn relatie tot alle kinderen van God. Hij is en blijft in Persoon liefde, maar in Zijn werkingen, als Hij beledigd en getergd wordt, is Hij een Geest van oordeel en uitbranding. Die de Geest beledigt en blijvend veracht, zal ondervinden *dat het vreselijk is te vallen in de handen van de levende God*, Hebreeën 10. De Heilige Geest vertegenwoordigt de Heilige Godheid in het hele universum, in heel de schepping, waarvoor alles wat onheilig is moet zwichten, verteren en vergaan, zonder dat hun bestaan eindigt.

8. De Heilige Geest is God

Uit al de genoemde teksten mogen we met goed recht besluiten dat de Heilige Geest werkelijk God is en niet een onpersoonlijke Goddelijke kracht. Dat de Heilige Geest **samen met de Vader en de Zoon waarachtig en eeuwige God is blijkt verder uit de volgende zaken:**

- (1) Hij is een waarachtig Persoon, zoals blijkt uit Zijn *Persoonlijke benamingen*, aangezien Hij onder de Personen in gelijke plaats en rang wordt gevoegd. In Matth. 28:19 wordt bevel gegeven te dopen zowel in Zijn Naam als in die van de Vader en van de Zoon. Krachtiger bewijs is er niet mogelijk.
- (2) Het blijkt uit Zijn Naam *Jehovah of HEERE* tegen Wie Israël zondigde, Jes. 63:10. De *God Israëls* 2 Sam. 23: 2, 3: “De Geest des HEEREN heeft door mij gesproken, en Zijn rede is op mijn tong geweest. De God Israëls heeft gezegd, de Rotssteen Israëls heeft tot mij gesproken.” En Hij wordt *God* genoemd in 1 Kor. 3:16: “Weet gij niet dat gij Gods tempel zijt, en de Geest Gods in ulieden woont?”
- (3) Het blijkt ook uit Zijn *Goddelijke eigenschappen: Zijn eeuwigheid*, Gen. 1:1, 2. Zijn overalteenwoordigheid, 1 Kor. 6:19. Zijn *alwetendheid*, 2 Kor. 2:10, 11. Zijn *onafhankelijkheid* en vrijheid, 1 Kor. 12 :11. Zijn *éenvoudigheid of eenheid*, 1 Kor. 12 :4). Zijn *heiligheid*, Jes. 63:10, 11. Zijn *wijsheid, wetenschap, kracht*, enz. Jes. 11:2.
- (4) Het blijkt uit Zijn *Persoonlijke volmaaktheden*, welke alleen personen hebben en alleen aan personen worden toegeschreven. Zoals verstand, 1 Kor. 2:10, 11 en wil 1 Kor. 12:11. Uit Zijn *Persoonlijke verschijningen*. Gelijk een duif, Matth. 3:16 en vurige tongen, Hand. 2:3, 4, en daarbij het gevolg: *De Geest gaf het hun uit te spreken*. Uit Zijn *Persoonlijke werkingen*. Hij leert de gelovigen, Hij openbaart de verborgenheden, Hij leidt hen, Rom. 8:14, Hij troost hen, Joh. 14:16 en 26, Hij werkt het gebed in de gelovigen, Rom. 6:26 en Hij zendt leraars, Hand. 13:2.
- (5) Het blijkt uit Zijn Hemelse afkomst, Joh. 15:26, Johannes 16:7 en de uitstorting van de Heilige Geest volgens Handelingen 2, waar Hij als Persoon Zich kenmerkt in levendmakende daden.
- (6) Het blijkt uit Zijn Goddelijke werken; in *de natuur*, namelijk de schepping en in *de genade*. De zalving van Christus, de wedergeboorte, de rechtvaardigmaking en heiligmaking, 1 Kor. 6:11, alle genadige weldaden van leiding, vertroosting en verzegeling van Zijn volk.
- (7) Het blijkt ook uit Zijn Goddelijke eer, welke Hem toekomt en Hem toegebracht moet worden. Hem te aanbidden, 2 Kor. 13:13 en Openb. 1:4, Matth. 9:38. Hem te gehoorzamen, en tenslotte in Hem te geloven, Hebr. 11:29.

2. DE HEILIGE GEEST EN ZIJN WERK

9. De Heilige Geest in het Oude Testament

De Heilige Geest wordt in het Oude Testament overal en bijna uitsluitend *Gods* Geest genoemd, volgens A. Trommius in zijn Concordantie van de Bijbel. Slechts 3 keer wordt gesproken over de *Heilige Geest*. Psalm 51 en Jesaja 63.

De hele schepping is het werk van de Vader in en door Zijn Zoon. *Door Welken Hij ook de wereld gemaakt heeft*, Hebreëen 1: 2. Maar niet zonder de Heilige Geest. Mozes begint het scheppingsverhaal met de Heilige Geest. “En de Geest Gods (de ‘ruach Elohim’) zweefde over de wateren” Gen. 1:2. God de Zoon werkt niet zonder de Vader en ook nooit buitenom de Heilige Geest. Ps. 33.

De Vader onderhoudt, regeert en bestuurt Zijn hele schepping, het hele universum, door Zijn Heilige Geest. Vanwege de zondeval is de Geest wel geweken ten opzichte van Zijn liefdevolle inwerking en inwoning, - behalve waar Hij komt op zaligmakende wijze – maar alle machten, krachten en regeringen staan onder Zijn beheer. Ook alle instellingen en culturen, ja alles wat leeft en beweegt. Hoewel de duivel en miljarden boze geesten proberen om alles te verwoesten in opstand tegen de Allerhoogste, is de Geest het, Die er zorg voor draagt dat de aarde niet tot een totale chaos terugkeert.

Bij de Verbondssluiting op de Sinaï tussen de Heere en het volk Israëel was de Heilige Geest nadrukkelijk aanwezig. “Ik ben met u, spreekt de Heere der heirscharen. Met het Woord, in hetwelk Ik met ulieden een verbond gemaakt heb, als gij uit Egypte uittrok, en Mijn Geest, staande in het midden van u; vreest niet.” Haggai 2:5,6. Zie ook Jer. 31:31 vergeleken met Hebr. 10:15, 16.

Nog helderder wordt het werk van de Heilige Geest getekend met de onfeilbare pen van de Hebreënbrieff-schrijver, die over deze verbondssluiting schrijft: *En de Heilige Geest getuigt het ons ook*, enz. Hebr. 10:15-17. Van de bouw van de Tabernakel met al haar onderdelen en gereedschap, de veelbetekenende zalving van de Hogepriesters, inclusie de hele eredienst onder het Oude Verbond, staat in Hebreëen 9: 7-8 geschreven: *Waarmee de Heilige Geest dit beduidde*, enz. Zo krijgen Bezaleël en Oholiab speciale gaven van de Geest om de tabernakel en het gereedschap ervan naar het voorbeeld te maken, wat God aan Mozes getoond had. (Ex. 31:1-11; 35: 30vv.).

Bij de Sinaï roept het volk: ‘Wie zal ons vlees te eten geven’. Numeri 11. Mozes klaagt zijn nood bij de Heere. Er volgt een ongedacht antwoord. De Heere antwoordt met de *Geest*, (*Ruach*). Als Mozes in opdracht van God zeventig oudsten aanstelt, Numeri 11, belooft God hem, dat Hij *een deel van de Geest, die op Mozes zelf rust*, aan de zeventig mannen zal geven. Als ze aangesteld worden beginnen zij te profeteren. Twee van hen die in het kamp waren achtergebleven, beginnen daar te profeteren. Als Jozua dan tegen Mozes zegt dat hij het hun moet verbieden zegt deze: “Och, of al het gehele volk des Heeren profeten waren, dat de Heere zijn Geest over hen gave” Numeri 11:29. Let verder op de onuitsprekelijke goedheid van de God van Israëel: *Toen voer er een wind (Ruach) op van den Heere*. Vers 29-31. Die wind voerde het vlees aan.

De Gave van de Heilige Geest op Mozes was uitzonderlijk. Mozes wordt ook een profeet genoemd. Er stond geen mens na hem op die zo intiem met de Heere omging, Deuteronomium 34:10 en Numeri 12:6-8. Zie ook 2 Kor. 3. De Geest die op Mozes was, werd meegedeeld aan 70 anderen. Een vorm van participatie, *deelgenootschap*. Mozes was hierin ook een type van Christus, Die gezalfd werd met de Geest zonder mate. Hij hield die Gave niet voor zichzelf, maar doet Zijn kinderen er rijk in delen. De Zalfolie van deze Hemelse Hogepriester daalt tot op de laagste rand van Zijn

kleed.

Een bijzonderheid was de Schechina, een wolk die boven het verzoendeksel op de ark was afgedaald. Het woord betekent 'wonen'. Dit was een zichtbaar bewijs dat de Heilige Geest woonde bij het volk van Israël. Exod. 24:16. Num. 9: 17; 22:10. Een wolk is geen wind, zoals de Geest genoemd wordt, maar het is wel een aantoonbaar bewijs dat de wind waait. De Schechina was aanwezig in de tempel, maar daalde niet af bij de inwijding van de tweede tempel. De Joden ervoeren dat als een groot gemis. Met name de leiders van het volk hebben de Gave van de Heilige Geest ontvangen, opdat ze hun ambtswerk goed kunnen doen, de richters, koningen en profeten. De profeten voorzagen de grote uitstorting van de Geest. "Ik zal Mijn Geest uitstorten op alle vlees," Joël 2:28. Zie ook de belofte van de Geest in Ezechiël 39: 29. Enz.

In de vele teksten die we in de profetie van de Geest lezen, wordt overal de Naam *Geest* gebruikt. Nergens staat er Heilige Geest, omdat Hij nog niet in Persoon op Zijn kerk was uitgestort. Zoals Christus (Messias) ook bijna niet dé Messias genoemd wordt in de Profetie, omdat Hij niet in Persoon in Zijn kerk verschenen was. Toen de beloften vervuld werden, lezen we: "Zij werden allen vervuld met de Heilige Geest." Hand. 2:4.

Een bewijs dat de Geest van God, Die werkzaam was in de tijd van het Oude Verbond, inderdaad de Heilige Geest was, blijkt uit het feit dat Stefanus tot de Joden zegt: "Gij wederstaat altijd de Heilige Geest, gelijk *uw vaders*, also ook gij", Hand. 7:51.

Een van de grootste bewijzen dat de Heilige Geest werkzaam was onder het Oude Verbond, is de beschrijving van de Thora en de Profeten in al de 66 geïnspireerde Bijbelboeken. De Heilige Geest wordt JHWH genoemd, Die werkt in de profeten (Num. 12:5): "Zo er een profeet onder u is, Ik de HEERE zal door een gezicht Mij aan hem bekend maken, door een droom zal Ik met hem spreken." En dit past Petrus toe op de Heilige Geest, 2 Petrus 1:21: "Want de profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken." Zo ook Psalm 95:7-11, vergeleken met Hebr. 3:7; Jesaja 6:9 vergeleken met Hand. 28:25, 26.

In de profetie van Christus, die beschreven is in Jesaja 11 wordt van de Messias voorgezegd: *Op Hem zal de Geest des Heeren rusten; de Geest der wijsheid en des verstands; de Geest der raads en der sterkte; de Geest der kennis en der vreze des Heeren.* Taalkundigen hebben opgemerkt dat hier de Zevenvoudige Geest bedoeld wordt. De eerste wordt genoemd: De Geest des HEEREN; daarna de Geest der wijsheid, enz.

10. De Heilige Geest in het Nieuwe Testament

De Heilige Geest wordt in het Nieuwe Testament overal met Zijn Eigennaam ***Heilige Geest*** genoemd. Zelfs toen het Oude Verbond nog ten volle van kracht was, dat wil zeggen, vóórdat Christus gestorven was en de Heilige Geest was uitgestort. Het begint zoals bij Maria, die zwanger werd bevonden uit de Heilige Geest (Matth. 1:18). Van Johannes de Doper zegt de engel Gabriël bij zijn geboorteaankondiging: *Hij zal met de Heilige Geest vervuld worden*, (Lukas 1: 15). *Zacharias werd vervuld met de Heilige Geest*, Lukas 1: 67. De Heilige Geest was op Simeon, Lukas 2:25. Johannes de Doper profeteert van Christus: *Die zal u met de Heilige Geest en met vuur dopen*, Lukas 3:16.

Hoe komt het, dat de Geest van God in het Nieuwe Testament wordt genoemd: de

Heilige Geest? Omdat Hij Zichzelf meer kenbaar had gemaakt. De Evangelieschrijvers hebben geschreven nadat de Heilige Geest was uitgestort. Zij kenden Hem door Zijn inwoning. “Maar de Trooster, de Heilige Geest, Welke de Vader zenden zal in Mijn Naam, Die zal u alles leren en zal u indachtig maken alles wat Ik u gezegd heb.” Joh. 14:26. Vergeleken met Joh. 15:26 en 16:13-15. Dit leren is veel meer dan hun geheugen opscherpen. De Heilige Geest zal hen betrekken, dieper inleiden in wat Hij tevoren gewerkt heeft, zowel in Christus als in de gelovigen die deel aan Hem hebben.

Jezus geeft de Heilige Geest hier een Naam die tevoren onbekend was. Namelijk, **Paraklètōs**. Het wordt vertaald in de Bijbel met Trooster. Het werkwoord betekent onder andere: troosten, helpen, enz. “Zalig zijn de treurigen, want zij zullen *vertroost* worden.” Troost hebben de discipelen straks nodig, omdat ze als wezen achterbleven. Uit de context en samenhang van Johannes 14 moeten we nog meer aan een andere betekenis denken. Het Griekse woord komt overeen met het Latijnse woord Paraklētus. Het betekent: Voorspraak, Pleitbezorger, Zaakwaarnemer, Belangenbehartiger, Interpreteer of Tolk.

Een *voorspraak* in juridische zin, hadden de discipelen nodig wanneer ze straks gaan preken en zich moeten verantwoorden voor het Sanhedrin en de Joodse overheden. Zoals een voorspraak het woord voert voor de beschuldigten en hen *troost* met bemoedigende woorden, zo zal de Heilige Geest ook doen. Hij is de Geest der Waarheid, die in de Waarheid leiden zal en leert wat men zeggen moet.

Het woord ‘*vertolken*’ staat in de verbinding met de Heilige Geest en het woord. De Heilige Geest werkt uit, wat Jezus Zélf in Zijn Persoon is, een levende, vleesgeworden Interpretatie van de Heilige Schrift. ‘Het Woord is vlees geworden’. Dát wordt het werk van de discipelen: *Christus preken, vertolken onder de volken*.

In 1 Johannes 2:2 wordt hetzelfde woord paraklètōs gebruikt. *Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige*. Deze Voorspraak brengt Johannes in verband met de verzoening en vergeving van de zonden, die gelovigen hebben bedreven.

11. Andere Namen van de Heilige Geest

Openb. 1:4. *Genade zij u en vrede van Hem, Die is, en Die was, en Die komen zal; en van de Zeven Geesten, die voor Zijn troon zijn*. Zeven is het getal van volmaaktheid in de Schrift. Met *de Zeven Geesten* wordt niet bedoeld de engelen, die de Troon omringen. Ook worden de Gaven van de Geest niet bedoeld. Het is de Heilige Geest die zo genoemd wordt wegens Zijn uitwerking, uitdelen van allerlei gaven aan de gemeente van Christus.

De Heilige Geest wordt genoemd, *de Geest van uw Vader*, Matth. 10:20; *de Geest van Zijn Zoon*, Gal. 4:6; *de Geest van Christus*, Rom. 8:9; 1 Petrus 1:11; *de Geest van Jezus Christus* (Filip. 1:19; *de Geest des Heeren*, Hand. 5:9, 2 Kor. 3:17, 18. In vers 18 staat: *de Heere nu is de Geest*; dat is de Heilige Geest. De Geest wordt hier nadrukkelijk *Heere* genoemd, volgens de samenhang, 2 Korinthe 3: 17. Dat de Heilige Geest bedoeld wordt blijkt uit de volgende zin: waar de Geest des Heeren is, daar is vrijheid, of vrijmoedigheid. De Geest des Heeren is altijd de Heilige Geest, zoals blijkt uit vers 18; 2 Korinthe 1: 22. Andere Namen zijn:

De Geest der waarheid, Joh. 14:17.

Geest der heiligmaking. Rom. 1:4.

De Geest des levens, Rom. 8:2.

De Geest van het kindschap, Rom. 8:15.

De Geest van zachtmoedigheid, 1 Kor. 4:21; Gal. 6:1.
 De Geest van het geloof, 2 Kor. 4:13.
 De Heilige Geest van belofte, Ef. 1:13.
 De Geest van wijsheid en openbaring, Ef. 1:17.
 De Geest van kracht, liefde en gematigdheid, 2 Tim. 1:7.
 De Geest der genade, Hebr. 10:29.
 De Geest der heerlijkheid en kracht, 1 Petrus 4:14.
 De Geest van profetie, Openb. 19:10.

12. De Heilige Geest op Christus

De Heilige Geest manifesteert Zich op een luisterrijke manier op Christus, zoals Jesaja al had geprofeteerd. *Op Hem zal de Geest des Heeren rusten*; Enz. Jesaja 11.

A. De ontvangenis en geboorte van Jezus

“De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom ook zal dat Heilige dat uit u geboren zal worden, Gods Zoon genaamd worden.” Lukas 1:35.

- Jezus is ten eerste de vleesgeworden Zoon van God, vergelijk Joh. 1:14 met 18. Hij is de eeuwige GOD, geopenbaard in het vlees.
- Jezus is ook een mens *door de Heilige Geest* verwekt, en uit dien hoofde eveneens Zoon van God, zoals Adam ook de zoon van God genoemd werd. De Tweede Persoon in de Godheid nam een menselijke natuur aan. God werd een Kind, een Jongen, een Man, enz. God leefde en leed, stierf en stond op, naar Zijn menselijke natuur; dat is naar ziel en lichaam.
- En ten derde, krachtens Zijn opstanding is Hij krachtig bewezen te zijn de Zoon van God, Rom. 1:4.

Toen Jezus in de tempel gebracht werd voor de besnijdenis, na 40 dagen voor de reiniging, beseften de priesters en voorgangers niet Wie er in hun midden stond. In feite droeg een vrouw de Levende Drager van de Schechina, de Heilige Geest in de Tempel. Simeon werd door de Heilige Geest gedreven naar de tempel. Hij nam dit dierbaar Kind in Zijn armen en zei: *Nu laat Gij Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, want mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien.*

B. De doop van Jezus

De doop van Jezus was het grote bewijs en verzegeling dat de Heilige Geest op de Messias rustte, zoals geprofeteerd was.” De Heilige Geest daalde in de gedaante van een duif op Hem en woonde in Hem. Bovendien kwam nog de stem van de Vader uit de hemel. “Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen heb, Matth. 3:17; Luk. 3:21-22. Johannes zegt dat Jezus de Geest heeft zonder maat of beperking, hfd. 3:35. In feite daalde de Schechina, de Heilige Geest, in een zichtbare gedaante op het Hoofd van de grote Tempelbouwer. Op Pinksterdag daalt Hij af in de Tempel.

Toen Jezus in het water daalde heeft Hij ongetwijfeld de betekenis van de doop gezien, terwijl Zijn menselijke natuur, Zijn vlees, beladen was met de oneindige schuld van de uitverkoren schare. Zijn doop was een type van Zijn dood die Hij na 3,5 jaar zou ingaan. Maar tevens een type van Zijn opstanding, toen Hij opklom uit het water.

Jezus is de Drager van de Geest. De Messias doet Zijn werk in de kracht van de

Heilige Geest, Matt. 4:1; Luk. 4:14; Matt. 12:28; Luk. 10:21; vgl. ook Joh. 3:34 en Rom. 1:4. Maar er is ook nog een andere relatie tussen Jezus en de Geest. Volgens Johannes had Jezus vóór Zijn lijden en sterven tegen Zijn leerlingen gezegd, dat Hij na Zijn opstanding (en hemelvaart) de Zender van de Geest zal worden. De Vader zal de Trooster zenden in Mijn Naam, (Joh. 14:26). Johannes schrijft ook dat Jezus, als Hij na de opstanding aan zijn leerlingen verschijnt, op hen blaast en zegt: “Ontvangt de Heilige Geest,” hfd. 20:22.

C. Het lijden van Jezus

Is de Heilige Geest werkzaam geweest in het lijden en het offer van Christus? Ja, want er staat: “*Christus, Die door de eeuwige Geest zichzelf Gode onbestraffelijk opgeofferd heeft*”, Hebr. 9:14. Sommige theologen menen dat het de kracht in Christus’ Godheid zelf is, die Hem ondersteunde. Het is waar, de Mens Christus die het offer bracht, is tegelijk de eeuwige Zoon. Maar Zijn Godheid verborg Zich achter Zijn mensheid. Alle Evangelieschrijvers tonen ons aan, dat Jezus gewoon Mens was, d.w.z. de mensen in alles gelijk. Jezus kwam *in gelijkheid des zondigen vleses*, Rom. 8. Hij was in Zichzelf volkomen onschuldig, maar Hij werd in Gods gericht aangemerkt als de grootst mogelijke schuldenaar. Hij droeg de zonden van de hele uitverkoren Kerk in Zijn vlees; dat is in ziel en lichaam.

Wij kunnen ons geen begrip vormen van de oneindige zwaarte van deze schuldenlast. Jezus werd door de eeuwige Geest, geleid en gesterkt. Het was een Mens die Zich overgaf, maar Hij kon de zondelasten doordat Hij van eeuwigheid God is. Wij kunnen overwegen of we niet in zekere zin moeten zeggen, dat Jezus tijdens Zijn diepe vernedering in de eerste plaats de afhankelijke Mens is die al Zijn werken niet zozeer in eigen Goddelijke kracht, maar als Mens in de kracht van de Heilige Geest volbrengt. Zo trad Hij alleen in de kracht van de Heilige Geest de verzoeken van de duivel tegemoet, Lukas 4: 1 enz. In Zijn oneindige liefde tot de beminden van Zijn Vader vertreedt Hij aan het kruis de duivel en alle helse machten. Ef. 1: 19 enz. In deze vreselijke en ontzagwekkende strijd heeft de Geest Hem ongetwijfeld aangevuurd en bemoedigd, om de wil van Zijn Vader volstandig te volbrengen.

Wij moeten daarbij bedenken, dat Christus de zonde van het verbreken van het Werkverbond moest boeten en aan de geschonden deugden van de Heilige Drie-eenheid moest voldoen. Aan het hout van *de Boom der kennis van goed en kwaad* werd de overtreding gepleegd. Aan het hout van het ruwe kruis werd de zondeschuld betaald. Adam en Eva hadden de inwoning van de Heilige Geest in hun ziel. De overtreding van Gods gebod was een aanranding van de Heilige Geest waardoor de Geest van hen is geweken. Wij allen staan in en door en met Adam als ons Verbondshoofd en Stamhoofd schuldig aan zonden tegen de Heilige Geest.

Gelukkig, de Tweede Adam ontving de Heilige Geest zonder mate. Maar o wonder van alle wonderen! Toen Christus de heuvel Golgotha beklom, rustte de Ware Tabernakel op die heuvel. In de aardse tabernakel woonde de Heilige Geest, als een zichtbare vertoning, *de Schechina*. Hoeveel te meer rustte de Geest in Hem! Maar o, wie, wie onder de hemel zal het kunnen bevatten, dat die Heilige Duif, van Hem als het ware ook wegvloog, toen Zijn Heilige Vader Hem had verlaten aan het kruis? *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* De Geest wordt *een zalfolie van vreugde* genoemd in Psalm 45. Die Heilige Zalfolie der vreugde, kon als het ware in die vreselijke en oneindige toornloed van de Rechtvaardige Rechter en Vader, niet bij Hem blijven. De Hemelse Duif kan niet leven onder de toorn van God. Had Zijn eigen eeuwige Goddelijkheid de Borg *hier* niet ondersteund en Goddelijke waardij gegeven aan de losprijs, de Borg was bezwaken! Oh, die onuitsprekelijke,

ondoorgroendelijke diepten! Het is aanbeddelyk. Het is toch zo onbegrijpelyk dat de Eeuwige Bestaanswijze van de Vader en de Zoon, die zich manifesteert in eeuwige liefde en Goddelijk vermaak in Elkander, - waarin de Heilige Geest Zijn eeuwige uitgang van Beiden realiseert, - dat deze bestaanswijze voor het menselyk oog als het ware opgeschort werd. Er zijn geen woorden voor te vinden.

Nu, Jezus heeft het gemis van de Geest gevoeld, ingeleefd en doorstaan, en zó heeft Hij verworven dat de Heilige Geest weer kon afdalen op Hem en op Zijn geestelyke zaad. Nooit zou dat gekund hebben, als de zonde in het Paradijs en de onnoemelyk vele zonden tegen die Geest niet door Jezus geboet waren. En door deze voldoening klonk het aan het kruis: *Het is volbracht!*

D. De opstanding van Jezus

De opstanding van Jezus is een nieuwe manifestatie van de kracht van God de Heilige Geest. *Jezus is levend gemaakt door de Geest*, 1 Petrus 3:18. De Zoon is *uit de doden opgewekt tot de heerlijkheid van de Vader*, Rom. 6:4. Paulus spreekt van *de Geest van Hem die Jezus uit de doden heeft opgewekt*, Rom. 8:11. De ziel van Jezus kwam uit de hemel, waar deze was bij Zijn Vader. Zijn lichaam kwam uit de grafspelonk.

Het was een Persoonlyke wil, verlangen en begeerte van de Heilige Geest om terug te keren op de gehele Persoon, de God-Mens van Christus. Die Goddelijke, vurige liefde die de Heilige Geest de Zoon van God toedraagt, maakte Hem uitermate werkzaam om met kracht Zijn volle Persoon mee te delen aan Christus, de Gezalfde.

En daarna wenst Hij vurig om Zich mee te delen aan het mystiek lichaam, de Kerk van Christus. Op de dag van Zijn Hemelvaart belooft de Heere aan Zijn discipelen *dat zij zullen aangedaan worden met de Kracht des Allerhoogsten en de Geest zal uitgestort worden, niet lang na deze dagen*. Met grote blijdschap gingen de discipelen naar Jeruzalem en bleven op de vervulling van de beloften wachten.

13. De Heilige Geest op de Bruidskerk

In Handelingen 2 beschrijft Lukas hoe deze beloften over het zenden van de Trooster, op een zeer bijzondere wijze in vervulling gaan. Petrus zegt in zijn Pinksterpreek: "Deze dan, door de rechterhand Gods verhoogd zijnde, en de belofte van de Heilige Geest van de Vader ontvangen hebbende, heeft Hij dit uitgestort, wat gij nu hoort en ziet", vers 33.

Het tijdperk tussen de opstanding van Christus en de Uitstorting van de Heilige Geest duurde 50 dagen. Pinksteren, (in het Hebreeuws *Sjavoe'ot*) was het feest van de eerstelingen van de graanoogst, die op deze dag geofferd werden. Er is meer. De wetgeving op de Sinai vond plaats 50 dagen na het Pascha, de Uittocht uit Egypte, volgens de uitleg van de Bijbel door de rabbijnen. Op dezelfde dag, de zesde van de derde maand, werd de wet afgekondigd. Exod. 19. Op deze herdenkingsdag werd de Heilige Geest uitgestort. Bij beide gelegenheden, op Sinai en op Sion werden vele 'stemmen' gehoord en werd 'vuur gezien'. De Schechina, de zichtbare tegenwoordigheid van de Heilige Geest daalde af in de tempel.

Op die bijzondere dag van de Wetgeving kwam de Heere met Israël in een huwelijksverbond op de berg Sinai, door de schenking van de Torah. Op de berg Sion kwam de Heere het geschonden huwelijksverbond herstellen, door de schenking van de Heilige Geest. Zo wordt de Verbondsvernieuwing uitdrukkellyk genoemd in Jeremia 31: 31, enz.

Hoe belangrijk dit gebeuren voor de eerste gemeente was, blijkt uit het feit dat Lukas

telkens weer verwijst naar deze uitstorting van de Geest en Zijn werk. Van sommige leerlingen wordt nadrukkelijk gezegd dat ze ‘vol van de Geest’ zijn: de ‘zeven diakenen’ (Hand. 6:3); Stefanus (Hand. 6:5; 7:55); Barnabas (Hand. 11:24) en anderen. Ook lezen we: ‘vervuld met de Geest’, Petrus (Hand. 4:8); de *hele* gemeente werd vervuld met de Heilige Geest (Hand. 4:31). Paulus werd vervuld met de Heilige Geest (Hand. 9:17). De gelovigen in Antiochië zijn ‘vol blijdschap en vol van de Heilige Geest’ (Hand. 13:52).

14. De Wet van de Heilige Geest

Het is interessant om de overeenkomsten en tegenstellingen te bekijken tussen de wet (de Thora) van het Oude Verbond en de wet van het Nieuwe Verbond, *de Wet van de Geest des levens in Christus Jezus*. Rom. 8: 2.

De overeenkomsten zijn onder andere:

- Het geven van de Torah is uit liefde van de trouwe Verbondsgod, het geven van de Heilige Geest evenzeer.
- Het breken van de Torah, - de 2 tafelen werden zelfs letterlijk gebroken - was tot smart van de Geest, Jesaja 63: 20. Het zondigen tegen Christus is ook bedroeven van de Geest.
- De Torah overtuigt mensen van zonde. De Geest van Christus *overtuigt van zonde, gerechtigheid en van oordeel*, Joh. 16:8.
- Onder het oude Verbond werd de Thora op steen geschreven. In het nieuwe Verbond schrijft de Geest van de levende God de Wet, de Leer van Christus in de harten van de gelovigen. 2 Kor. 3:3.
- De leefregel van de Torah was tot zaligheid. De leefregel van het Evangelie is het Leven en vrede.
- Zoals de Torah Gods volk leidde en onderwees naar en in het Beloofde Land, zo leidt en onderwijst de Geest het volk van God naar het Hemels Vaderland.
- Zoals de Torah *als die met geloof in de beloofde Zaligmaker samenging*, levend maakt en de ogen verlicht (Psalm 19:9 en 119:93), zo maakt de Geest levend en verlicht de ogen van het hart, 2 Kor. 3:6.
- De Torah was geschreven door de vinger van God, terwijl Jezus schrijft door de vinger van Gods Geest.
- Oprechte kinderen van God onderhielden de Torah. Oprechte gelovigen in Christus leven naar de Wet van Christus.
- Het moedwillig verwerpen van de Torah werd zwaar gestraft. Het verwerpen van het Evangelie wordt gestraft met het eeuwig vuur, Hebr. 10.

De tegenstellingen zijn onder andere:

- De wet van Mozes was niet machtig om levend te maken, Gal. 3:21. *Wij zijn niet onder de wet, maar onder de genade*, zegt Paulus. God de Heilige Geest is de *Geest des Levens*, Die levend maakt en Persoonlijk woont in het hart van de gelovigen.
- Paulus maakt een tegenstelling tussen de wet, die de vloek en *de dood* ten gevolge heeft wanneer die overtreden wordt en tussen de Heilige Geest Die de grote Levendmaker en Herschepper is. *En hebben wij gezondigd, dan hebben wij een Voorspraak bij de Vader*. (1 Joh. 2:1)
- De wet werd door Mozes gegeven, de middelaar van het Oude Verbond. Mozes was een sterfelijk mens. Het Evangelie is door Jezus gegeven. Hij is de Levende Wet, of Torah in eigen Persoon. Jezus is bij Zijn Vader in de Hemel, dus wij zien

Hem niet. Nu komt de Heilige Geest in het hart van de gelovigen wonen en openbaart Christus in hun ziel. Niet visionair, *maar de Geest zal het uit het Mijne nemen en zal het u verkondigen*. Hij zal u alles indachtig maken wat Ik gesproken heb, Hij zal u in de Waarheid leiden. (Joh. 14). Hij vertegenwoordigt dus Jezus, het Levende Voorbeeld, in de ziel. Dat is wat Paulus leert in Romeinen 8.

- Mozes gaf de wet, maar hij kon geen kracht geven om die te onderhouden. Paulus schrijft in Romeinen 8: *Wij bedenken dat des Geestes is*, vers 5. De Heilige Geest is een Inwoner in de ziel, vers 9. Die geeft kracht in de heiligmaking, vers 13. *Hij is de Leidsman*, vers 14. *Hij werkt in ons een kinderlijke gehoorzaamheid, roepend Abba, Vader*, vers 15. *Hij getuigt in ons hart dat wij kinderen en erfgenamen zijn*, vers 16. *Die Geest zucht in ons, om de totale vrijmaking van het lichaam des doods te mogen krijgen*, vers 23. *Die Geest bidt voor ons*, vers 26. Dat wil zeggen, de Geest bidt ons vóór. De Voorbidder is in de hemel maar de Geest bidt ons vóór. Zoals Paulus zegt: *Die Geest doet ons bidden voor onze broeders, de Israëlieten*, Rom. 9-11. Enz. Wie onder de hemel kan en wil een beter, wijzer en liefdevoller Leraar aanwijzen?
- Als ergens het Leerambt en Wetgeversambt van de Heilige Geest duidelijk naar voren komt dan is het wel in Hebreëën 8. Mozes was een type - of een afschaduwing, vers 5 - van Christus, de Middelaar van een beter Verbond. De hele tabernakeldienst was een type van de Middelaarsbediening van Christus. Het volk van Israël was een type van de gelovigen in Christus in de dagen van het Nieuwe Verbond. Het volksverbond op de Sinaï was een type van het Nieuwe Verbond. De wetgeving op 2 stenen tafelen was een type van het inschrijven van de wet in het hart van de gelovigen. De stenen tafelen waren niet zozeer een type dat de Wet eeuwigdurend was, - de stenen werden na enkele dagen al verbroken - maar dat de Israëlieten een hart hadden zo hard als een steen. Alles had een tijdelijk karakter, alles was voelbaar, hoorbaar en zichtbaar. Zie ook 2 Korinthe 3, waar Paulus schrijft *dat de Geest des levenden Gods Zijn werk geschreven had, niet in stenen tafelen, maar in vlezen tafelen des harten*. Toen Mozes van de berg Sinaï kwam en zag dat het volk de wet al verbroken had, brak hij doelbewust de twee stenen tafelen. Waarom? Mozes stond als vertegenwoordiger van Israël nu schuldig voor God. Hierin was Mozes een uitnemend type van Christus die in de plaats van Zijn schuldig volk tot God naderde. Christus nam de complete schuld van Zijn volk op Zich.
- Het verbond op Sinaï was tijdelijk. Het werk van Gods Geest in het maken van een Nieuw Verbond is geestelijk en eeuwigdurend. "Dit is het verbond wat ik met het huis Israëls maken zal na die dagen, Ik zal Mijn wetten in hun verstand geven, en in hun harten zal Ik die inschrijven, en Ik zal hen tot een God zijn; en zij zullen Mij tot een volk zijn." "Als Hij zegt: een nieuw verbond; zo heeft Hij het eerste oud gemaakt. Dat nu oud gemaakt is en verouderd, is nabij de verdwijning." (Zie ook Jer. 31:31-34) Wat is dat *verouderd verbond* met daarin besloten de verouderde wet van dat verbond? Het is niet het Genadeverbond wat God oprichtte met Adam, wat Hij herhaalde met Abraham en veel andere voorvaders. Want die inhoud: *Ik ben de Heere uw God*, geldt nog. Het oud verbond is de Nationale openbaringsvorm van het Genadeverbond wat de Heere op Sinaï sloot met het volk van Israël. Het is vervuld door de Wetgever Zelf.

Wat is die *wet* die de Heilige Geest inschrijft in onze harten? De wil des Vaders, door Zijn Zoon geopenbaard en Hem in alles te gehoorzamen, Hebr. 5:9. "*In welke wil wij geheiligd zijn, door de offerande des lichaam van Jezus Christus.*" Hebr. 10:10. Een nieuw verbond, nieuw Evangelievoorschrift, nieuwe wetten in het hart,

nieuwe vorm van bidden in de Naam van Christus, nieuwe Eredienst en ambt dragers, nieuwe sacramenten en ook nieuwe grenzen, wereldwijd.

De Leefregel van de Wet van de Geest van Christus heeft *Christus tot Voorbeeld en Gods Woord tot inhoud*. Alle wetten die God ooit heeft gegeven zijn geconcentreerd in het Evangelie waarvan de Heilige Geest de Auteur is.

In Zijn afscheidsrede verbindt Jezus ‘Mijn liefde’, ‘Mijn blijdschap’, ‘Mijn vrede’ als Voorbeeld tot het houden van Zijn liefdegeboden. Joh. 14-16. Liefde is de ‘band van de volmaaktheid’, Kol. 3:12.

Liefde (Grieks *agapè*) is de Natuur van God zelf. God is Liefde. Zijn Liefde stort Hij uit in het hart van de gelovige door de Heilige Geest, (Rom. 5:5). Paulus spreekt over ‘liefde van de Geest’, Rom. 15:30; ‘liefde in de Geest’, (Kol. 1:8).

Vrede met God door onze Heere Jezus Christus is de vrucht van rechtvaardigmaking. (Rom. 5:1). De ‘eenheid van de Geest’ wordt bewaard ‘in de band van de vrede’, (Ef. 4:3, 5).

Blijdschap in de Heere, is de vrucht van de gelovige vereniging met Christus. Echte blijdschap is blijdschap in de Heilige Geest, (Rom. 14:17).

Nu, *deze liefde, vrede en blijdschap in de Heere* heeft zijn uitstraling in de omgang met medegelovigen, ja met al zijn naasten. Paulus somt de vruchten van Gods Geest in de gelovigen op in Galaten 5:16-26.

Deze liefde, vrede en blijdschap in de Heere heeft zijn uitstraling in de omgang met medegelovigen, ja met al zijn naasten. Paulus somt de vruchten van Gods Geest in de gelovigen op in Galaten 5:16-26.

‘En ik zeg: Wandelt door den Geest en volbrengt de begeerlijkheden des vleses niet. Want het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vlees; en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet, hetgeen gij wildet. Maar indien gij door den Geest geleid wordt, zo zijt gij niet onder de wet. De werken des vleses nu zijn openbaar; welke zijn overspel, hoererij, onreinheid, ontuchtigheid, afgoderij, venijngeving, vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen, nijd, moord, dronkenschappen, brasserijen, en dergelijke; van dewelke ik u tevoren zeg, gelijk ik ook te voren gezegd heb, dat die zulke dingen doen, het Koninkrijk Gods niet zullen beërven. Maar de vrucht des Geestes is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid. Tegen de zodanigen is de wet niet. Maar die van Christus zijn, hebben het vlees gekruist met de bewegingen en begeerlijkheden. Indien wij door den Geest leven, zo laat ons ook door den Geest wandelen. Laat ons niet zijn zoekers van ijdele eer, elkander tergende, elkander benijdende.’

Deze leefregel heeft niet alleen Christus tot Voorbeeld, maar Jezus Zelf geeft Zijn Vader tot Voorbeeld, zowel voor Hem als voor al Zijn kinderen. Zie Matthéüs 5 en vooral het laatste vers: *Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is.*

Deze leefregel is dus tot eer van God de Vader, tot verheerlijking van Christus, tot roem van de Heilige Geest, tot eeuwig voordeel van een gelovige en tot stichting van de naaste. Geloofd zij God, voor Zijn onuitsprekelijke Gave!

15. Moeten of mogen wij tot de Heilige Geest bidden?

1. Wij mogen de Heilige Geest aanbidden. Weliswaar, bidden tot de Heilige Geest komt in de Bijbel zelden voor. In Ezechiël 37 profeteert Ezechiël tot de Geest en bidt: “Zo zeg de Heere HEERE: Gij Geest, kom aan van de vier winden en blaas in

deze gedoden, opdat zij levend worden.” (Ezech.37:9). In een groot aantal gemeenten wordt de eredienst nog steeds besloten met het gebed:

O Vader, dat Uw liefde ons blijk’.

O Zoon, maak ons Uw Beeld gelijk.

O Geest, zijn Uwe troost ons neer.

Drie-enige God, U alleen zij alle eer!

2. Hij, die JEHOVAH is, die is de waarachtige, eeuwige God, want niemand anders komt die Naam toe, en wordt met die Naam genoemd, Jes. 6:3, 9. Die in vers 3 genoemd wordt *JEHOVAH Zebaoth, HEERE der Heirscharen*, Die zei in vers 9: *Gaat heen, en zegt tot dit volk, enz.* Deze JEHOVAH was de Heilige Geest, volgens het getuigenis van Paulus. Hand. 28:25, 26. *Wel heeft de Heilige Geest gesproken door Jesaja, de profeet, tot onze vaderen, zeggende: Ga heen, enz.*
3. Een van de voornaamste argumenten is zeker dat wij in Zijn Naam gedoopt worden.
4. Wij mogen onze begeerten tot Hem opzenden. Jezus zegt, Matth. 9:38: “Bidt de Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote”, vergeleken met Hand. 3:2 “De Heilige Geest zeide: Zonder Mij af beiden Barnabas en Saulus, tot het werk waartoe Ik hen geroepen heb.”
5. David zegt dat de HEERE een groot God is, en een groot Koning boven alle goden; in Wiens hand de diepste plaatsen van de aarde zijn. Die HEERE moet men aanbidden, en voor Wie knielen. Van Hem wordt gezegd: “Heden zo gij Zijn stem hoort”, enz. “Daar Mij uw vaders verzochten, Mij beproefden, ook Mijn werk zagen.” Psalm 95:3-9. Deze is de Heilige Geest, zoals blijkt uit Jes. 63:10. ‘Maar zij zijn weerspannig geworden, en zij hebben Zijn Heiligen Geest smart aangedaan’.
6. In het oude Verbond riep men “de Naam des Heeren aan”. Genesis 4:26. Dit hield in dat de Godheid, of de Verbondsgod JHWH werd aangeropen. “Hoor Israël, de Heere Uw God is een enig Heere.” De bemiddeling van de Messias was alleen bekend door de belofte van Verzoening die Hij zou aanbrenge.

Uit oude literatuur van Israëls godsdienst vóór de komst van Christus, is bekend dat men ook dagelijks God aanriep als Vader. Het bekende Joodse *Achttiengebed* noemt enkele keren *Onze Vader, Onze Koning*. De Joden baden dit gebed elke dag.

Jezus leerde Zijn discipelen pas aan het eind van Zijn leven, om in het gebed tot de Vader te gaan door Hem. “Tot nog toe, hebt gij niet gebeden in Mijn Naam; bidt en gij zult ontvangen, opdat uw blijdschap vervuld zij.” Joh. 16: 24.

De Heilige Geest zou hen ná Zijn opstanding daar verder in onderwijzen, als een bekwaam Leermeester.

Paulus onderwijst de Efeziërs in deze verborgenheid. De Heilige Drieëenheid moet aangemerkt worden in al onze smekingen tot God: “*Want door Hem hebben wij beide de toegang door een Geest tot den Vader*”. Ef. 2:18. Het is de Vader, tot Wie wij nadering en toegang vinden, door onze Vredemaker en Middelaar. Het is de Heilige Geest, als een Geest der genade en gebeden door Wie wij met deze toegang verwaardigd worden. Dit is de verse en levende Weg, welke Christus heeft ingewijd. Dit heilgeheim, moeten wij vasthouden. “Want hetgeen gijlieden van den beginne gehoord hebt, dat blijve in u. Indien in u blijft dat gij van den beginne gehoord hebt, zo zult gij ook in de Zoon en in de Vader blijven. En de Zalving die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u; maar gelijk dezelve Zalving u leert van alle dingen, zo is zij ook waarachtig en is geen leugen; en gelijk zij u geleerd heeft, zo zult gij in

Hem blijven". 1 Joh. 2:24 en 27. Deze Zalving is de Heilige Geest, die ons leert bidden.

Doet men dan de Heilige Geest niet tekort als wij niet tot Hem bidden?

Nee, de Drie-enige God heeft een orde in manier van Bestaan, in manier van werken en Hij heeft ook een orde vastgesteld in de manier hoe Hij aanbeden wilt worden, ten opzichte van de onderscheiden Personen. Willen wij de Geest eren, dan doen we dat nooit meerder, dan wanneer wij de Vader eren door de Zoon. Want daar werkt de Geest juist op aan. Dat is Zijn hoofddoel. Daarom staat er niet in de Bijbel *mijn* Heilige Geest, maar wel *mijn* God, *mijn* Vader, *mijn* Heere Jezus.

Henry Smart heeft deze Goddelijke eer bijzonder schoon vertolkt in zijn lied; gezang 93, oude bundel Ned. Hervormde kerk.

*Ere zij aan God, de Vader,
Ere zij aan God, de Zoon,
Eer de Heilige Geest de Trooster,
De Drie-een'ge in Zijn troon.
Hallelujah, hallelujah,
De Drie-een'ge in Zijn Troon.*

3. DE GAVEN VAN DE GEEEST

16. De visie van Dr. J. Owen

Bijzonder interessant voor ons onderwerp is de theologie van de Engelse Puritein Dr. John Owen (1616-1683). Zijn *Verhandeling aangaande de Heilige Geest* is uniek. Owens werk is hét standaardwerk over de Heilige Geest, dat ver uitsteekt boven alle andere studies over dit onderwerp.

Owen heeft een apart werkje uitgegeven getiteld: *Twee redevoeringen rakende de Heilige Geest*, door John Owen, 's-Gravenhage 1733. Hij bespreekt uitvoerig *de gaven van de Geest*, zoals we die in het Nieuwe Testament tegenkomen. Hij maakt onderscheidt tussen algemene gaven en 'zaligmakende genadegaven'. Algemene gaven worden in Hebreëën 6 genoemd 'krachten van de toekomstige eeuw', die de kerk in staat stellen om het Evangelie in deze wereld te verkondigen. Owen maakt verder een scherp onderscheid tussen *buitengewone (extra-ordinaire)* en *gewone (ordinaire)* gaven.

(1) Tot de buitengewone gaven van de Heilige Geest rekt hij de ambten van apostel en evangelist, de gaven van genezing, het spreken in tongen en het doen van wonderen. Die gaven waren in die eerste tijd hard nodig om het evangelie ingang te doen vinden in de wereld en mensen tot geloof te brengen. Hij is van mening dat deze extra-ordinaire gaven in feite opgehouden zijn, maar ontkent tegelijk niet de mogelijkheid dat God ook nu nog wonderen doet.

De gewone gaven vindt hij met name in de nog bestaande ambten van herder en leraar. Hij is van mening dat zij die deze ambten bekleden ook nu nog gaven van de Geest ontvangen. Dat zijn dan eigenlijk dezelfde als de niet- miraculeuze gaven die de apostelen ook gekregen hadden, zoals kennis, de gave van het woord, enz.

Pas aan het eind van zijn lange betoog zegt Owen dat ook de 'gewone' kerkleden zulke gaven van de Geest kunnen ontvangen en dat die dan in feite gelijk zijn aan de gaven die de ambtsdragers ontvangen. Hij schrijft zelfs: "Ieder lid van de kerk bezit, in overeenstemming met de wil van Christus, een plaats, taak of ambt in de kerk en hij kan zo'n taak of ambt niet vervullen zonder een of andere geestelijke gave." Meestal komt die gave zonder dat er iets bijzonders gebeurt, al kan het ook vandaag nog wel door een plotselinge aanblazing of beademing van de Geest gebeuren. In ieder geval kunnen we die gaven niet krijgen via onze natuurlijke begaafdheden; het zijn echte 'charismata', d.w.z. gaven die van de Geest zelf komen. Wel gelooft hij dat ze in de regel ontvangen worden via het gebruik van de genademiddelen.

(2) Over de *extra-ordinaire* gaven valt uiteraard nog veel te zeggen. Een van de redenen waarom de Heilige Geest in de tijd van de apostelen en volgende eeuwen zulke *buitengewone gaven* aan de Kerk mededeelde was onder andere om de bespotting die *de heidenen* op het evangelie wierpen af te keren. De heidense medeburgers beschuldigden de christenen ervan dat zij in een gekruisigde en dode God geloofden. De prediking van deze leer stuitte op zoveel verzet in de Griekse wereld dat een buitengewone kracht nodig was om de prediking te vergezellen. Maar ook bij de Joden rees hevig verzet, omdat ze niet konden verdragen dat het Heilig Woord, wat hun was toevertrouwd aan de heidenen werd gepreekt. Een van de oorzaken dat God de apostelen met buitengewoon talent begaafde *onder het Jodendom*, was volgens Dr. Owen als volgt: (bladzijde 202, 203)

“Ik ben overreed dat God het schonk opdat de roeping van de heidenen daardoor erkend en helderder gemaakt mocht worden. Want het was een grote verborgenheid, welk in andere eeuwen niet bekend was gemaakt, maar verborgen in God, namelijk *dat de heidenen zouden zijn mede erfgenamen en van hetzelfde lichaam, en mede deelgenoten van Zijn belofte in Christus*. Dat is, van de belofte gedaan aan Abraham door het Evangelie, Eféze 3: 5 -10. Dit moest opengelegd en ontvouwd worden vanwege alle twijfeling hierover bij hen, opdat het zou worden onderzocht, beproefd en bewezen worden. Zodat het geloof van de kerk daar omtrent nooit geschud zou worden in volgende eeuwen. En op dezelfde wijze, wanneer God te eniger tijd toelaat dat er verschillen en twijfelingen omtrent de Waarheid of de Eredienst in de kerk ontstaan, doet Hij het om heilige doeleinden, hoewel wij voor het tegenwoordige niet in staat zijn om die te ontdekken. Maar deze dienst van de apostelen met hun machten en plichten bij hun apostelschap, - hetwelk zich alleen uitstreckte tot de Joden - hield op met de dood van Christus of aan het einde van hun eigen persoonlijke dienst in deze wereld. Noch kan iemand, meen ik, veronderstellen en voorgeven enige opvolging van hen daarin te zijn.

Wie of wat bijzondere werktuigen Hij zal gebruiken en tewerkstellen tot de eindelijke herstelling van dat ellendig, verloren volk, hetzij Hij het doen zal door een gewone, of buitengewone dienst, door miraculeuze gaven, of alleen door de kracht van het Evangelie, is alleen bekend in Zijn eigen heilige wijsheid en Raad. De gissingen der mensen omtrent deze dingen zijn ijdel en vruchteloos. Want hoewel de beloften onder het Oude Testament voor de roeping der heidenen veel klaarder en talrijker waren dan die welke overblijven rakende de wederroeping van de Joden, echter omdat de wijze, de weg en alle andere omstandigheden verdonkerd waren, werd het geheel genoemd: *een verborgenheid in God, bedekt in alle de voorgaande eeuwen van de kerk*. Veelmeer mag daarom de weg en de wijze van de wederroeping der Joden geacht worden een bedekte verborgenheid, gelijk het inderdaad is niettegenstaande de dromen en gissingen van al teveel.”

17. Een overvloed van gaven

Hoewel Paulus een enkele keer ook wel andere woorden gebruikt, is toch voor hem als hij het over de gaven van de Geest heeft, het woord *charisma* (meervoud: Grieks, *charismata*) de meest gangbare term. Het woord heeft dezelfde wortel als het Griekse woord voor genade (*charis*) en heeft de betekenis van een ‘genade-gave’. De nadruk ligt duidelijk op het ‘geschenkkarakter’ van de gave. Waarschijnlijk is het woord door Paulus geïntroduceerd als een soort ‘technische term’ voor de bijzondere gaven van de Geest. Met uitzondering van 1 Petrus 4:10 wordt het in het Nieuwe Testament alleen in de brieven van Paulus gevonden. “Een iegelijk gelijk hij gave ontvangen heeft bediene dezelve aan anderen, als goede uitdelers der menigerlei genade Gods.”

Paulus gebruikt het woord *charis* op twee manieren.

1. Als een *algemene* genadegave. We komen dit algemene gebruik vooral in de brief aan de Romeinen tegen. In 5:15. en 6:23 is het een omschrijving van het hele heil in Christus. In Rom. 1:11 is het aanduiding van een of andere geestelijke gave die Paulus aan de gemeente daar hoopt mee te delen. In Rom. 11:29 staat het voor de genadegaven die aan het oude Israël waren gegeven. In 2 Kor 1:11 staat het voor redding uit doodsgevaar.
2. Het kan ook een *particuliere* gave betekenen die de Heilige Geest aan een bepaald individu schenkt. Aan de gemeente te Korinthe schrijft de apostel dat ze in geen enkele genadegave tekort komt, (1:7); en dat zowel de ongehuwde

(zoals in zijn geval) als de gehuwde staat een genadegave kan zijn,(7:7). Soms zijn de gaven ook verbonden met een ambt, 1 Tim. 4:14; 2 Tim. 1:6. Het meest gangbare gebruik van de term bij Paulus is de meervoudsvorm, waarmee hij alle speciale gaven die door de Geest aan de gemeente zijn uitgedeeld aanduidt, Rom. 12:6; 1 Kor. 12:4, 9, 28, 30, 31. Zie verder: Rom. 1:11; 5:15, 16; 6:23; 11:29; 12:6; 1 Kor. 1:7; 7:7; 12:4, 9, 28, 30, 31; 2 Kor. 1:11; 1 Tim. 4:14; 2 Tim. 1:6; 1 Petr. 4:10. In alle gevallen worden de gaven verleend binnen de gemeente als lichaam van Christus.

3. *Zaligmakende genade* is een uitwerking van het Genadeverbond door Christus. Alleen wie door wedergeboorte en bekering (beide het werk van de Geest) een levend lid van de gemeente geworden is, kan ook deelhebben aan de zaligmakende genadegaven van de Geest. In 1 Kor. 12:4-6 somt Paulus de genadegaven op en verbindt die aan de Drie Personen. “Er is verscheidenheid der gaven, maar het is dezelfde *Geest*; en er is verscheidenheid der bedieningen, maar het is dezelfde *Heere*; en er is verscheidenheid van werkingen, maar het is dezelfde *God*, die alles in allen werkt.” We moeten het niet zó opvatten dat die aparte termen ‘genadegaven’, ‘bedieningen’ en ‘werkingen’ alleen bij de genoemde Persoon behoren. Wellicht wil Paulus zowel de verscheidenheid als de eenheid van de gaven accentueren. Aan de ene kant is er de verscheidenheid aan gaven, bedieningen en werkingen; aan de andere kant is het dezelfde Geest en dezelfde Heere en dezelfde God die ze in elke gelovige bewerkt. Paulus vervolgt: “Maar aan een iegelijk wordt de openbaring des Geestes gegeven tot hetgeen oorbaar is. Want dezen wordt door den Geest gegeven het woord der wijsheid, en een ander het woord der kennis, door dezelfde Geest; en een ander het geloof, door dezelfde Geest; en een ander de gaven der gezondmakingen, door dezelfde Geest. En een ander de werkingen der krachten; en een ander profetie; en een ander onderscheidingen der geesten; en een ander menigerlei talen; en een ander uitlegging der talen. Doch deze dingen alle werkt een en dezelfde Geest, delende aan een iegelijk in het bijzonder, gelijkerwijs Hij wil.”

Uiteraard mogen we de mogelijkheid niet uitsluiten dat bepaalde gaven, die we in het Nieuwe Testament vinden, terugkeren met de bekering van Israël. Het geven van gaven blijft het privilege van de verhoogde Heere die Zijn Geest op de gemeente heeft uitgestort, en die Hij nooit meer geheel zal wegnemen.

De vorming en opbouw van de Nieuwtestamentische kerk zoals die onder de leiding van de Heilige Geest ontstaan is in de heidenwereld vereiste niet minder zulke bijzondere gaven en wonderen dan in het Jodendom. We zullen inderdaad nauwkeurig moeten letten op wat de Geest daar toen gedaan heeft. De apostolische kerk wordt ons ongetwijfeld ten voorbeeld gesteld. Het grote werk van de Heilige Geest ging samen met een cultuur in de Joodse en Heidense wereld, die wij in de Westerse wereld niet kennen, en voor een deel ook in de Oosterse wereld niet meer bekend is. Het aandachtig doorlezen van de hele Kerkgeschiedenis kan ons de overtuiging geven dat *de Heilige Geest in de bestaande culturen van ieder volk apart werkt en Zich meestal aansluit bij een bestaande situatie. In nieuwe tijden of andere omstandigheden mogen we dan ook nieuwe daden, nieuwe gaven en nieuwe inzichten verwachten, die samenhangen met de noden en behoeften van die bepaalde tijd.*

Een bewijs hiervan is de komst van Jezus in Juda, waar Hij in alles de mensen gelijk werd. Hij gedroeg Zich als een mens, zó nederig, Zichzelf zó aanpassend aan de behoeften van Zijn behoeftige medemensen, dat we in geen woorden kunnen uitdrukken, hoe laag Hij boog om Zijn volk hoog te verheffen. Filip. 2.

Andere bewijzen zien wij in Gods werk in de tijd van Reformatie, in de tijd van

Reveil, andere opwekkingen, en dergelijke meer. We mogen hierin de oneindige neerbuigende goedheid van de Heilige Geest kennen en bewonderen, dat Hij wil afdalen in de menselijke holen en daar als het ware in arme aardwormen wilt werken, om die uit het stof te verhogen en uit de stank van de zonde op te heffen.

Dr. Joh. Owen stond niet alleen in de mening dat de Heilige Geest nóg zulke extra-ordinaire gaven schenken kan. Deze gedachte vinden we bij Calvijn in zijn commentaar op Eféze 4:11. Calvijn houdt de mogelijkheid open dat God weer extra-ordinaire gaven zal geven, als de religie in verval geraakt is. De functie van de gaven zal dan dienen tot herstel van de zuivere leer. Hij kan hierbij ook aan zijn eigen tijd gedacht hebben en met name aan iemand als Luther, die bij hem in hoog aanzien stond.

18. De Gereformeerde Belijdenisgeschriften

De Geloofsbelijdenissen hebben, in navolging van Calvijn en andere reformatoren, veel aandacht voor het *werk* van de Geest. Al in Art. 3 van de ***Nederlandse Geloofsbelijdenis*** wordt de Heilige Geest als de Auteur van de Heilige Schrift genoemd. In Art. 5 wordt daar aan toegevoegd dat wij geloven wat ons in de boeken van de Schrift gezegd wordt, *omdat de Geest ons getuigenis geeft in onze harten dat zij van God zijn*. In Art. 8 en 9, die over de Drie-eenheid handelen, wordt de Heilige Geest de ‘Heiligmaker’ genoemd. Hij is dat “doordat Hij in ons woont”. Zie verder over de rechtvaardiging (Art. 22 en 23) en de heiliging (Art. 24). Dat artikel begint: “Wij geloven dat dit ware geloof, in de mens voortgebracht door het horen van het Woord Gods en *door de werking van de Heilige Geest*, hem doet wedergeboren worden en maakt tot een nieuwe mens; het doet hem leven in een nieuw leven en bevrijdt hem van de slavernij der zonde.”

In Artikel 27, dat handelt over de kerk, lezen we: “Zij is een heilige vergadering van de waarlijk gelovige christenen, die al hun heil verwachten van Jezus Christus, gewassen zijn door zijn bloed, *geheilgd en verzegeld door de Heilige Geest*.” Ook in de artikelen over de sacramenten wordt de Geest telkens weer genoemd (Art. 33-35).

In Zondag 19 van de ***Heidelbergse Catechismus*** wordt over de hemelvaart van Christus gesproken en het nut daarvan voor ons. Het eerste punt dat genoemd wordt is “dat Hij door Zijn Heilige Geest in ons, Zijn leden, de hemelse gaven uitstort”.

In Zondag 20, vraag 53 luidt: Wat gelooft gij van de Heilige Geest?

Antwoord: *Eerstelijk dat Hij tezamen met de Vader en de Zoon waarachtig en eeuwig God is. Ten andere, dat Hij ook mij gegeven is, opdat Hij mij door een oprecht geloof Christus en al Zijn weldaden deelachtig make, mij trooste en bij mij eeuwiglijk blijve.*

In Zondag 27, over de doop, wordt gezegd dat het uitwendige water niet de eigenlijke afwassing van de zonden is, maar dat dit alleen gebeurt door “het bloed van Jezus Christus en de *Heilige Geest*”.

Bij de behandeling van het Heilig Avondmaal wordt in Zondag 28 gezegd dat de Geest én in Christus én in ons woont.

In de eerste Zondag uit het stuk der dankbaarheid (Zondag 32) staat: “dat Christus, die ons met Zijn bloed heeft vrijgekocht en verlost, ons ook door Zijn *Heilige Geest* tot Zijn evenbeeld vernieuwt, opdat wij met geheel ons leven aan God dankbaarheid bewijzen voor Zijn weldaden en Hij door ons geprezen wordt.”

In de ***Dordtse Leerregels*** wordt veel aandacht gegeven aan het werk van de Heilige

Geest. Christus schenkt aan de uitverkorenen het geloof “dat Hij voor hen, met de overige zaligmakende gaven van de *Heilige Geest*, door Zijn dood heeft verworven” (II, 8). In het volgende hoofdstuk wordt dit breder uitgewerkt, als daar over bekering en wedergeboorte gesproken wordt. “Wanneer God in de uitverkorenen volbrengt wat Hem behaagt en de ware bekering in hen werkt, doet Hij hun niet alleen het Evangelie uiterlijk prediken en verlicht Hij niet alleen krachtadig hun verstand *door de Heilige Geest*, zodat zij de dingen die van de Geest Gods zijn goed leren verstaan en onderscheiden, maar dringt Hij ook tot hun binnenste door met de krachtige werking van die vernieuwende Geest.” (III/IV, 11).

19. De toekomst met de Heilige Geest

Met de toekomst met de Heilige Geest wordt natuurlijk niet bedoeld, wat er met Hem gebeuren zal in de toekomst. Want de eeuwige Heilige Godheid is in de manier van Zijn bestaan aan geen verandering onderhevig. De Heilige Geest woont in Zijn kerk op aarde sinds het jaar 30 na de Christelijke jaartelling. Hoe het de afgelopen 1981 (nu in jaar 2011) jaar gegaan is met de kerk, wat zij doorleefd en meegemaakt heeft, leren ons de Kerkgeschiedenisboeken. De toekomst van de Heilige Geest houdt in, *dat Hij Zijn onvervulde profetieën gaat vervullen op Zijn tijd*. “De Geest der Waarheid zal u in alle waarheid leiden; en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen.” Wij moeten dat niet opvatten als de Geestdrijvers doen, die inwendige openbaringen stellen boven het woord, want dat eindigt in grote teleurstelling. Maar dat de Geest Zijn licht laat schijnen op het geschreven en gesproken woord, waarvan men de vervulling verwacht met lijdzaamheid.

Welke zijn de onvervulde beloften? *Hij zal Zijn Geest opnieuw uitstorten over Zijn kerk, te beginnen van het Joodse volk.*

Th. Boston heeft een preek uitgesproken tot aanmoediging om te bidden voor de bekering van de Joden. De tekst luidt: “*En het land zal rouwklagen, elk geslacht bijzonder: het geslacht van het huis van David bijzonder, en het geslacht van het huis van Nathan bijzonder en hun vrouwen bijzonder,*” Zacharia 12:12. Boston schrijft: “De bedoeling van deze tekst is om aan te tonen dat er een algemene rouwklacht onder de Joden zal plaats vinden, wanneer zij van hun zonden overtuigd worden.

I. Ten eerste wordt er voorzeggd dat er een *algemeen* rouwklagen onder hen zijn zal. *En het land zal rouwklagen, elk geslacht bijzonder.*

Wat de *tijd* betreft, waarop dit betrekking heeft: het is duidelijk dat dit een gevolg is van de uitstorting van de Geest volgens vers 10: “*Doch over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden; en zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben, en zij zullen over Hem rouwklagen als met de rouwklage over een enigen zoon; en zij zullen over Hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeborene.*” Dat zal hen doen wenen over hun kruisigen van Christus. Het doorsteken van Christus is letterlijk vervuld, Johannes 19:37; waar deze tekst uit Zacharia aangehaald wordt: “Zij zullen zien in Welken zij gestoken hebben.” Zodat deze uitstorting van de Geest en deze rouwklacht - als een gevolg daarvan- betrekking *hebben op de tijd van het evangelie*, ná de dood van Christus.

Nu, als deze profetie reeds vervuld was, dan zou het in verband moeten staan met Handelingen 2:5, 37, 41. Maar omdat de Schrift niet vermeldt dat deze tekst toen vervuld werd, daarom ben ik van mening dat het eigenlijk niet de vervulling was,

hoewel het er een onderpand van kan zijn. Want *deze* uitstorting van de Geest en het wenen zullen zijn op de dag “*dat Ik zal zoeken te verdelgen alle heidenen, die tegen Jeruzalem aan komen,*” vers 9. Maar de uitstorting van de Geest en het wenen in Handelingen 2 vonden plaats op een dag dat de Heere gereed stond om Jeruzalem juist te verwoesten. Daarom ben ik van mening ***dat het nog vervuld moet worden en wel in de tijd wanneer de Joden geroepen worden.*** Want hun verlossing volgens vers 9, de uitstorting van de Geest, vers 10 en dit rouwklagen zullen samengaan.

Dit is geschreven tot onze *lering*. O, wat is het een aangenaam samengaan: de verlossing van onze vijanden, een uitstorting van de Geest en een nationale reformatie. Van het éérste hebben we iets gekregen, maar helaas zijn de twee laatste er niet mee samen gekomen en daarom is er minder genot in het eerste en is de duur waarschijnlijk maar kort. God regeert de wereld, en dat overeenkomstig Zijn Woord, maar er zijn weinig mensen die er rekening mee houden.” Tot zover Th. Boston.

Een ander godgeleerde die uitvoerig heeft gepreekt en geschreven is de Puritein John Howe. (1630-1705) Een toehoorder zei: “Howe preekte weergaloos”. Howe preekte 15 keer over deze tekst: “*En Ik zal Mijn aangezicht voor hen niet meer verbergen, wanneer Ik Mijn Geest over het huis Israëls zal hebben uitgegoten, spreekt de Heere HEERE*”, Ezechiël 39:29.

“Hetgeen wij mogen begeren en verwachten in een verhandeling als deze en over een onderwerp zoals we hier voor ons hebben, kan samengevat worden in deze bijzonderheden:

1. Ons geloof te versterken in de hoofdzaak van deze dingen, *dat er een heerlijke staat van voorspoed en vrede zal zijn voor de kerk van Christus op aarde; wat zo bijzonder duidelijk in de Schrift geopenbaard is.*

2. De zaak duidelijk te omschrijven dat er een samenhang bestaat tussen uitwendige voorspoed van de waarheid en de inwendige vrede van de kerk, zijn beide het werk van de *Heilige Geest, wanneer Die in een grote en uitnemende mate wordt uitgestort.* De samenhang tussen het een en ander is onmisbaar, want er kan nooit een uitwendig gelukkige staat van de kerk zijn als de Geest geen vrede meedeelt. Waar dat gevonden wordt kan er niet anders dan vrede zijn. (...)

Ik ga deze preek besluiten met u te herinneren om aan de waarheid van dit alles geloof te hechten. En dat uw ziel bezet mag zijn met een diepe overtuiging ervan, opdat u daardoor een levendige hoop mag hebben dat er eens zo'n tijd en gelegenheid komen zal waarin de waarheid voorspoedig zal zijn, ja zal bloeien op aarde; hoewel het nu zó laag en eb is. Ik mag wel tot u zeggen, wat Paulus tot Agrippa zei: “Wat? Wordt het bij ulieden ongelooflijk geacht, dat God de doden opwekt?”, Hand. 26:19. Hij Die het getuigd heeft, weet hoe Hij het goed maken zal, want Hij is de Opstanding en het Leven!

En zeker, het zou een groot voorrecht zijn als onze harten heden met hoop vervuld werden, hoewel wij geen hoop hebben, zoals we eerder gezegd hebben, - wat ons toegestaan worde - dat we het met onze eigen ogen mogen aanschouwen in onze dagen. Die hoop zal vergezeld gaan met een levendige blijdschap, hoewel het nog onvervuld blijft. “Abraham heeft zich verheugd om Mijn dag te zien, en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest”, hoewel het ongeveer 2000 jaar van tevoren was.” Tot zover Howe.

De Geloofsbelijdenis van de Independenten, de 'Declaratie van Savoy', van 1658, geeft deze hoop kort weer in het hoofdstuk van de Kerk.

"Wij verwachten dat in de later dagen als de Antichrist ten onder is gebracht, de Joden geroepen, en de tegenstanders van het Koninkrijk van Zijn geliefde Zoon gebroken zijn, de Kerk van Christus uitgebreid zal worden en gesticht door een vrije en overvloedige mededeling van licht en genade, zich verheugen zal in een meerdere rust, een vrediger en heerlijker staat in deze wereld dan zij ooit genoten heeft."

Dit is het standpunt van de Independenten onder wie ook Dr. John Owen was. Zie onder andere Owens preek over Lukas 13, blz. 103 e.v.

"Men kan niet ontkennen dat er Schriftuurlijke beloften zijn die de staat van de Kerk in deze wereld betreffen, de verwoesting van haar antichristelijke vijanden en de vrede en de heerlijkheid die daarop volgen zal. Ofschoon ze schijnen vertraagd en uitgesteld te worden boven haar bestemde tijd, nochtans hebben ze een bepaald en vastgesteld bestek waarboven ze niet zullen wegblijven, Jesaja 60:22 en Habakuk 2:3. Wij moeten niet alleen haar vervulling geloven, maar ook *metterdaad gelovige werkzaamheden omtrent hetzelfde oefenen*, want zonder dat zullen wij een grote steun missen in iedere dag van beproeving om langdurige verdrukking geduldig te verdragen. En door zulk een geloof genieten we de kracht en de troost van de beloofde dingen, hoewel we die niet dadelijk ondervinden. "Want het geloof is een vaste grond der dingen die men hoopt", Hebr. 11:1. *Het is iets wat in het gemoed een voorafgaande smaak en troost geeft ten aanzien van de zaak die men verwacht. Zij die daarin geoefend zijn, weten welk een voordeel zij trekken uit de voorafgaande genieting ervan.* Door sommige geloofswerkzaamheden raken ze nu en dan in gemeenschap met de gelovigen van het Oude Testament, voor zover zij verwachten hetgeen wij genieten; en ook in gemeenschap met hen die hierna de vervulling van de beloften - die mogelijk nog veraf zijn - genieten zullen.

Dit geloof behoort het sterkst te zijn als het schijnt dat alle dingen samen spannen om de vervulling van die beloften zowel onwaarschijnlijk als onmogelijk te maken, zowel ten opzichte van de tegenwoordige, uitwendige middelen als de toestand in de wereld. Er zijn geen zichtbare of bijkbare middelen om enige belofte te vervullen. Ja, de hele wereld is als verenigd in een samenzwering om die overhoop te werpen. Maar het ware geloof verheft zich tegen die tegenkantingen en overwint die allen. Omdat het alleen God, Zijn macht, waarheid en getrouwheid tot zijn voorwerp heeft, ziet het geloof op geen tegenkanting die mensen kunnen uitrichten. Want het zal gebeuren op zo'n wijze als het God behaagd. Laat de wereld doen wat ze wil, God lacht, (Psalm 2:2) om al haar hoogmoedige aanslagen. En zo mogen Sions kinderen ook doen.

Het is onze plicht om te bidden om de vervulling van al de beloften en voorzeggingen die van het Koninkrijk van Christus en van Zijn Kerk in deze wereld, in Gods boek zijn aangetekend. God zal deze zaken wel volbrengen, maar "daarenboven zal Ik hierom van het huis Israëls verzocht worden dat Ik het hun doe", Ezech. 36:37. Dit is de praktijk geweest van gelovigen van alle tijden, onder het Oude en Nieuwe Testament. *Het gebed om de vervulling van die beloften is ten allen tijde als de levensadem van de Kerk geweest en het geloof hierbij komende brengt een grote verkwikking in de ziel. Het grootste bewijs van de naderende vervulling zal zijn een overvloedige uitstorting van de Heilige Geest in de harten van de gelovigen, hetzij ze op die tijd groot of klein in getal op de wereld zijn, om hen op te wekken en bekwaam te maken tot een vurig en werkzaam bidden om de vervulling ervan, zoals we dat voorbeeld in Daniël hebben, Daniël 9:1-3".* Tot zover Owen.

John Bunyan, een tijdgenoot van Owen, schrijft over een tijd van opwekking en een milde uitstorting van Gods Geest. "Er zal voor een tijd geen zichtbare, *levende* kerk

van Christus in de wereld zijn; wél een kerk, maar geen levende kerk. Een kerk in puinhopen, maar niet in orde en regel. Evenals er een Christus was in het graf, maar geen levende Christus. Toch zullen de poorten der hel haar niet geheel en al overweldigen, evenmin als zij Christus overweldigd hebben. Maar zoals de Éne deed zo zal de andere doen: herleven en weer opstaan, tot schande en verwoesting van hun vijanden. Ja, gelijk Christus, wat Zijn lichaam betreft, ná Zijn opstanding heerlijker was dan tevoren, zo zullen de Getuigen na hun opstanding geestelijker, hemelsgezinder en heiliger zijn in al hun wegen, dan ze voor hun dood waren. Opstandingen zijn altijd vergezeld met nieuwe toevoegselen van heerlijkheid; en zo zal de kerk van God in het laatste der dagen zijn, Openbaring 11.”

Bunyan: 'De verwoesting van de Antichrist', Al de Werken, deel II, blz. 233.

Wij kunnen in de nagelaten boeken van de meeste Puriteinen en tal van andere schrijvers in Engeland en in ons land zien, hoe zij een nieuwe en grote uitstorting van Gods geest verwachten, meer dan ooit tevoren. Niet zoals het op de Pinksterdag gebeurde, want de Inwoning van de Heilige Geest is nog in Zijn kerk. Maar een vernieuwing van Zijn werk, zoals in de opwekkingen gezien werd, die er vanaf de Reformatie hier en daar geweest zijn. Ondanks alle verschillen waren de schrijvers over de toekomst hierin vrij eenstemmig: *Dat het koninkrijk van Christus verspreidt wordt en triomferen zal door de krachtige werking van de Heilige Geest uitgestort in de kerk, tot geestelijke opwekkingen.* Zulke tijden zullen er komen op het bevel van Christus. Want vernieuwde Pinksterdagen zullen tonen dat Hij nóg de Heere en Christus is, Hand. 2: 33, 36. Heel de Gereformeerde theologie is hierin duidelijk, dat de nadruk valt op de macht aan Christus Hem als Middelaar gegeven, opdat Hij het hele getal van de uitverkorenen onfeilbaar zal vergaderen; en op de Persoon van de Heilige Geest door Wie de doden zullen leven.

Samen verwierpen de Puriteinen de visie dat de menselijke ontwikkeling steeds hoger klimt in de geschiedenis. Iets wat zo algemeen was in de 18e eeuw, het tijdperk van de Verlichting. *Maar ze waren er van verzekerd dat het soevereine voornemen Gods in het Evangelie, aangewezen in de nog onvervulde beloften van de Schrift, met klem wijst op de zekere hoop van een grote uitstorting van de Heilige Geest in de toekomst.* En deze zaken te loochenen of tegen te staan, is de Heilige Geest uitblussen, ten aanzien van Zijn onvervulde beloften. Het is tot grote schade van de geloofsverwachting van de kerk. De kerk van Christus, die alleen een goede toekomst mag leren volgens de Schrift, laat dikwijls verstek gaan. Terwijl andere groepen de Bijbelse verwachting oppakken, maar door hun oppervlakkige visies die ook weer benadelen. De ontkenning van Gods beloften op dit punt neemt de geestelijke werkzaamheden met de beloften weg. En dat is juist een grote zonde. Of, is het tegenstaan, het uitblussen van het werk van de Heilige Geest geen zonde meer?

Men mag niet zeggen, dat was alleen een visie van de Puriteinen. Kijk maar wat de ***Kanttekenaren van de Statenbijbel*** geschreven hebben.

De opkomst van de antichrist

Over de Antichrist die de Nieuw Testamentische kerk 1260 jaar zal verdrukken, zegt de kanttekening: Openbaring 11:2, noot 8; "42 maanden". "Hierdoor wordt de gehele tijd van de heerschappij van de antichrist verstaan. Doch de rekening van het begin en het einde van deze tijd wordt verscheiden genomen, gelijk op het volgende zal aangetekend worden. ***Maar het allerzekerst is, dat wij de vervulling daarvan met lijdzaamheid verwachten.***"

Openbaring 11:3, noot 9; "1260 dagen". "Daarom moet beide de zaak zelf en de tijd hier noodzakelijk profetischer wijze en figuurlijk verstaan worden, namelijk van de dagen, die gehele jaren betekenen, gelijk Ezech. 4:5, Dan. 9:24, welke jaren van enigen worden begonnen van het jaar 606, wanneer de bisschop van Rome allereerst de titel van bisschop der gehele Christelijke kerk, die Christus alleen toekomt, heeft aangenomen en de afgoderij onder de Christenen meest is begonnen door te breken, enz."

Openbaring 12:14, noot 34 "een tijd en tijden en een halve tijd".

"Sommigen nemen hier een tijd voor een jaar, de tijden voor twee jaren en een halve tijd voor een half jaar, gelijk deze wijze van spreken schijnt genomen te worden in Dan 7:25 en 12:7, en houden dat de tijd van de antichrist niet langer zal duren dan drieënehalf jaar vóór de voleinding der wereld, gelijk de tirannie van Antiochus, die een voorbeeld van de antichrist was onder de Joden, ten tijde van de Maccabeën, niet langer heeft geduurd. Doch dit gevoelen is in hoofdstuk 11:3 wederlegd. En wordt bovendien krachtig wederlegd, omdat indien zulks waarachtig ware, de dag des oordeels, ten tijde van de antichrist reeds bekend zou zijn, tegen de getuigenis van Christus, Mark. 13:32. Gelijk ook niet mogelijk is dat de antichrist in zo weinig tijd - uit de stam van Dan- gelijk zij voorgeven, (welke geen gebied in de wereld heeft) zou opkomen.

Openbaring 13:3, noot 9 "opkomst van de antichrist".

... "Dat het Romeinse keizerrijk een dodelijke wonde heeft verkregen, maar dat het Rijk herleefde in de vorm van kerkelijke machten ten tijde van keizer Justinianus in 550 en onder enige volgende keizers, maar die wonde is ten volle geheeld door **Pepijn en Karel de Grote** ... enz."

De kanttekening noemt de volgende feiten voor het begin van de 1260-jarige periode.

1. 550 na Chr. Onder keizer Julianus I tracht paus Vigilius zijn zeggenschap over de kerken te vergroten.
2. 606 na Chr. (Bedoeld wordt 607.) De bisschop van Rome neemt de titel van algemeen bisschop aan en keizer Focas erkent Rome als hoofd van de kerken in het Westen en in het Oost Romeinse rijk.
3. In 756 ontvangt de paus van Pepijn de beroemde schenking van het grondgebied van de Longobarden. De kerkelijke staat is dan een feit. Hierdoor is de paus zowel wereldlijk als kerkelijk vorst en heeft hij zijn zetel op de 7 bergen van Rome. Hij vertoont zich in de tempel als een God, namelijk de stedehouder van Christus. Volgens de meeste uitleggers begint hier zijn feitelijke regeringsduur.
4. In het jaar 774 bevestigt Karel de Grote de schenking van zijn vader aan de paus en vergroot ook nog eens zijn gebied.

De val van de antichrist volgens de kanttekening

Hieronder volgt een overzicht van de trappen in opkomst en ondergang van het rijk van de antichrist volgens de kanttekening. De laatste fase loopt vanaf 756 + 1260 = 2016 en 774 + 1260 = 2033. Onze kanttekennaars spreken zeer duidelijk over een bloeitijd van de kerk na de **overwinning** op de antichrist. Dit zal voor heel de wereld groter zijn dan de overwinning tijdens de Reformatie van de voorgaande eeuw!

Openb. 17:14, noot 36.

"Namelijk door een **geestelijke** overwinning dat zij de ware en zaligmakende leer van Christus niet zullen kunnen uitroeien, wat zij ook doen. Maar dat Christus door Zijn uitverkorenen en gelovigen, in spijt van al zulk geweld, dezelve zal verbreiden in de

wereld. Als ook door vele uiterlijke overwinningen die Hij de Zijnen in de wereld over hen zal geven, gelijk de voorbeelden in deze en in de *voorgaande eeuw* bewijzen. En in dien laatsten groten krijg, waarvan in het voorgaande hoofdstuk 14 is geprofeteerd zal het nog klaarder voor de hele wereld blijken, 1 Tim. 6:15, Openb. 19:16."

De val van Babylon in hoofdstuk 18 verklaren de kanttekenaars als volgt, noot 2: "Sommigen verstaan dit van Christus Zelf en Zijn komst ten oordeel wanneer hij de Antichrist geheel zal teniet doen, 2 Thess. 2:8 ... Het is waarschijnlijker dat hier van de val dit Babylon en de *uitroeiing van haar troon* wordt gesproken die nog *tevorens* zal geschieden, tot een voorbeeld van Gods rechtvaardig oordeel *voor de gehele wereld*, gelijk het ook daaruit blijkt, dat God in het vierde vers Zijn volk beveelt uit haar te gaan, opdat ze haar zonden en plagen niet deelachtig worden. Hetwelk op de uiterste dag niet wel kan gepast worden. Van welke laatste wraak over het Beest en de valse profeet eerst zal gesproken worden, Openb. 19:20 en 21."

Mijns inziens moeten we de periode die aanbreekt na de val van de Antichrist zoals de kanttekenaars hierover schrijven, niet zo opvatten alsof in één jaar de toestand van de Christelijke kerk wereldwijd opeens zal veranderen. We hebben een voorbeeld in de verlossing van Israël uit Babel. Toen de Joden vrijheid kregen om naar Israël terug te keren en de tempel te herbouwen, duurde het nog circa 20 jaar voordat de tempel werd ingewijd. En dat ging door een weg van strijd en lijden. Gods tijd is de beste.

Zie ook: *De hoop van CHRISTUS' Kerk*. Studie over de toekomstverwachting van Godgeleerden uit Engeland in de 17e eeuw; van mijn hand. De studie en de preken van Boston, Howe, Owen, Bunyan, en anderen zijn te vinden op de site www.theologienet.nl

4. INWONING VAN DE GEEST

20. De overtuiging van de Heilige Geest maakt plaats voor Zijn inwoning

De inwoning van de Persoon van de Heilige Geest in de harten van de *gelovigen* zijn alle gelovigen deelachtig. Voorafgaand aan het geloof in Christus is de Geest werkzaam als een *Geest van dienstbaarheid tot vreze*. Rom. 8:15; Gal. 4:1-3. Dienstbaarheid onder het juk van de wet brengt de overtuiging van zonde met zich mee. “En Die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde.” Joh. 16:8. Bij dit licht doet de Heilige Geest een zondaar zien zijn totale verlorenheid in zichzelf door zijn zonden en afval van God, en zijn oneindig gevaar buiten Christus. Ook zijn dodelijke onmacht om iets goeds te doen en om te kunnen geloven. Deze droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid. Maar ook een levend gezicht van de dierbaarheid en beminnelijkheid van de dienst van God.

De Geest ontdekt hem aan zijn onwillig, vijandig en zondig hart. Dan ziet hij ook dat Jezus gewillig maar dat hij onwillig is, en dat hij nooit tot Jezus komen kan, tenzij de Heere Jezus hem krachtig trekt en tot Hem overhaalt, ja zijn onoprechte hart oprecht maakt. Verder schept de Heilige Geest op des Heeren tijd evangelisch licht. Dan leidt Hij de mens met al zijn zonden en schuld uit zichzelf, en leert hem om Christus zijn hart en hand te geven voor tijd en eeuwigheid. De Geest openbaart Christus in zo'n ziel, als de Fontein, geopend tegen de zonde en onreinheid. Als oneindig dierbaar, gepast voor hem en vol van genade; als bereidwillig en algenoegzaam. En dat verwekt liefde tot Christus, honger en dorst naar Hem en Zijn gerechtigheid, een hartelijk zoeken naar Hem.

Waar het geloof in Christus zo doorbreekt, is deze inwoning van de Heilige Geest werkelijkheid, want de Geest verheerlijkt Christus in de ziel. Duidelijk zien wij dit in Rom. 8:9: “Doch gijlieden zijt niet in het vlees, maar in de Geest, zo anders de Geest Gods in u woont. Maar zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe”; dat wil zeggen, die behoort niet bij Hem. En in vers 14: “Want zo velen als er door de Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods.” Daarom vroeg Paulus aan de Efeziërs, toen hij in deze nieuwe gemeente kwam (Hand. 19:2): “Hebt gij de Heilige Geest ontvangen, als gij geloofd hebt?” Hoe helderder de openbaring van Christus is, hoe meer men door Hem tot de Vader gaan mag, des te duidelijker wordt ook de inwoning van de Geest. “Hieruit *kennen* wij, dat wij in Hem blijven, en Hij in ons, omdat Hij ons van Zijn Geest gegeven heeft.” 1 Joh. 4:13.

21. Kennen van de Geest en in Hem geloven.

Wat betekent het de Heilige Geest te kennen? Ieder gelovige komt niet tot de volle zekerheid van het geloof. Maar die verwaardigt wordt met de kennis van de Persoon van de Heilige Geest, wordt dieper ingeleid in de verborgenheid van godzaligheid.

De Heilige Geest is naar de betekenis van Zijn naam *Geest*, dat is transcendent, onzichtbaar, geestelijk. Zijn Naam betekent letterlijk *Adem*, wat ziet op de uitademing van Hem door de Vader en de Zoon. Elihu spreekt over: “De Geest Gods heeft mij gemaakt, en de Adem des Almachtigen heeft mij levend gemaakt” (Job 33:4). Die Naam refereert ook aan de wind zoals blijkt uit Jezus' woorden, die de Heilige Geest vergelijkt bij een wind om Zijn geheimvol werk te verklaren. *Gij weet niet vanwaar Hij komt, noch waar Hij heengaat*, Joh. 3.

Het kennen van de Heilige Geest wil niet zeggen, dat wij Hem theologisch precies kunnen omschrijven, volgens een dogmatiek die wij geleerd hebben in de kerkelijke

groep waarin wij leven. Ook niet dat wij over Hem kunnen spreken zoals Hij Zichzelf in de Bijbel bekend heeft gemaakt. Hoewel dit aangename zaken zijn en zeer te prijzen. Maar Hem te kennen door Zijn eigen onderwijs is veel meer waard dan de allergeleerdste onbegenadigde Godgeleerde ervan zou kunnen spreken of schrijven.

Het kennen, of ontvangen van de Heilige Geest heeft zijn fasen. In het persoonlijk leven begint dat meestal met de belofte dat men Hem mag ontvangen. Dat vinden we ook in de Bijbel. Johannes en Andréas hoorden de beloofde aankondiging van de Heilige Geest door Johannes de Doper, Johannes 1: 33-41. De belofte werd herhaald dat zij de Heilige Geest zouden ontvangen, Johannes 7: 39. Deze belofte werd vernieuwd met de toevoeging dat Hij als Trooster zou komen na Jezus' vertrek, Johannes 16. De laatste belofte van de uitstorting van de Heilige Geest kregen de discipelen bij Jezus' hemelvaart, Handelingen 1. Wij kunnen hieruit leren, dat Gods volk geruime tijd kan leven onder de belofte, dat die steeds duidelijker wordt omschreven, of bekendgemaakt, totdat de tijd van vervulling aanbreekt.

Jezus zegt tot Zijn discipelen: *Ik zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid. Namelijk de Geest der waarheid, welke de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet, en kent Hem niet; maar gij kent Hem, want Hij blijft bij ulieden, en zal in u zijn.* (Joh. 14:16, 17).

Maar gij kent Hem, want Hij zal in u zijn, zegt Jezus. Dus wij leren de Geest kennen door Zijn *inwoning* en *inwerking*. Nu, het werk van de Geest is de Zoon te verheerlijken, doordat de Vader in Christus verheerlijkt is. De Vader geeft Hem de Geest zonder mate. Hoe meer de Geest Christus in al Zijn Middelaarbediening verheerlijkt in een gelovige, hoe meer hij deelgenootschap krijgt aan Christus en hoe meer hij de Geest leert kennen.

Dus, de *Geest te leren kennen in Christus*, is voor ons de kennis van de Heilige Geest. *Want Hij zal het uit het Mijne nemen en u verkondigen.* Christus te kennen als de Gezalfde van de Vader, tot Profeet, Priester en Koning, in Zijn diepe vernedering en oneindige verhoging, is een bewijs dat de Heilige Geest in ons woont. Want dat is Zijn Persoonlijk werk. Wij zien in de spiegel van het Evangelie het Beeld van Christus, - Die het zichtbaar Beeld is van de Vader - en worden naar dat Beeld van Christus veranderd, door de Heilige Geest, (2 Kor.3:18). Zó wordt het zichtbaar dat de Onzienlijke in de gelovigen woont.

Neem het voorbeeld van de adem. Uitademen is niet zichtbaar, maar als we iemands adem voelen zijn we dicht bij hem. Wij bemerken iemands adem uit zijn mond, uit zijn persoon. Zo is het ook in geestelijk opzicht. De Geest kennen we alleen door Hem te kennen uit Wie Hij komt, namelijk, een verzoend Vader door de Zoon. *Die zal het uit het Mijne nemen.*

Neem een ander voorbeeld van de wind en zijn werkingen. De wind blaast maar wij zien hem niet en wij weten niet welke richting die straks zal omwenden. De wind wordt gekend in zijn uitwerkingen. Zo is het ook met de inwoning en de werkingen van Gods Geest. Job zegt (hfd. 32:80) "Zekerlijk de geest die in den mens is, en de inblazing des Almachtigen, maakt henlieden verstandig."

Wat is het duidelijkst kenteken van de inwoning van de Heilige Geest in ons?

Als we *in een zeker opzicht* hetzelfde werk mogen doen als Hij doet! De Geest getuigt van Christus en eert de Vader. Als wij de Vader aanroepen in en door Christus en op Hem met kinderlijk geloof vertrouwen, hebben we het duidelijkste kenteken.

De Geest bidt ons voor met onuitsprekelijke zuchtingen. Hij leert ons bidden, zoals

Hij ons ook leert geloven en voor Hem leven. Als wij de nood van de Kerk van Christus op aarde voelen, de nood van Israël, liggend onder de onfeilbare belofte, de nood van allen die ons lief en dierbaar zijn, dan zuchten, dan bidden we voor hen.

Als we onder andere op deze wijze Christus gelijkvormig worden in Zijn leer, Zijn leven en Zijn lijden en in de kracht van Zijn opstanding, gegarandeerd dan hebben we de beste bewijzen van de Inwoning van de Geest in onze ziel. “Die in Mij gelooft, gelijkerwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien. En dit zeide Hij van de Geest, Dewelke ontvangen zouden die in Hem geloven.” Joh. 7:38, 39.

De werking van de Geest in de heiligmaking

De Heilige Geest is een Geest van heiligmaking. Gods kinderen zijn *voorwerpelijk* in Christus volmaakt heilig. Christus geeft Zijn Geest, waardoor iemand wordt wedergeboren - de wedergeboorte in een ruimere zin - en zo wordt een kind van God *onderwerpelijk* heilig. Let wel, niet door zijn daden, maar *een gelovige is heilig door de inwoning van de Geest van Heiligmaking*. De Geest verenigt Zich met de persoon van een gelovige. De uitwerkingen van de nieuwe mens, of de goede werken zoals onze Catechismus het noemt, zijn *de vruchten van de Geest*; Gal. 5:22. De Heilige Geest geeft een uitstraling van Zich, een instraling in de ziel, en een doorstraling naar onze naaste. De Geest werkt de ware Evangelische heiligmaking, opdat wij naar de regel van de Wet des Geestes in Christus mogen wandelen. Als wij in het geloof onze medemensen mogen opwekken tot een Evangelische gehoorzaamheid aan de Heere, dan stralen we uit wat de Geest eerst in ons straalt, 2 Kor. 4:6.

In de Heilige Geest te *geloven* wil zeggen, het getuigenis van die Geest in het Woord van God, voor waarachtig te houden, omdat deze door ingeving van de Geest geschreven is. En dan getuigt de Geest in het hart, dat de Geest die in de Schrift spreekt de waarheid is, 1 Joh. 5:6. In die Geest te geloven met volle zekerheid wil zeggen, het vertrouwen te hebben, dat de Heilige Geest in Zijn werkingen ook aan mij gegeven is. “De Geest, Die uit God is, doet ons weten de dingen, die ons van God geschonken zijn.” 1 Kor. 2:11, 12. Er staat dat Gods kinderen door die Geest roepen: ‘Abba, Vader.’ “En overmits gij kinderen zijt, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, Die roept: Abba, Vader!” Gal. 4:6.

Met het geloof werkt de Heilige Geest ook het gebed in hen. “En desgelijks komt ook de Geest onze zwakheden mede te hulp; want wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen.” Rom. 8:26. Deze tekst moeten wij goed opvatten. De Heilige Geest is geen Voorbidder in de ziel, zoals Christus het is in de hemel. Justus Vermeer zegt heel duidelijk, dat de bedoeling van de tekst is dat de Geest vóórbidt. Hij ontsluit de verborgenheid van Gods woord, maakt het hart gevoelig, geeft binding aan de Genadetroon en kinderlijk vertrouwen dat de Vader verhoort.

De inwoning van de Heilige Geest, - vroeger in de Shechina in de Tempel, en nu in een kind van God, - zegt natuurlijk niet dat Hij daar zó is ingesloten en niet tegelijk ergens anders is. De betekenis ervan is, dat die oneindig en overalomtegenwoordige Geest daar aanwezig is op een onuitsprekelijke wijze. Niet zoals Hij overal is in het hele universum, maar op een zalige onbegrijpelijke manier, waarover de engelen hun verwondering uitgalmen. Nogmaals gezegd, niet zo dat de Heilige Geest Zijn Wezen of Zijn Persoon meedeelt en dat de mens als ‘t ware Goddelijk of vergoddelijkt wordt. Ook niet, dat de Heilige Geest *de formele oorzaak* van de gedachten, woorden en daden van de gelovigen is. Want in dat geval zou niet de mens, maar de Heilige Geest

geloven, hopen en bidden. En dat kan natuurlijk niet. In Ezechiël 1 staat, *dat de Geest in de raderen was*. Werkte die Geest, dan bewogen zich de raderen. Bewoog die Geest niet, dan stonden de raderen stil.

22. De verzegeling met de Heilige Geest.

In ons wondervol schone Doopsformulier staat: ... ‘Desgelijks, als wij gedoopt worden in de Naam des Heiligen Geestes, zo verzekert ons de Heilige Geest door dit Heilig Sacrament, dat Hij in ons wonen en ons tot lidmaten van Christus heiligen wil, ons toe-eigenende hetgeen wij in Christus hebben, namelijk de afwassing onzer zonden en de dagelijkse vernieuwing onzes levens, totdat wij eindelijk onder de gemeente der uitverkorenen in het eeuwige leven onbevlekt zullen gesteld worden.’

Dezelve Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn, Romeinen 8: 16. Wat is getuigen? Mondeling of schriftelijk verklaren dat wij een feit gehoord, gezien hebben, of er mee bekend zijn, eventueel met sterke betuiging van oprechtheid, of met eedzweren. Nu, dat doet de Heilige Geest. Zijn woord geschreven of gesproken, zet Hij kracht bij, of maakt Hij ons inwendig indachtig, met volle overreding. Ja, Hij wil met een eed zweren, dat Zijn getuigenis in de Schrift voor ons persoonlijk geldt. Welke teksten De Geest er ook toe gebruikt, de hoofdinhoud in dit getuigenis is dezelfde: *De Heere is uw God en u bent Zijn kind*. De Heilige Geest kan onze geest heel gemakkelijk beademen, beïnvloeden en inwendig iets bekendmaken.

Een schitterende passage over de verzegeling van en met de Heilige Geest vinden wij in 2 Korinthe 1: 21, 22. *Maar Die ons met u bevestigt in Christus, en Die ons gezalfd heeft is God, Die ons ook heeft verzegeld en het Onderpand des Geestes in onze harten gegeven*. De motieven voor deze sterke uitdrukking van Paulus liggen in het feit dat hij door een gedeelte van de gemeente te Korinthe verdacht werd in zijn apostolische ambt en werk. Dat valt heel zwaar. In dit hoofdstuk doet hij een kort verslag van zijn lijden, verdrukkingen en doodsbenauwdheid waarin hij verkeerd heeft. Daarna verzekert hij dat God trouw is in Zijn belofte van troost en hulp zoals God dat ook aan Christus was, vers 5. In het kort komt zijn betoog hierop neer: ‘Heeft onze prediking ertoe bijgedragen om de eer van God door Christus groot te maken, dan zal Hij Zijn werk in u en ons ook bevestigen in Christus, dat is in de Gezalfd. De Vader heeft ons ook evenals Christus gezalfd met de Heilige Geest. God heeft ons van het aandeel in Christus verzekerd en bevestigd zodat het boven alle twijfel verheven is. Ja, nog meer: de Vader heeft ons ook **verzegeld**. (Een zegel in rechtsverkeer en transacties geeft ons zekerheid en vertrouwen.)

Bovendien heeft de Vader ons een **Onderpand**, namelijk de Heilige Geest gegeven. De Heilige Geest is de *Geest der Waarheid*. Wij zijn er verzekerd van dat God op de dag van Jezus Christus, vers 14, ons als predikers volkomen zal vrijverklaren tegenover andere verdenking en verachting. God is een levende Getuige dat wij Jezus Christus tot Zijn eer gepreekt hebben en tot uw zaligheid.’

Paulus besluit zijn betoog: *ik roep God aan tot een **Getuige!*** (2 Kor. 1:23)

En wat betreft de heftige vervolgingen en doodsbedreigingen waar Paulus mee te worstelen had, hij zegt dat de gelovigen verzekerd zijn dat de Heilige Geest een Onderpand is dat zij in de dag van Jezus Christus met Hem zullen triomferen. Paulus komt daarop terug in 2 Korinthe 5: 5. De Heilige Geest als een Geest des Levens, is een Onderpand dat God Paulus en allen die geloven zal verlossen uit hun doodsnoten en bevrijden van een sterfelijke lichaam, om met Christus eeuwig te leven. En op de dag van de opstanding zullen zij een geestelijk lichaam ontvangen, net als Christus.

Die Getuige Die Paulus aanriep is God, van Wie Johannes getuigt in Johannes 5: 5 - 9. “... dat Jezus is de Zoon van God. Deze is het, Die gekomen is door water en bloed, namelijk Jezus, de Christus; niet door het water alleen, maar door het water en het bloed. Want Drie zijn er, Die getuigen in den hemel, de Vader, het Woord en de Heilige Geest, en deze Drie zijn Een. En drie zijn er, die getuigen op de aarde, de Geest, en het water, en het bloed; en die drie zijn tot een. Indien wij de getuigenis der mensen aannemen, de getuigenis van God is meerder; want dit is de getuigenis van God, welke Hij van Zijn Zoon getuigd heeft.”

En de Geest is het, Die getuigt, dat (of, omdat, zoals in de Engelse vertaling) de Geest de waarheid is. (Het Griekse woord *oti* wordt heel dikwijls met *want* of, omdat vertaald; zoals ook in vers 7.) Deze Drie Getuigen geven in de hemel geen getuigenis, want dat is daar niet nodig omdat alles alleen Waarheid is. Zij komen op de aarde getuigenis geven. De Vader doet Zijn stem horen bij de doop van Zijn Zoon. Hij is de grote Doopgetuige. De Zoon komt lichamenlijk op de aarde en Zijn werken getuigen dat Hij van de Vader gezonden is. En de Heilige Geest getuigt in Zijn kerk van Vader en Zoon.

“Drie zijn er, die getuigen op de aarde, *de Geest, en het water, en het bloed.*”

- De *Geest* getuigt bij de doop van Jezus en door de prediking van Christus, zowel als van de apostelen.
 - * Daarna getuigt de Geest door het Evangelie en in het hele Nieuwe Testament. Christus is het *Ongeschapen* Woord; de Heilige Geest getuigt met en door het *geschreven* Woord.
- *Water* waarin Christus ingedompeld werd bij Zijn doop, getuigde ervan dat de Vader Zijn Zoon gezonden heeft in de wereld om ondergedompeld te worden in de schuldenlast van de uitverkoren schare, maar daaruit óók opstond. Het water getuigde dus symbolisch. De Heilige Geest daalde als een Duif op Christus neer als een getuigenis dat Hij van de Vader uitging en dat Hij Christus geheel en al vervulde en dat Hij Zijn Middelaarswerk volkomen zal volbrengen door Zijn *opstanding* uit het graf. De Heilige Geest getuigde van het Zoonschap van Jezus
 - * De Heilige Geest getuigt van het kindschap van de gelovigen. Een afspiegeling of herhaling van het getuigenis van het water en het opstaan daaruit vindt plaats in het sacrament van de *Heilige Doop*; met name bij onderdompeling.
- Het *bloed* getuigde in en bij de dood van Jezus, dat Hij de wil van Zijn Vader gehoorzaam was en volbracht had tot in de dood.
 - * Een afspiegeling of herhaling van het getuigenis van het bloed van Jezus vindt plaats in het sacrament van het *Heilig Avondmaal*.

Vers 10: “Die in den Zoon van God gelooft, heeft de getuigenis in zichzelf.” Een gelovige geeft getuigenis aan het feit dat Christus de Gezondene van de Vader is, en de Heilige Geest getuigt in zijn ziel van deze waarheid van het Evangelie en dat hij een kind van God is. Zo draagt hij een dubbel getuigenis in zijn hart.

Is er nu in de wereld een vaster grondslag denkbaar dan het getuigenis van een Drie-enig God in het hart te dragen? Als een gelovige toch naar de hel zou moeten, - theoretisch gezegd, - dan zou de Geest als Inwoner mee moeten. Dat is natuurlijk helemaal onmogelijk. De duivel zou hem trouwens ook gelijk uitstoten, want een mens die de Geest in Zich meedraagt zou de wanhopige folterende angst van de duivel zeer vermeerderen.

Tekst ontbreekt in het Grieks?

Het is bekend, dat in een groot aantal Griekse manuscripten vers 7 ontbreekt. Men schrijft dat vers 7 door anderen dan de apostel Johannes erin gevoegd is. Erasmus heeft het in zijn Grieks Testament eerst later ingevoegd uit manuscripten die vers 7 wel bevatten.

Met het ontbreken van vers 7 valt of staat natuurlijk niet ons geloof in de Drie-eenheid. Er zijn genoeg teksten behalve deze die ons geloof in God Drie-enig kracht geven. M. Henry heeft een helder betoog gehouden over deze kwestie. Hij citeert Cyprianus, een diepzinnig theoloog, die 14 september 258 werd onthoofd te Carthago. Toch schijnt de uitdrukking van Cyprianus zeer duidelijk te zijn door de aanhaling van Facundus zelve: ... *De gezegende Cyprianus, bisschop en martelaar te Carthago, beschouwde in de verhandeling of het boek, dat hij over de Drieëenheid schreef, het getuigenis van den apostel Johannes als betrekking hebbende op den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest; want hij zegt: de Heere zei: Ik en de Vader zijn één; en verder: Van den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest staat geschreven: En deze drie zijn één.* Nu staat er nergens geschreven dat deze drie één zijn, behalve in dit vers 7. ... Tot zover Henry.

Grote troost door de verzegeling

Alle oprechte gelovigen worden zonder onderscheid, *verzegeld met de Heilige Geest en krijgen het Onderpand van de Geest in hun hart*, volgens Eféze 1:13, 14. Maar weinige genieten er voortdurend de troost van. De kracht van het ongeloof en de geringe verlichting in de kennis van Christus, en de vele bestrijdingen verhinderen dat. Alle gelovigen zijn wel verzegeld en getekend aan hun voorhoofden (Ezech. 9:6 en Openb. 7:3, 4), echter zijn ze daarvan niet allen verzekerd in het geloof.

Als de Heilige Geest de zekerheid van deze verzegeling uitwerkt, *dan doet Hij hen weten en met onderscheiding zien de dingen, die hen van God geschonken zijn*, 1 Kor. 2:12. En dan *getuigt de Geest met hun geest, dat zij kinderen Gods zijn*, Rom. 8:16.

In 2 Kor. 1:21, 22 staat een kostbare tekst. *“Die ons met u bevestigt in Christus, en Die ons gezalfd heeft, is God; Die ons ook heeft verzegeld en het Onderpand des Geestes in onze harten gegeven.”* Zij worden dan ingeleid in de eeuwige en onbegrijpelijke liefde van God de Vader en de ondoorgrondelijke liefde van de Zoon om Zichzelf te geven in de allersmadelijkste en meest vervloekte dood. En dat voor hén! Voor zulke diep-schuldige en diep-verdorven zondaren! O, dan staat hun verstand met eerbied stil.

De bruid bidt in Hooglied 8:6. *Zet mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm.* De bruid vraagt aan haar allerliefste Bruidegom of Hij haar op Zijn hart wil dragen en steeds aan haar wil denken. Liefde kan niet zonder Hem die ze bemint. Ja, liefde is veeleisend, ze vraagt het hart van haar Beminde. Ze vraagt nog meer. Ze heeft de sterke arm van haar Geliefde nodig, om haar te omhelzen en haar te beschermen tegen vreemde indringers. Ze kan op Hem rekenen, want Hij heeft gezegd: *Gij zijt een besloten hof, een besloten wel, een verzegelde fontein*, Hoogl. 4:12. De bruid is als een hof die door de Bezitter goed toegesloten is. De duivel kan er niet in. Die kan wel in de oude mens komen, maar niet in de nieuwe mens. De Fontein in die hof is de Heilige Geest, Die met hemels Water vergeleken wordt. *“Die in Mij gelooft, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien. En dit zeide Hij van de Geest, Dewelke ontvangen zouden die in Hem geloven.”* Joh. 7:38. Geloven is het water van Gods Geest drinken, wat vloeit uit de rivier des Levens. Daardoor ontspringt in ons binnenste een fontein die nooit meer opdroogt. (Als in onze Bijbels ‘buik’ of ‘ingewanden’ staat betekent het dikwijls onze innerlijke of edele delen.) *Hieraan*

kennen wij, dat wij in Hem blijven, en Hij in ons, omdat Hij ons van Zijn Geest gegeven heeft. 1 Joh. 4:13.

Onderscheid in de verzegeling

De geloofszekerheid en verzegeling met de Heilige Geest wordt op onderscheiden wijze ervaren. Meestal gaat het door een diepe weg van kruis en verdrukking, smart en lijden. Sommigen ontvangen deze bewuste verzegeling gelijk met de vergeving van zonden. Anderen worden later ingeleid in het kinschap en de gemeenschap met de Vader en ontvangen de verzegeling na die ontvangen weldaad. Weer anderen worden van stap tot stap geleid en ontvangen na de openbaring van een opgestane Zaligmaker de belofte van de Heilige Geest en worden met Christus gelovig medegezet in de hemel. Nog anderen krijgen de bewuste verzegeling ná de voorgaande weldaden, zoals de discipelen en gelovige vrouwen op de Pinksterdag.

De manier van openbaring van en door de Heilige Geest is ook verschillend; middellijk en meer onmiddellijk.

De Heere gebruikt Zijn woord en verlicht hun verstand dat ze de weg en de weldaden mogen zien die Hij met hen gehouden heeft. *De Heilige Geest maakt hen bekend dat Hij in hen woont* als in een tempel. Zie 1 Kor. 2:12. *Maar wij hebben ontvangen de Geest die uit God is, opdat wij zouden weten de dingen, die ons van God geschonken zijn.* Hij openbaart hen aan de ene kant hun ontvangen genadeweldaden en aan de andere kant de beloften in Zijn Woord, die aan zulke mensen met deze ondervinding gedaan zijn. Hij doet hun de onfeilbare waarheid erkennen als in de tegenwoordigheid van God. Zodat zij kunnen besluiten, dat zij zeker kinderen van God zijn en de eeuwige zaligheid deelachtig zullen worden. Deze conclusie gaat samen met de invloed van de Heilige Geest, met licht, leven, liefde, toegang tot de Vader door Christus. Dit is een verzegelende kracht alsof zij het met hun ogen zien en met hun handen tasten. *Dezelve Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn.* Rom. 8:16, 17. Het kan beter ervaren dan besproken worden, wat het is, opgeraapt te worden als het ware uit de hel en als een kroonjuweel door de hand van de Heilige Geest aan de Middelaarskroon van Jezus gehecht te worden!

Verzegeling door onmiddellijke inspraken.

Sommige kinderen van God ontvangen *onmiddellijke inspraken*, of liever gezegd, extra-ordinaire inspraak in hun hart, uit de Heilige Schrift. Teksten uit de Schrift worden zó krachtig door de Geest in de ziel geprent, dat het als een hoorbare stem van God is. Deze gaan samen met veel gevoel en kunnen zeer leerzaam zijn in het stichten van anderen. De bruid riep uit: *Hij kusse mij met de kussen Zijns monds; want Uw uitnemende liefde is beter dan wijn.* Hoogl. 1:12. *Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijn banier over mij.* Hoogl. 2:4. De Heere Jezus beloofde: Joh. 14:21, 23. *Hij zal van Mijn Vader geliefd worden en Ik zal hem liefhebben en Ik zal Mij zelf aan hem openbaren. Wij zullen tot hem komen, en zullen woning bij hem maken.* Paulus roept in vervoering uit: *Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, ... noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere,* Rom. 8: 36, 37.

Deze moeten erop rekenen dat, als de Heilige Geest zo krachtig in hen woont, de duivel óók in hen wil wonen, namelijk in de oude mens. Paulus was opgetrokken in de derde hemel, maar bij terugkeer kreeg hij een engel van de satan, die hem met vuisten sloeg! Hier hielp geen gebed tegen. Alleen de zekerheid dat Gods genade met hem was, 2 Kor. 12.

De gelovigen zijn dus een tempel van God. Hoe behoren degenen die hen lasteren e.d.

er rekening mee te houden dat God hun persoon beveiligd en hun twistzaak zal twisten! *Die de tempel Gods schendt, die zal God schenden*; dat is, God zal de onderdrukker schenden. 1 Kor. 3:16. Honderden voorbeelden zijn hiervan te zien in de historie en worden nog gezien en gehoord. Gods kinderen mogen dan ook wel toezien dat ze geen aanleiding hiertoe geven. *Bedroeft de Heiligen Geest Gods niet, door Welke gij verzegeld zijt, tot de dag der verlossing*, Eféze 4:30.

23. De Heilige Geest blijft bij hen als een Onderpand.

“Gij zijt verzegeld geworden met de Heilige Geest der belofte; Die het Onderpand is van onze erfenis, tot de verkregen verlossing.” Eféze 1:13, 14 en 4:30. Een *Onderpand*, ziet hier op een klein stukje grond wat de kinderen Israëls kregen in het beloofde Land. Dat was voor de gelovige Israëliet een onderpand dat God Zijn belofte voor het eeuwig leven ook zou vervullen. De Heilige Geest als Inwoner in de ziel is een Onderpand van de eeuwige onuitsprekelijke erfenis in de hemel.

De Verlossingsdag breekt aan! Wij weten niet wat er nog voor ligt, ook niet wat er achter ligt. *Want het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen*, zegt Johannes, maar als Jezus zal geopenbaard zijn, dan zullen wij Hem zien zoals Hij is. En wij zullen Zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig worden. Onuitsprekelijke zaligheid. Wij weten niet welke oneindige heerlijkheid dat inhoudt. Die de Heilige Geest bezit, heeft het **Onderpand**, dat wil zeggen, zo zeker de Geest in hem woont, zo verzekerd is hij van de aanstaande heerlijkheid. Hoger kan iemand niet verzegeld en verzekerd worden, waar de Geest Zelf het Onderpand is. God alleen is in dit leven al oneindig meer waard dan al wat in de wereld is, ja dan de hemel zelf.

De Heilige Geest is dus een Onderpand in de ziel, om de ziel direct bij de dood bij de Vader te brengen en Christus is een Onderpand in de hemel om het lichaam direct na de opstanding bij Zijn Vader te brengen. Zo zeker God leeft, Die geprezen is in eeuwigheid, er is geen groter zekerheid voor een kind van God te bedenken dan deze. Meen niet dat dit rotsvast geloof niet kan slingeren, want de duivel en de menselijke verdorvenheid ontketenen zo een helse en vreselijke strijd tegen deze vastheid, dat de fundamenten beven. Stond een Drie-enig God er niet voor in, de hele hellemacht zou het vernietigen.

- (1) Onze sterfdag is niet de verliesdag van de Heilige Geest. *Opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid*. Zodra de ziel het lichaam der zonde en des doods ontvloden is, vergroot de Heilige Geest Zijn inwoning met onsterfelijke glans van licht en leven, in zulk een mate als geen oog gezien en geen oor gehoord heeft. Hij geeft dadelijk de omgang met de Vader door de Zoon op zo'n lieflijke, hartinnemende manier, dat geen mens het kan bevatten.
- (2) De Verlossingsdag houdt de opstanding van het lichaam in. De inwoning van de Heilige Geest geeft daartoe een vast geloof. “En indien de Geest Desgenen, Die Jezus uit de doden opgewekt heeft, in u woont, zo zal Hij, Die Christus uit de doden opgewekt heeft, ook uw sterfelijke lichamen levend maken door Zijn Geest, Die in u woont.” Rom. 8:11. In Filippenzen 3: 20 zegt Paulus: *dat wij de Zaligmaker uit de hemel verwachten, Die ons vernederd lichaam veranderen zal, opdat het gelijkvormig worde aan Zijn verheerlijkt lichaam*. Een vernederd menselijk lichaam is dood. Wat het vernederd lichaam van Christus is, kunnen we leren uit het Filippenzen 2:8. Hij werd mens en heeft *Zich vernederd tot in de dood*.

Ons lichaam sterft en gaat het graf in. O, wat een diep ingrijpende gedachte: in het graf tot verrotting en vertering overgaan! Maar dan, dán, ... het verheerlijkte lichaam van Jezus gelijk! Is het mogelijk de glans, de schoonheid, de sierlijkheid van dit zalig lichaamsleven uit te drukken? Een eeuwigheid is er toe nodig.

Gij maakt eerlang mij 't levenspad bekend.

Waarvan in druk, 't vooruitzicht mij verheugde;

Uw aangezicht, in gunst tot mij gewend,

Schenkt mij in 't kort verzadiging van vreugde,

De lieflijkheên van 't zalig hemelleven

Zal eeuwiglijk Uw rechterhand mij geven.

Psalm 16:6

- (3) De Opstandingsdag is de vereniging van ziel en lichaam, waarna de zalige eeuwigheid van de personen, - ziel en lichaam - van de gelovigen aanbreekt. Eeuwige jubel, eeuwig feest breekt aan. En zij begonnen vrolijk te zijn. De Kerk viert het Pinksterfeest, maar hoe weinig wordt het Loofhutfest gevierd. Dat was het feest van de volle oogst. Die oogstdag komt voor Christus, als Hij de Bazuin blaast. Christus was de Eersteling uit de doden; zullen dan Zijn leden niet volgen? Jezus verlangt naar de volmaking van Zijn geestelijk lichaam. Hij is de Alfa in de eeuwige Vrederaad en Hij is ook de Omega; het Begin en het Einde. En dan zal het Jubeljaar zijn volle betekenis krijgen. Op het Jubeljaar werd de gevangenen vrijheid geschonken. De hele Kerk van Christus verkeert nu in de gevangenis van de dood wat hun lichaam aangaat. Maar Christus heeft ook daar Zijn Goddelijk bloed voor gestort. Hij opent alle gevangenisgraven en doet Zijn Kerk er juichend van vreugde uitkomen. Op het Jubeljaar kwamen de verloren bezittingen en erfenissen weer terug bij de oorspronkelijke eigenaar. Gods kinderen ontvangen hun dode lichaam terug, wat zij in het Paradijs verloren hebben. Maar welk een lichaam! Een geestelijk lichaam, een het lichaam van Christus hun Hoofd gelijkvormig! Christus krijgt de volle erfenis die Hem van Zijn Vader beloofd is, in bezit en wel zo volmaakt heilig als Hijzelf is.

24. De Heilige Geest voltooit Zijn werk.

De Inwoning van Gods Geest kenmerkt zich onder andere ook hierin, dat de Heilige Geest als Inwoner in de ziel, samen met de gelovige, ook verlangt naar de voltooiing van Zijn herscheppend werk. Hij woont nu in de gelovigen, die wel in Christus als een heilige tempel zijn, maar de gelovige is nog bekleed met sterfelijkheid; het aardse huis deze tabernakels moet verbroken worden, zoals de vervallen Tabernakel in Davids levenseinde. Hij woont in de hemelingen in een Goddelijk reine ziel, maar er is een tekort. Het lichaam ontbreekt. De Geest verlangt een volmaakte Tempel te voltrekken om de Bruid van Christus wondervol te versieren op de grote Huwelijksdag. Vandaar dat zuchten, verlangen, ja verwachten van de Geest, zoals er staat: *De Geest* en de Bruid zeggen: *Komt. Ja kom, Heere Jezus!* Openb. 22.

- De Vader schiep het heelal en zag wat Hij gemaakt had en zie, *het was zeer goed*. Toen Hij de gevallen mens zag, smartte het Hem aan Zijn hart dat Hij de mens gemaakt had! Hebben we een besef van die diepte? Nee.
- De Zoon van God beseftte het wel en kwam op aarde om de verloren mens terug te brengen bij Zijn Vader. Toen Zijn lijden volbracht was, zei Hij: *Het is volbracht!*
- Wanneer de *Heilige Geest* Zijn werk van herschepping volbracht zal hebben dan

spreekt Hij met een Majestueuze stem: *Het is alles voltooid!* Niet hoorbaar, maar in daden. De Heilige Geest is nu nog niet voldaan. Nee, Hij woont op aarde in mensen, die een goddeloze oude natuur omdragen. Hij woont in een tempel, maar die tempel staat op een mesthoop van zonde, op duivels terrein. Hij verlangt naar de volmaking. Daarom verlangt de kerk er ook naar. Paulus zegt in Romeinen 8, *dat het ganse schepsel zucht. En wij die de eerstelingen van de Geest hebben, eveneens.* De Heilige Geest zucht in de gelovigen, of doet hen zuchten met sterk verlangen dat God de hele schepping, de hele kosmos zal bevrijden van de zware vloek der verderfenis die op haar rust.

De Heilige Geest gaat het hele universum vernieuwen, een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Wij mogen zeker onze aandacht wel eens geven aan dit doorluchtige feit dat de Heilige Geest dan Zijn werk voltooit. De Heilige Geest zegt: *kom!* De bruid volgt Hem na en zegt: *kom!* Die het hoort en gelooft zegt: *kom, Heere Jezus!* De Koninklijke Bruidegom antwoordt: *ja, Ik kom haastig!*

Dan ontvangt de Vader Zijn erfenis die Hij de Zoon gegeven heeft, zo blinkend en schitterend in Goddelijke heiligheid, dat Hij er het Beeld van Zijn Zoon volmaakt in ziet uitstralen. O, hoe blij, hoe blij zal dan de Vader zijn! Onuitsprekelijke Goddelijke blijdschap! *En dan zal de Zoon Zelf onderworpen worden, Dien Die Hem alle dingen onderworpen heeft, opdat Gij zijt alles en in allen.* O, wat een grote verborgenheid, dat de eeuwige Zoon van God, de Persoon des Middelaars, nooit Zijn menselijke natuur afleggen zal, maar uit kracht daarvan Zich aan Zijn Vader onderwerpt. 1 Kor. 15.

Hier rust het geloof, hier ziet de hoop naar uit en daarin ligt de volkomen rust en voldoening, dat God de Vader alles in allen zijn zal door Zijn Zoon; welke band van liefde de Heilige Geest realiseert in de Bruid van Christus. Het geloof kan niet verder gaan. *Want het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen,* zegt Johannes. De cirkel is hier rond. Hierin rust de Drie-enige Verbondsgod met een eeuwig onuitsprekelijke liefde die de Personen tot Elkaar oefenen en waarin Zij Zich in Elkaar vermaken.

Maar o, dat onbegrijpelijke wonder, hier komt een vierde bij, de Bruid van Christus. Niet dat zij éénworden in het Goddelijk Wezen, maar zij delen in Zijn Goddelijke gemeenschap en liefde, welke de voornaamste van de Goddelijke Deugden is, naar onze menselijke begrippen. Want God is Liefde. En Jezus zegt er Zelf van: *Die overwint zal met Mij zitten in Mijn troon, gelijk Ik overwonnen heb en met Mijn Vader zit in Zijn troon. Opdat de liefde waarmee Gij Mij liefgehad hebt in hen zij; en Ik in hen.* Onuitsprekelijk! Ondoorgroendelijk!

Hoe uitnemend dierbaarder wordt deze troost vertolkt wordt in de Catechismus, Zondag 22, **Vraag 57.** *Wat troost geeft u de opstanding des vleses?*

Antw. Dat niet alleen mijn ziel na dit leven van stonden aan tot Christus, haar Hoofd, zal opgenomen worden, maar dat ook dit mijn vlees, door de kracht van Christus opgewekt zijnde, wederom met mijn ziel verenigd en aan het heerlijk lichaam van Christus gelijkvormig zal worden.

Vraag 58. *Wat troost scheidt gij uit het artikel van het eeuwige leven?*

Antw. Dat, nademaal ik nu het beginsel der eeuwige vreugde in mijn hart gevoel, ik na dit leven volkomen zaligheid bezitten zal, die geen oog gezien, geen oor gehoord heeft, en in geens mensen hart opgeklommen is, en dat, om God daarin eeuwiglijk te prijzen. Amen, ja Amen.

25. Gebed van Augustinus

Ik beëindig deze brochure met het gebed van Augustinus aan het einde van zijn boek over de Drie-eenheid. Blz. 444, 445. Het luidt als volgt:

... *Zo kan ik nu eindelijk dit boek beter besluiten met een gebed dan met een uiteenzetting.*

“Heere, onze God, wij geloven in U Vader en Zoon en Heilige Geest. De Waarheid zou immers niet gezegd hebben: “Ga, en doop alle volkeren in de Naam van de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest” (Matth. 28:19) als er geen Triniteit zou bestaan. Heere God, U hebt ook niet bevolen dat wij gedoopt worden in de naam van iemand die niet de Heere God is. De Goddelijke stem zou ook niet zeggen: “Hoor Israël, de Heere uw God is de enige God” (Deut. 6:4), als de Triniteit niet zo zou zijn dat er één Heer God is. Als Uzelf God de Vader zou zijn, en vervolgens dezelfde zou zijn als de Zoon, Uw Woord Jezus Christus, en dezelfde als Uw Gave, de Heilige Geest, dan zouden wij in de boeken der waarheid niet lezen: “God zond Zijn Zoon” (Gal. 4:4); en zou U, eniggeborene, over de Heilige Geest niet zeggen: “Die de Vader zal zenden in Mijn Naam” (Joh. 14:26) en: “Die Ik ulieden zal zenden van bij de Vader” (Joh. 15:26).

Terwijl ik mijn aandacht richtte op de geloofsregel, heb ik U gezocht, zoveel ik kon, zoveel U mij het vermogen daartoe gegeven hebt, en heb ik ernaar verlangd te zien wat ik geloof. Veel heb ik nagedacht en gezwoegd. Heere mijn God, mijn enige Hoop, verhoor mij, dat ik niet, vermoeid, U niet meer wil zoeken, maar dat ik steeds vurig naar Uw aanschijn blijf verlangen (Ps. 104:4). Geef mij de kracht U te blijven zoeken, U die U hebt willen laten vinden, en ons hoop gegeven hebt dat wij U steeds meer en meer zullen vinden. Voor U staat mijn sterkte, voor U staat mijn zwakheid. Behoed mijn sterkte, genees mijn zwakheid. Voor U staan mijn onwetendheid en mijn kennis.

Laat mij daar binnentreden waar U Uzelf voor mij geopend hebt, en neem mij in U op. Open U voor mij als ik daar aanklop, waar U Uzelf nog verbergt voor mij. Dat ik mij U steeds moge herinneren, dat ik U begrijpe, dat ik U beminne. Vermeerder mijn aandacht voor U, mijn begrip en mijn liefde, tot U mij helemaal zult omvormen.

Ik weet dat er geschreven staat: “Bij een overvloed aan woorden blijft de zonde niet uit” (Spr. 10:19). Maar moge ik slechts spreken om Uw woord te verkondigen en U te loven. Dan zou ik niet alleen de zonde ontvluchten, maar ook kostbare verdiensten verwerven, al zou ik op die wijze nog zoveel spreken. Want de mens die gelukkig was om U, zou geen zonde bevelen aan zijn eigen waarachtige zoon in het geloof aan wie hij schreef: “Verkondig het woord; dring aan te pas en te onpas” (2 Tim. 4:2). Kan men soms zeggen, dat hij niet veel gesproken heeft die Uw woord, Heere, niet alleen te pas maar ook te onpas niet verzweg? Nee toch. Maar eigenlijk was het niet veel, omdat er zoveel nodig was.

Verlos mij, God, van veelpraterij waaronder ik innerlijk lijd in mijn ziel, ik ellendig ben voor Uw aangezicht en mijn toevlucht zoek bij Uw barmhartigheid. Ook al zwijg ik met mijn woorden, ik zwijg niet met mijn gedachten. En als ik alleen maar denk wat U aangenaam is, dan zou ik U zeker niet vragen mij van deze veelheid te verlossen.

Mijn gedachten zijn vele, zoals U weet; gedachten van mensen, want ze zijn zo zinloos (Ps. 93:11). Geef mij dat ik er niet mee instem, en ze afkeur ook wanneer ze mij verheugen, en er niet als ingeslapen in verzonken blijf. Mogen ze niet zo'n grote macht over mij krijgen dat er daaruit iets overvloeit in mijn activiteiten, maar dat minstens mijn oordeel en mijn geweten tegen hen beschermd mogen zijn, terwijl U mij onder Uw hoede neemt. Toen een wijs mens over U sprak in zijn boek dat de titel draagt *Jezus Sirach*, zei hij: “Wij zeggen veel en bereiken niets; de slotsom van onze woorden is: *Hij is het al!*” (Sirach 43:27). Wanneer wij U bereikt zullen hebben, zal al het vele dat wij gezegd hebben zonder U te bereiken, voorbij zijn. En U alleen zult blijven, *alles in allen* (1 Kor. 15:28). En zonder einde zullen wij maar één Naam uitspreken, terwijl wij U loven in één, omdat wij één geworden zijn in U, ene Heere God, God Drie-eenheid.

Laten de uwen herkennen al wat ik in deze boeken gezegd heb en wat van U komt; ik vraag U en de uwen mij te vergeven, als ik iets gezegd heb wat van mijzelf komt. Amen.”

Deze serie: *Het genadeverbond*, bestaat uit 6 deeltjes:

1. Het verbond der genade en de evangelische voorschriften in de roeping van zondaars.
2. De inwilliging van het verbond der genade.
3. Het huwelijksverbond met Vorst Immanuël.
4. Het genadeverbond en onze doop en belijdenis.
5. Het evangelievoorschrift. De regel van het Evangelie uitgelegd als de enigste regel des levens
6. De trouwe Drie-enige Verbondsgod